ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 6

ΙΟΥΝΙΟΣ 1900

ΣΥΛ … Ν

Δ
Τ
Ν
Γ

Ἄρθρ … ».
Σκοπὸς … ς δη-
μοσιεύσει … ν τὸ
ὄνομα κα …
Ἄρθρ … λεγό-
μενον κα … λειο-
νοψηφίας …
Ἄρθρ … ελῶν,
ἐκλεγομέ … ῆ καὶ
τῶν εταί … ῶσσα
αὐτῶν εἶναι ὁμαλή, ὅσον ἔνεστιν ὁμοιόμορφος, ἀπέχουσα ἐπίσης καὶ τῆς ἀρχαϊζούσης καὶ τῆς λεγομένης δημώδους.

Ἄρθρον 6ον. Τῆς ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου ἐπιμελεῖται τὸ Συμβούλιον, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διανομῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 10ον. Οἱ Ἑταῖροι, προτεινόμενοι ὑπὸ ἑνὸς τῶν συμβούλων καὶ γινόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, συνεισφέρουσιν ἐτησίως ἀνὰ Δρ. 20, εἴτε ἐφάπαξ Δρ. 300. Λαμβάνουσι δὲ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον παντὸς δημοσιεύματος τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 11ον Ἀναγράφονται ὡς δωρηταὶ οἱ καταβάλλοντες Δραχμὰς τοὐλάχιστον ἑκατόν, εἴτε ὡς εἰσφορὰν εἰς τὸν Σύλλογον, εἴτε πρὸς ἀγορὰν ἀντιτύπων ἐκ τῶν δημοσιευμάτων αὐτοῦ ἐπὶ σκοπῷ δωρεὰν διαδόσεως αὐτῶν, ἐνεργουμένης ὑπὸ τοῦ Συλλόγου. Ἀναγράφονται δὲ ὡς εὐεργέται οἱ καταβάλλοντες Δραχμὰς τοὐλάχιστον ἑξακοσίας. Οἱ εὐεργέται εἰσὶν αὐτοδικαίως ἑταῖροι.

Ἄρθρον 12ον. Εὐεργέται δύνανται ν' ἀνακηρυχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου οἱ καὶ ἄλλως παρασχόντες μεγάλας ὑπηρεσίας τῷ Συλλόγῳ.

Ἄρθρον 13ον. Συνέλευσις τῶν ἑταίρων καλεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἅπαξ μὲν τοῦ ἔτους εἰς τακτικὴν συνεδρίαν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις ἀποφασίσῃ τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 16ον. Ἡ σφραγὶς τοῦ Συλλόγου φέρει ἐν κύκλῳ τὸ ὄνομα τοῦ Συλλόγου, ἐν μέσῳ δὲ ἀνοικτὸν βιβλίον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ὁ Σύλλογος ἐκδίδει περιοδικῶς κατὰ μῆνα ἓν βιβλίον, ἀποτελούμενον ἐξ 80—100 σελίδων.

Τὰ βιβλία τοῦ Συλλόγου εἶναι ὁμοιόμορφα, καὶ φέρουσιν αὔξοντα ἀριθμὸν τῆς ἐκδόσεώς των.

Ἡ τιμὴ ἑκάστου βιβλίου εἶναι διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν λεπτὰ 30 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν 30 ἑκατοστὰ τοῦ χρ. φράγκου.

Τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου ἐπιβαρύνεται διὰ τῶν ταχυδρομικῶν ἐξόδων τῶν βιβλίων ὅσα ἀποστέλλει ἀπ' εὐθείας.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι μίαν ἐτησίαν σειρὰν ἀποτελουμένην ἐκ 12 βιβλίων, δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταί, προπληρώνοντες ὡς ἐτησίαν συνδρομὴν δραχμὰς 3 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 3 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Αἱ ἐτήσιαι συνδρομαὶ ἀρχίζουν πάντοτε ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, οἱ δὲ ἐγγραφόμενοι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους λαμβάνουσι καὶ τὰ προεκδοθέντα βιβλία.

Ὁ ἐγγράφων 10 τοὐλάχιστον συνδρομὰς καὶ προπληρώνων ταύτας λαμβάνει μίαν ἐπὶ πλέον ἐτησίαν σειρὰν δωρεάν.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου εἰς Ἀθήνας, ἢ προπληρώνονται εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ὁριζομένους ἀντιπροσώπους.

Αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομῆς μὴ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀναλόγου ἀντιτίμου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει.

Οἱ ἀλλάσσοντες διεύθυνσιν συνδρομηταὶ ὀφείλουσι νὰ καθιστῶσι τοῦτο ἐγκαίρως γνωστὸν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου, συναποστέλλοντες λεπτὰ 20 διὰ γραμματοσήμου πρὸς ἐκτύπωσιν νέας ἐπιγραφῆς. Ὁ Σύλλογος οὐδεμίαν εὐθύνην ἀναλαμβάνει διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίων ἕνεκεν ἀλλαγῆς διευθύνσεως μὴ ἀνακοινωθείσης ἐγκαίρως.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται νὰ καταβάλλωσι τὰς συνδρομὰς αὐτῶν εἰς τοὺς κατὰ τόπους ταμίας τοῦ Κράτους ἢ τὰ ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΙΣ

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου βιβλίου δημοσιεύονται καταχωρίσεις ἐπὶ πληρωμῇ. Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι:

Διὰ μίαν σελίδα	ἅπαξ	δρ. 25
	δωδεκάκις	δρ. 250
Δι' ἡμίσειαν σελίδα	ἅπαξ	δρ. 15
	δωδεκάκις	δρ. 150

Πᾶσα αἴτησις πρὸς καταχώρισιν ἀπευθύνεται εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου.

Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΑΜΙΤΣΗ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1900

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΡΙΘ. 6. ΙΟΥΝΙΟΣ 1900

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΡΑΦΤΑΝΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁ Ἐδμόνδος Δεαμίτσης, Edmondo de Amicis, εἷς τῶν διασημοτέρων καὶ δημοτικωτέρων συγγραφέων τῆς συγχρόνου Ἰταλίας, ἐγεννήθη τὸ 1846 εἰς Ὀνέλιαν ἐκ γονέων Γενουηνσίων. Ἐξεπαιδεύθη εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τῆς Μοδένης, ὁπόθεν ἐξῆλθε τὸ 1865 μὲ τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐπολέμησεν εἰς τὴν μάχην τῆς Κουστόζας. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ, κατὰ τὸ 1870, καὶ τὴν οὕτω γενομένην συμπλήρωσιν τῆς Ἰταλικῆς ἀνεξαρτησίας, παρητήθη τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀφιερώθη εἰς τὰ γράμματα. Καὶ πρὸ τούτου ὅμως, ἐνῷ ἦτο εἰσέτι ἀξιωματικός, ἐχρημάτισε διευθυντὴς τῆς εἰς Φλωρεντίαν ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἡ στρατιωτικὴ Ἰταλία», καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ φύλλον τοῦτο τὰ ὡραῖα Στρατιωτικά του διηγήματα. Ἐκ τῆς συλλογῆς αὐτῶν ἐσταχυολογήθησαν τὰ τέσσαρα μικρὰ ἀριστουργήματα, τῶν ὁποίων ἕπεται ἡ μετάφρασις.

Κατὰ τὸ 1870-1871 ἐδημοσίευσε τὰς «Ἀναμνήσεις τῆς Ῥώμης». Μετὰ τοῦτο δὲ ἐπεχείρησε σειρὰν περιηγήσεων. Ἑκάστη αὐτῶν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ ἑνὸς βιβλίου, ὅπου διαφαίνεται ἡ ζωηρότης τῆς φαντασίας, ἡ περιγραφικὴ ἐπιδεξιότης καὶ ἡ ποιητική του ἰδιοφυΐα. Ἀπὸ τοῦ 1873 μέχρι τοῦ 1889 ἑπτὰ τοιαῦτα συγγράμματά του εἶδαν τὸ φῶς,

ὅλα, ἰδίως δὲ τὸ περὶ Κωνσταντινουπόλεως, ἔγειναν πασίγνωστα διὰ πολλῶν μεταφράσεων εἰς ξένας γλώσσας καὶ εἰς τὴν ἑλληνικήν. Ὁ Λεαμίτσης ἔγραψε καὶ ποιήματα, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὡς πεζογράφος ἔξοχος τιμᾶται εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Ἕν τῶν τελευταίων ἔργων του, συλλογὴ διηγημάτων πρὸς διάπλασιν τῆς νεολαίας, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἡ Καρδία», θεωρεῖται ὡς τὸ ἄριστον τῶν δημοσιευμάτων του. Εἰσαχθὲν ὡς ἀνάγνωσμα εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἰταλίας, διεδόθη δι' ἑκατοντάδων ἐκδόσεων ὅσον οὐδὲν ἄλλο σύγχρονον Ἰταλικὸν βιβλίον.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐπεδόθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἐξελέχθη μέλος τοῦ Ἰταλικοῦ κοινοβουλίου.

Ο ΝΕΟΣΥΛΛΕΚΤΟΣ

Ἦτο Κυριακή, κατὰ τὰς πέντε τὸ ἀπόγευμα. Ὁ καιρὸς ὡραιότατος καὶ ὁ στρατὼν σχεδὸν κενός. Ὅλοι οἱ στρατιῶται εἶχαν καταβῆ εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ διασκεδάσουν. Οἱ ὀλίγοι ὅσοι εἶχαν μείνῃ, ἄλλοι μέσα εἰς τοὺς θαλάμους ὅπου ἐνδύοντο, ἄλλοι ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, ἦσαν ἕτοιμοι καὶ αὐτοὶ νὰ φύγουν. Καὶ ἀπὸ τοὺς ἔξω κἄποτε ἐφώναζε κἄποιος πρὸς ἄλλον ὁ ὁποῖος ἦτο μέσα :

— Κάμε γρήγορα !...

Καὶ ὁ ἄλλος ἀπεκρίνετο ἀπὸ μέσα :

— Μιὰ στιγμή !...

Ἴσως διότι κατεγίνετο νὰ ζώσῃ καλήτερα τὴν ζώνην μὲ τὴν ξιφολόγχην του, διὰ νὰ κάμῃ πλέον λεπτὴν μέσην.

Καὶ οἱ νεοσύλλεκτοι ὅσοι εἶχαν καταταχθῆ εἰς τὸ σύνταγμα πρὸ δύο-τριῶν ἡμερῶν, ἄλλοι εἶχαν ἐξέλθῃ καὶ ἄλλοι ἐξήρχοντο ἐκείνην τὴν ὥραν ἀνὰ πέντε, ἀνὰ δέκα, μὲ τὰ πηλήκια στραβά, μὲ τὰ ἀμπέχονα φουσκωτά, μὲ τὰ χέρια ἀνοικτὰ ὡσὰν ξύλα. Οἱ στρατιῶται τοῦ φυλακείου, καθισμένοι εἰς ξύλινα θρανία εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ στρατῶνος, τοὺς ἔβλεπαν καὶ τοὺς

ἐπερίπαιζαν, ἂν καὶ ὁ λοχίας τοὺς ἐπέπληττεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν καὶ τοὺς ἔλεγε:

Δὲν τοὺς ἀφίνετε τοὺς καϋμένους!

Ὁ ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς ἐξαπλωμένος εἰς τὸ κρεββάτι του, εἰς ἓν δωμάτιον τοῦ ἰσογείου, ἀνεγίνωσκε νυσταγμένος μίαν ἐφημερίδα.

Εἰς τὴν πλέον ἀπόκεντρον ἄκραν τοῦ προαυλίου, εἰς τὸ κατώφλιον μιᾶς θύρας, ἐκάθητο μόνος ἕνας νεοσύλλεκτος, μὲ τοὺς ἀγκῶνας εἰς τὰ γόνατα καὶ μὲ τὸ πρόσωπον εἰς τὰς παλάμας. Ἠκολούθει μὲ τὸ βλέμμα ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς συντρόφους του, καὶ ὅταν δὲν ἔβλεπε κανένα νὰ ἐξέρχεται, ἐχαμήλωνε τὸ βλέμμα καὶ ἐκοίταζε κάτω. Ἐφαίνετο ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ καλὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα μὲ πολλὴν λύπην ἀφίνουν τὴν οἰκογένειάν των καὶ τὸ χωρίον ὅπου ἐγεννήθησαν· ἔρχονται ὅμως καὶ κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν γεμᾶτοι ἀπὸ καρτερίαν καὶ ἀπὸ καλὴν θέλησιν· διότι ὁ νόμος εἶνε φανερὸς καὶ ῥητός, καὶ τὸ ὄνομά των καὶ τὸ ἐπίθετον τοιχοκολλημένον ὁλόγραφον εἰς τὴν θύραν τοῦ δημαρχείου· διότι καὶ οἱ γονεῖς των εἰς τὸν καιρόν των ἐπῆγαν καὶ αὐτοὶ στρατιῶται, καὶ οἱ σύντροφοί των πηγαίνουν· διότι τὸ κάτω κάτω τοὺς προσκαλεῖ ὁ βασιλεὺς καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀρνηθοῦν ἢ νὰ καθίσουν νὰ φιλολογοῦν τοῦτο κ' ἐκεῖνο.

Τὸ πρόσωπόν του ὅμως εἶχε κάτι τι περισσότερον ἀπὸ τὴν συνειθισμένην ἔκφρασιν τὴν ὀλίγον σκεπτικὴν καὶ ὀλίγον ἀφηρημένην, τὴν ὁποίαν ἔχουν συνήθως οἱ νεοσύλλεκτοι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας· ἦτο μελαγ-

χολικόν. Ἴσως ἦτο μετανοημένος διότι δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ καὶ αὐτὸς μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους. Τὴν Κυριακήν, ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε καλός, πάντοτε κανεὶς μελαγχολεῖ, ἐὰν μένῃ κλεισμένος.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ στρατὼν ἔμεινεν ἔρημος· σιωπὴ ἄκρα ἐπεκράτει.

Ἕνας δεκανεὺς μὲ στολὴν ἐργασίας διήρχετο βιαστικὰ ἀπὸ τὴν αὐλήν· εἶδε τὸν νεοσύλλεκτον, ἐσταμάτησε καὶ τὸν ἠρώτησεν ἀποτόμως :

— Τί κάμνεις ἐσὺ αὐτοῦ μὲ τὸ κεφάλι εἰς τὰ χέρια;

— Ἐγώ ;... ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης.

— Ἐγώ ; ἐπανέλαβεν ὁ δεκανεὺς μὲ συρτὴν φωνὴν μιμούμενος τὴν φωνὴν τοῦ νεοσυλλέκτου καὶ δίδων ἐπίτηδες εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του ἔκφρασιν βλακείας. Αὐτὸ εἶναι νόστιμον ! εἰς ποῖον τάχα ὁμιλῶ ; εἰς τὸ φεγγάρι ; Ἔλα ! Καὶ νὰ σηκώνεσαι ὀρθὸς πάντοτε ὅταν ὁμιλῇς εἰς τοὺς ἀνωτέρους σου.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἐσηκώθη ὄρθιος.

— Ποῖος εἶσαι ; Εἰς ποῖον λόχον ἀνήκεις ;

— Λόχον ;... εἶπε μὲ ἀπορίαν ὁ στρατιώτης.

— Λόχον ;... ἐπανέλαβε πάλιν ὁ δεκανεὺς μὲ ἐμπαικτικὸν τρόπον. Μὰ τί κούτσουρο εἶσαι σύ ;

Καὶ τὸν ἥρπασεν ἀπὸ τὴν στολήν, καὶ τὸν ἔσυρε δυνατά, ὥστε τὸν ἔκαμε νὰ κλονισθῇ· ἔπειτα :

— Κοίταξε ! τοῦ ἐφώναξε, κοίταξε·ἐδῶ πῶς ἔκαμες τὴν στολήν σου καθὼς κάθεσαι μαζευμένος ὡσὰν ζητιᾶνος !

Ὁ νεοσύλλεκτος ἤρχισε νὰ καθαρίζῃ τὴν στολὴν μὲ τὴν παλάμην του.

Κοίταξε τί χάλια ἔχουν τὰ παπούτσια σου! ἐξηκολούθησεν ὁ δεκανεύς, κτυπῶν διὰ τοῦ ποδὸς τὴν ἄκραν τῶν ὑποδημάτων τοῦ στρατιώτου.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἔσκυψε διὰ νὰ καθαρίσῃ τὰ ὑποδήματά του μὲ τὸ μανδῆλί του.

Διόρθωσε αὐτὸν τὸν γιακᾶν ποῦ σοῦ πηγαίνει ἕως ταυτιά!

Καὶ τὸν ἥρπασεν ἀπὸ τὸ περιλαίμιον καὶ τὸν ἐτίναξε δυνατὰ ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸν ῥίψῃ κάτω.

Ὁ στρατιώτης ἐσήκωσε τὴν χεῖρα νὰ διορθώσῃ τὸ περιλαίμιόν του.

Βάλε ἴσια τὸ πηλήκιον.

Ὁ στρατιώτης ὕψωσε τὴν χεῖρα πρὸς τὸ πηλήκιον.

Σήκωσε ἐπάνω τὸ πανταλόνι σου ποῦ κρέμεται, ἔτσι θὰ τὸ χαλάσῃς εἰς μίαν ἑβδομάδα... Καὶ νὰ μὴ στέκεσαι σὰν μισοκακόμοιρος, μὲ τὸ πρόσωπον σκυμμένον... μὴν κοιτάζῃς ὡσὰν χάχας ὅταν σοῦ ὁμιλοῦν!

Ὁ δυστυχὴς στρατιώτης ἔφερε τὰς χεῖράς του παραζαλισμένος πότε εἰς τὸ περιλαίμιον καὶ πότε εἰς τὸ πανταλόνι του καὶ ἄλλοτε εἰς τὸ πηλήκιον καὶ δὲν κατώρθωνε νὰ διορθώσῃ τίποτε· ὅσον περισσότερον ἐπροσπάθει, τόσον περισσότερον τὰ ἔχανε.

Ὁ δεκανεύς, ἀφοῦ τὸν ἐκοίταξεν, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν μὲ περιφρόνησιν καὶ ἐπανέλαβε:

Κορόϊδο!... κορόϊδο!...

Ἔπειτα ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξηκολούθησε:

— Πρέπει νὰ ξυπνήσῃς, παλληκάρι μου, διότι ἀλλέως θὰ σὲ ξυπνίσωμεν ἡμεῖς, αἴ ποῦ σοῦ τὸ λέγω, καὶ θὰ σὲ ξυπνίσωμεν ἄσχημα. Θὰ φᾷς περιορισμὸ ποῦ θὰ πάῃ γόνα, μὲ ψωμὶ καὶ μὲ νερό. Ἔχε το καλὰ εἰς τὸν νοῦν σου. Καὶ τώρα πήγαινε μέσα νὰ καθαρίσῃς τὰ ροῦχά σου!... Μάρς!

Καὶ διὰ νὰ δυναμώσῃ περισσότερον τὸ πρόσταγμα, ἐσήκωσε τὴν χεῖρά του μὲ τὸ δάκτυλον ἀνοικτὸν καὶ ἔδειξε τὰ παράθυρα τοῦ θαλάμου.

— Μὰ ἤθελα...

— Σιωπή!

— Μὰ δὲν...

— Σιωπὴ σοῦ λέγω, ὅταν εἶσαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀνώτερόν σου· ἀλλέως... ἡ φυλακὴ εἶνε ἐκεῖ πέρα, νά! τὴν βλέπεις;

Καὶ ὁ δεκανεὺς ἀπεμακρύνθη ψιθυρίζων:

— Μωρὲ τί ἄνθρωποι!... τί ἄνθρωποι!... Κακόμοιρο στράτευμα!... Δυστυχισμένος τόπος!.

— Κύριε δεκανέα!... ἐφώναξε μὲ δειλίαν ὁ νεοσύλλεκτος.

Ὁ δεκανεὺς ἐστράφη καὶ τοῦ ἔδειξε πάλιν τὴν φυλακὴν μὲ δύο μάτια ἀγριευμένα.

— Ἤθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω κἄτι τι.

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς του τόσον σέβας καὶ ὑποταγὴν ἐξέφραζεν, ὥστε συγκατένευσεν ὁ δεκανεὺς νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ ὁμιλήσῃ.

— Τί θέλεις; τὸν ἠρώτησε.

— Ἤθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω, ἂν γνωρίζετε τοῦ λό-

γου σας μήπως εὑρίσκεται εἰς αὐτὸ τὸ σύνταγμα ἕνας ἀξιωματικὸς χωριανός μου... Ἐδῶ θὰ εἶναι, μὰ ἐγὼ δὲν ξεύρω ἄν.....

Χωριανός σου; Μὰ ἂν ὅλοι εἰς τὸ χωριό σου εἶνε κομμένοι ἐπάνω εἰς τὸ σχέδιο τὸ δικό σου, καλήτερα νὰ μὴν εὑρίσκεται ἄλλος ἀπὸ σένα εἰς τὸ σύνταγμα.

Καί, ἀφοῦ ὕψωσε τοὺς ὤμους, ὁ δεκανεὺς ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Κοίταξε τί τρόπος!... ἐψιθύρισε μὲ θλῖψιν ὁ νεοσύλλεκτος, ἐνῷ ὁ δεκανεὺς ἀπεμακρύνετο. Καὶ ὅμως μοῦ ἔλεγαν ὅτι...

Ἐσιώπησεν, ἐκάθισε πάλιν καὶ ἐξηκολούθησε νὰ σκέπτεται.

Μὰ διατί μᾶς μεταχειρίζονται ἔτσι;.. Διατί νὰ μᾶς αποπαίρνουν; Τί εἴμεθα τάχα; Σκυλιὰ εἴμεθα; Καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν πρέπει νὰ τὴν κάμω διὰ πέντε χρόνια!

Καὶ ἐσκέπασε μὲ τὰς χεῖράς του τὸ πρόσωπον καὶ ἐσυλλογίσθη τὴν οἰκογένειάν του ἐκεῖ κάτω μακράν.

Νὰ μ' ἔβλεπαν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, οἱ κακότυχοι!...

Γέλωτες δυνατοὶ ἀπὸ τὸ προαύλιον τὸν ἔκαμαν νὰ τιναχθῇ καὶ νὰ σηκώσῃ τὴν κεφαλήν. Ἦσαν δύο-τρεῖς στρατιῶται τῆς φρουρᾶς, οἱ ὁποῖοι τὸν ἔβλεπαν καὶ ἤρχισαν νὰ λέγουν μεταξύ των:

Τί κορόϊδο!

Ἐρωτευμένος θὰ εἶναι.

— Συλλογίζεται τὴν ἀγαπητική του.

— Ποῦ τὴν ἄφησες, αἴ;

— Ἡ κακομοίρα! αὐτὴν τὴν ὥραν ἴσως κάποιον ἄλλον θὰ εὕρηκε νὰ τὴν παρηγορῇ.

— Κοίταξε, κοίταξε πῶς γουρλώνει τὰ μάτια του!

Ἔπειτα καὶ οἱ τρεῖς μὲ μίαν φωνὴν συρτὴν καὶ ἐμπαικτικὴν ἐπανέλαβαν:

— Τί κορἴδο!

Ὁ νεοσύλλεκτος ὠχρίασε· τὸν ἐπλήγωσαν ἐκεῖ ὅπου ἐπονοῦσε. Δὲν ἠμπόρεσε νὰ ὑποφέρῃ πλέον καὶ ἐσηκώθη.

— Ποῖος νὰ εἶνε αὐτὸς ὁ ἐρωτευμένος; εἶπε μέσα του ὁ ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς, καὶ ἐπρόβαλεν εἰς τὸ παράθυρον μὲ τὴν ἐφημερίδα εἰς τὰς χεῖρας.

Οἱ στρατιῶται ἅμα τον εἶδαν, ἔφυγαν· ὁ νεοσύλλεκτος ἐσήκωσε τὸ ταραγμένον πρόσωπόν του πρὸς τὸ παράθυρον καὶ τὸν ἐκοίταξεν. Ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε καὶ αὐτὸς τὸν στρατιώτην καὶ ὅταν τὸν εἶδε νὰ δείξῃ εἰς τὴν ἀρχὴν προσοχήν, ἔπειτα ἔκπληξιν καὶ εἰς τὸ τέλος εὐχαρίστησιν καὶ νὰ προσηλώνῃ ἐπάνω του τὸ βλέμμα:

— Ποῖος νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ ἀνόητος! ἐσκέφθη καὶ κατέβη εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐστάθη ἐμπρός του.

— Τί ἔχεις καὶ γελᾷς καὶ τρίβεις τὰ χέρια σου; τὸν ἠρώτησε μὲ αὐστηρὸν ὕφος.

Ὁ στρατιώτης, ἂν καὶ ὀλίγον ἐντροπιασμένος, ἐξηκολούθει νὰ χαμογελᾷ.

— Μὰ τί βλάκας εἶσαι σύ, ἄλλου εἴδους!... Σ' ἐρωτῶ διατί γελᾷς;

Νά... ἐπειδή... ἀπήντησεν ὁ νεοσύλλεκτος κα ἐχαμήλωνε τὰ βλέμματα καὶ ἔτριβε μὲ τὰς δύο χεῖρα μίαν ἄκραν τῆς στολῆς του, ἐπειδή... τὸ ἤξευρα ὅτ εἶσθε τοῦ λόγου σας εἰς αὐτὸ τὸ σύνταγμα... καὶ μ ἔστειλαν κ' ἐμένα ἐδῶ... Βέβαια ἡ εὐγενεία σας πο νὰ μ' ἐνθυμῆσθε ἐμένα!... ἀλλὰ ἐγὼ σᾶς ἐνθυμοῦ μαι... εἶναι τρία χρόνια ποῦ ἐφύγατε... καὶ σᾶς ἐγνώ-ρισα... ἐγνώριζα μάλιστα καὶ τὴν οἰκογένειάν σας.. ἀλλ' αὐτὴ δὲν μᾶς ἐγνώριζε ἐμᾶς... ἂν καὶ ἐγειτο-νεύαμε... καὶ κάθε πρωῒ σᾶς ἔβλεπα ὅπου ἐπερνού-σατε καὶ ἐπηγαίνατε εἰς τὸ κυνῆγι... εἴμαστε ἀπὲ ἕνα χωριό...

Ἄ! ἐκατάλαβα, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικός, ἐνῷ παρετήρει αὐτὸν μὲ προσοχὴν διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐν-θυμηθῇ ποῖος ἦτο.

Τὸ ἐγνώριζα ὅτι εἴχατε φύγῃ διὰ νὰ γίνετε ἀξιωματικός, ὅτι ἐμβήκατε εἰς τὴν σχολήν· ἀπὸ τότε δὲν ἐγυρίσατε.... Ποῦ νὰ ξεύρετε!.... εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἐδιώρθωσαν τὴν ἐκκλησίαν μας... ἔγεινε κ' ἕνα καφενεῖον εἰς τὴν πλατεῖαν, μεγάλον ὅση εἶνε αὐτὴ ἡ αὐλή... καὶ εἶνε πάντοτε γεμᾶτον ἀπὸ κόσμον.

Στάσου, στάσου!.. τώρα ἐνθυμοῦμαι· δὲν σὲ λέγουν ἐσένα Μῆτσο;

Μάλιστα.

Καὶ κατοικοῦσες εἰς τὸ σπιτάκι ἐκεῖνο δίπλα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ;

Σωστά, εἰς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, ἀντικρὺ εἰς τὸ μύλο.

Καὶ ὁ στρατιώτης δὲν ἠμποροῦσε νὰ σταθῇ ἀπὸ ἡν χαράν του.

— Ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωατικός. Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, εἶσαι εὐχαριστημένος τι ἔγεινες στρατιώτης ;

Ὁ νεοσύλλεκτος ἤλλαξεν ὄψιν· ἐχαμήλωσε τὸ λέμμα καὶ ἐσιώπησε.

— Διατί δὲν ἐβγῆκες καὶ σὺ νὰ περιπατήσῃς μαζὶ ὲ τοὺς ἄλλους ;

Δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ ἐκοίταζε τὰς ἄκρας τῶν δατύλων του.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνόησε τί ἐσυλλογίζετο καὶ μὲ ὕφος γαθὸν τὸ ὁποῖον τὸν ἔκαμε νὰ συγκινηθῇ, τὸν ἠρώησε :

— Τί ἔχεις ;

Τότε τοῦ ἐλύθη ὁ γλωσσοδέτης, ἐπῆρε θάρρος καὶ ρχισε νὰ λέγῃ :

— Ἔχω... ἀκοῦστε, κύριε ἀξιωματικέ... ἔχω καὶ γὼ δὲν ἠξεύρω καλὰ καλὰ τί ἔχω· μᾶς μεταχειρίονται μ' ἕνα τρόπον ποῦ δυσαρεστεῖ πολύ... Τοὺς ρωτοῦμε ἕνα πρᾶγμα καὶ δὲν μᾶς δίδουν ἀπάντησιν· πειτα μᾶς λέγουν κἄτι λόγια ὑβριστικά, καὶ πρέπει ὰ τ' ἀκοῦμε καὶ νὰ σωπαίνωμε, ἀλλέως νὰ—καὶ ἐμιεῖτο τὴν φωνὴν τοῦ δεκανέως—ἐκεῖ κάτω εἶνε ἡ φυακή ! Τὸ βλέπω καὶ ἐγώ, δὲν ξεύρομε νὰ ἐνδυνώεθα καλά, δὲν εἴμεθα ἀκόμη σωστοὶ στρατιῶται... ὰ τί διάβολο!... δύο ἡμέρας ἔχω ἐδῶ· ἤλθαμε νὰ μάωμε καὶ πρέπει νὰ ἔχουν ὀλίγην ὑπομονήν, μοῦ φαί-

νεται. Ἔπειτα μᾶς περιπαίζουν, σηκώνουν καὶ χέρι κατ' ἐπάνω μας καὶ μᾶς σπρώχνουν!... καὶ πρέπει νὰ τὰ ὑποφέρωμε ὅλα, ἐνῷ αὐτοὶ γελοῦν... Δὲν ἠμπορῶ νὰ καταλάβω γιατὶ μᾶς κακομεταχειρίζονται ἔτσι. Ἐγὼ ἦλθα μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν νὰ γείνω στρατιώτης, καὶ ἔλεγα μέσα μου: Θὰ κάμω τὸ καθῆκόν μου καὶ οἱ ἀνώτεροί μου θὰ μὲ ἀγαποῦν· τώρα ὅμως ποῦ βλέπω... Ἴσως ἀφοῦ συνηθίσωμε περισσότερον δὲν θὰ τὰ λογαριάζωμε αὐτά. Τώρα ὅμως μὲ λυπεῖ πολὺ νὰ βλέπω νὰ μὲ κακομεταχειρίζωνται μ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ἤμεθα συνειθισμένοι εἰς τὸ σπίτι, μὲ τὴν οἰκογένειάν μας, ὅλοι ἀγαπημένοι, καὶ ἐδῶ ἐξ ἐναντίας...

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια τὰ ἐπρόφερεν ὅλως διόλου ἀποθαρρημένος. Ἔπειτα ἐσιώπησεν, ἐχαμήλωσε τὸ βλέμμα καὶ ἐξηκολούθησε νὰ μουρμουρίζῃ μέσα του.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἄναψε τὸ σιγάρον του, καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον, μὲ τρόπον ἀδιάφορον, ὡς νὰ μὴν εἶχε ἀκούσῃ ἢ ὡς νὰ μὴν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τίποτε, εἶπε:

Διόρθωσε ὀλίγον τὸ περιλαίμιόν σου!.. καὶ τὸν ἐβοήθησεν ὁ ἴδιος μὲ τὸ χέρι του. Ἔτσι, τώρα πάει καλά. Γύρισε.

Ὁ στρατιώτης ἐστράφη· ὁ ἀξιωματικὸς ἔσυρε πρὸς τὰ κάτω τὴν στολήν του.

Ἡ στολή σου δὲν πρέπει νὰ μαζεύεται ἐπάνω, πρέπει νὰ πέφτῃ ἴσια κάτω. Γύρισε.

Ἐγύρισε καὶ πάλιν ὁ στρατιώτης· ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ἐδιώρθωσε τὸ πηλήκιον.

— Ἔτσι, τοῦ εἶπεν, ὀλίγον στραβὰ νὰ τὸ φορῇς, διὰ νὰ σοῦ δίνῃ ἀέρα....

Ὁ στρατιώτης ἐχαμογέλασε.

— Στέκε καλὰ τὴν μέσην σου, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός, κράτει ὑψηλὰ τὸ κεφάλι καὶ ὅταν κινῆσαι, νὰ περιπατῇς ἐλεύθερα καὶ ἀβίαστα... καθὼς ὅταν ἔπαιζες ἀμάδες εἰς τὴν αὐλήν μας... θυμᾶσαι;

Ὁ Μῆτσος ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Ἔτσι, καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός, καὶ νὰ κοιτάζῃς ὅλους κατὰ πρόσωπον, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις νὰ φοβηθῇς ἢ νὰ ἐντραπῇς κανένα, ἐκατάλαβες; Καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ ἴδιος νὰ περάσῃ, σήκωσε τὸ κεφάλι σου καὶ κοίταξέ τον, ὡσὰν νὰ τοῦ ἔλεγες: Ἐγὼ εἶμαι! Διότι τὸ σέβας ἔτσι πρέπει νὰ τὸ δείχνωμεν ἡμεῖς οἱ στρατιωτικοί· μὴν τὸ λησμονῇς!

Ὁ στρατιώτης ἔνευσε πάλιν καταφατικῶς· τὸ πρόσωπόν του ἤρχισε νὰ ζωηρεύῃ:

— Καὶ νὰ μὴ λησμονῇς ἀκόμη ὅτι ἀφοῦ ἐμβῆκες εἰς τὸν στρατῶνα, πρέπει ν' ἀλλάξῃς τρόπον ὁμιλίας· ὀλίγα λόγια, ἀλλὰ ἐλεύθερα καὶ σωστὰ μὲ ὁποιονδήποτε καὶ ἂν ὁμιλῇς· ναὶ καὶ ὄχι, ὄχι καὶ ναί, καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς νὰ εἰπῇς τίποτε ἄλλο, τότε σιωπή· αὐτὸ εἶνε καλήτερον. Ὅταν εἶσαι εἰς τὴν γραμμήν, εἶναι καθὼς ὅταν εἶσαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν· σιωπή. Ἀφοῦ διαλυθοῦν οἱ στοῖχοι, εἶσαι καθὼς εἰς τὸ σπίτι σου. Ὅταν οἱ ἄλλοι ὁμιλοῦν καὶ φωνάζουν, φώναζε καὶ σὺ περισσότερον· μὴ κάθεσαι μόνος καὶ χάσκεις, διότι τότε σὲ πιάνει μελαγχολία· πήγαινε καὶ σὺ μὲ τοὺς

ἄλλους. Καὶ ν' ἀγαπᾷς τοὺς συντρόφους σου, ἐπειδὴ θὰ εὕρῃς φίλους χρυσοὺς μεταξύ των, σὲ βεβαιῶ· θὰ εὕρῃς νέους νὰ σ' ἀγαποῦν ὡσὰν ἀδελφόν· θὰ ἰδῇς, ὅλα ἠμποροῦν νὰ λείψουν ἐδῶ μέσα, ἀλλὰ ἡ καρδία δὲν λείπει. Ποῦ εἶνε ὁ καπνός σου;

Δὲν ἔχω.

Ἂν εἶχες, θὰ ἠμποροῦσες νὰ καπνίσῃς. Ὅταν σοῦ κάμνῃ παρατήρησιν κανεὶς ἀνώτερός σου, ἂν ἔχῃ δίκαιον, ἄκουέ τον καὶ προσπάθησε νὰ συμμορφωθῇς· ἂν ἔχῃ ἄδικον, ἄκουέ τον πάλιν καὶ μὴ τὸ πάρῃς κατάκαρδα, διότι εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ὅλοι ἔχουν ἐλαττώματα καὶ ὅλοι ἠμποροῦν νὰ σφάλλουν· ἐκεῖνος ὅπου φωνάζει ἠμπορεῖ νὰ σφάλλῃ κάποτε, ἐκεῖνος ὅπου δὲν ὑπακούει σφάλλει πάντοτε. Καὶ μὴ νομίσῃς ὅτι ὅλοι ὅσοι σὲ ἐπιπλήττουν εἶνε θυμωμένοι μαζί σου καὶ θέλουν τὸ κακόν σου. Αὐτὸ εἶνε μέγα λάθος. Ἠμπορεῖ κἀνεὶς κἄποτε νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ θυμώνῃ, καὶ ὅμως νὰ εἶναι καλήτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Φωνάζουν μερικοί, χαλοῦν τὸν κόσμον· ἀλλ' αὐτὸ εἶναι συνήθεια, ἔχουν ἀνάγκην νὰ ξεθυμάνουν, ἄκουσε ποῦ σοῦ λέγω. Θὰ καταντήσῃς νὰ τοὺς ἀγαπᾷς αὐτοὺς καλήτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Νὰ τοὺς ἰδῇς εἰς τὴν ὥραν τῆς μάχης. Εἶδα εἰς τὸν πόλεμον ἕνα λοχαγὸν ὁποῦ ἦτον ὁ τρόμος τοῦ λόχου του· κανεὶς δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν ὑποφέρῃ, καὶ ὅμως εἶχαν ἄδικον. Δὲν ἄφινε πληγωμένον χωρὶς νὰ τρέξῃ νὰ τὸν βοηθήσῃ, νὰ ἰδῇ τὴν πληγήν του, νὰ τοῦ δώσῃ θάρρος, πάντοτε εἰς κίνησιν, ἐδῶ, ἐκεῖ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ σταθῇ εἰς τὰ πόδια του

ἀπὸ τὴν κούρασιν. — «Λοχαγέ!... λοχαγέ!... μὴ μ' ἀφήσῃς, λοχαγέ!» ἐφώναζαν οἱ πληγωμένοι καὶ τὸν ἔσυραν ἀπὸ τὸ χέρι, ἀπὸ τὴν στολήν. — «Ὄχι, παιδί μου, ἔλεγεν αὐτός, θὰ μείνω μαζί σου, θὰ μείνω κοντά σου· θάρρος, θάρρος, παιδί μου! ἔννοια σου, ὁ λοχαγός σου δὲν θὰ σ' ἀφήσῃ». Ἐκατάλαβες τί ἄνθρωπος ἦτον; Ὡσὰν αὐτὸν εἶναι πολλοί. Δὲν πρέπει νὰ κρίνῃς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν του· πρέπει νὰ συγχωρῇς ὅσους φαίνονται κακοί· νὰ εἶσαι εὐγνώμων εἰς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ νὰ τοὺς σέβεσαι ὅλους, διότι ὅλοι εἶναι στρατιῶται καὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν ἕως τὴν ἄλλην ἠμπορεῖς νὰ τοὺς ἰδῇς νὰ σκοτωθοῦν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σου ὡσὰν παλληκάρια. Καὶ ὅταν ἀγαπᾷ κανεὶς τὸν ἄλλον, τοῦ τὰ συγχωρεῖ ὅλα. Ἐρώτησε καὶ τοὺς συντρόφους σου νὰ τὸ μάθῃς· θὰ ἰδῇς ὅτι οἱ καλοὶ στρατιῶται ὅλοι ἀγαποῦν τοὺς ἀνωτέρους των... Ἔχεις ἕνα σπίρτο;

Ὁ νεοσύλλεκτος, ὁ ὁποῖος ἕως ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχε μείνῃ μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν, ἔβγαλε μὲ σπουδὴν ἓν σπίρτον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν ἀξιωματικόν!

— Ὅταν σκέπτεται κανεὶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός, λησμονεῖ καὶ μερικὰς μικρὰς δυσαρεσκείας, μερικὰς ἐλεεινότητας τῆς ζωῆς τοῦ στρατιώτου. Καὶ πρέπει νὰ τὰ συλλογίζεσαι αὐτὰ τὰ πράγματα· θὰ σοῦ τὰ εἰποῦν, θὰ σοῦ τὰ διδάξουν, κ' ἐσὺ ποῦ εἶσαι καλὸ παιδί, θὰ τὰ ἐνθυμῆσαι πάντοτε· ἀλήθεια;

Ὁ νεοσύλλεκτος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν ὡς νὰ ἔλεγε

ναί, διότι δὲν εὕρισκεν ἀμέσως φωνὴν ν' ἀπαντήσῃ.

Βέβαια, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, διὰ νὰ γείνῃ κανεὶς καλὸς στρατιώτης πρέπει νὰ κοιτάζῃ καὶ ὀλίγον ὑψηλότερα ἀπὸ τὸν στρατῶνα καὶ ὀλίγον παρέκει ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῶν γυμνασίων. Ἔπειτα συνηθίζει κανεὶς εἰς ὅλα τὰ πράγματα. Ὁ σάκκος εἰς τὴν ἀρχὴν τί βαρὺς φαίνεται!... Θεέ μου, τί βάσανον! Ὕστερα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταντᾷ ἀσήμαντον πρᾶγμα. Καὶ τὸ συσσίτιον; Δὲν τρώγει βέβαια κανεὶς περίφημα εἰς τὸν στρατῶνα· μάλιστα, νὰ εἴπουμεν τὴν ἀλήθειαν, τρώγει κανεὶς κἄποτε πολὺ ἄσχημα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπομονήν, ὑπομονὴ καὶ πάντοτε ὑπομονή. Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀρετὴ τοῦ στρατιώτου· νὰ μὴ παραπονῆται καὶ νὰ μὴ μουρμουρίζῃ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὅπως κάμνουν μερικοί, διὰ ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ διὰ ὅλα τὰ πράγματα. Καὶ ἔπειτα ἡ ὄρεξις· δι' ἐκεῖνον ποῦ ἐργάζεται, ποῦ κοπιάζει, ποῦ κάμνει τὸ καθῆκόν του καὶ εχει ἥσυχη τὴν καρδιά του, ἡ ὄρεξις δὲν λείπει ποτέ. Μόνον οἱ ἀνάποδοι καὶ οἱ δειλοὶ εὑρίσκουν εἰς ὅλα ἀντιλογίαν καὶ δὲν εἶναι ποτὲ εὐχαριστημένοι. Ἐγὼ βλέπω ὅτι οἱ καλοὶ νέοι κάμνουν τὰ στρατιωτικὰ χρέη των μὲ προθυμίαν, διότι οἱ ἀνώτεροί των τοὺς ἐκτιμοῦν, οἱ σύντροφοί τους τοὺς ἀγαποῦν, οἱ συμπολῖται τοὺς σέβονται καὶ μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ὅσον καιρὸν ὑπηρέτησαν εἰς τὸν στρατόν, δὲν ἐτιμωρήθησαν οὔτε μίαν ἡμέραν καὶ ἔχουν τὴν ἄφεσίν των καθαράν. Καὶ σὺ ἕνας τέτοιος θὰ εἶσαι· δὲν εἶναι ἀλήθεια;

Ὁ στρατιώτης καὶ πάλιν ἐβεβαίωσε μὲ ζωηρὰν κίνησιν τῆς κεφαλῆς του.

— Εὖγέ σου. Καὶ μὴ νομίζῃς δὰ ὅτι εἶναι γεμᾶτον ἀγκάθια τὸ στάδιον τὸ ἰδικόν μας· ἔχει καὶ ἄνθη δι' ἐκεῖνον ποῦ ξεύρει νὰ τὰ ζητήσῃ, καὶ οἱ καλοὶ στρατιῶται τὰ εὑρίσκουν καὶ αὐτά. Μάθε νὰ ἐκτελῇς τὸ χρέος σου καλά, νὰ εἶσαι πάντοτε καθαρός, εὐπειθής, πρόθυμος, καὶ θ' ἀκούῃς ἀπὸ τὸν λοχαγόν σου καὶ ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς σου εὖγε καὶ εὖγε, τὰ ὁποῖα θὰ σοῦ προξενοῦν εὐχαρίστησιν καὶ θὰ σοῦ αὐξάνουν τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν καλὴν διάθεσιν. Καὶ αἱ ἡμέραι θὰ περνοῦν γρήγορα. Ἔπειτα εἰς τὸ διάστημα τῆς θητείας κανεὶς δὲν γνωρίζει τί ἠμπορεῖ νὰ συμβῇ· ἠμποροῦν νὰ μᾶς κάμουν νὰ ἀλλάξωμεν δέκα φορὰς τόπον διαμονῆς, καὶ τότε ὁ καιρὸς πετᾷ καὶ οἱ μῆνες φαίνονται ἡμέραι. Θὰ ἰδῇς νέους τόπους, πόλεις, χωρία, κάμπους, βουνά, θάλασσαν, ἕνα κόσμον ἐντελῶς νέον, τὸν τόπον μας τὸν εὔμορφον, τὸν ὁποῖον ἕως τώρα γνωρίζεις μόνον ἐξ ὀνόματος· καὶ θὰ βλέπῃς πράγματα ἀξιοθαύμαστα ὅπου καὶ ἂν πηγαίνῃς· καὶ τὴν ὥραν ποῦ θὰ ἔχῃς ἐλευθερίαν, θὰ πηγαίνῃς νὰ βλέπῃς κάθε τι, διὰ νὰ τὸ διηγῆσαι ὕστερα εἰς τὴν οἰκογένειάν σου καὶ εἰς τοὺς φίλους σου, ὅταν ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ σπίτι σου. Τὸ καλοκαῖρι θὰ πηγαίνωμεν εἰς τὰ γενικὰ γυμνάσια μὲ πυροβολικόν, μὲ ἱππικόν, καὶ θὰ ἰδῇς τί ὡραίαν ὄψιν ἔχει τὸ στρατόπεδον καὶ τί θόρυβος, τί εὐθυμία, τί ζωὴ θὰ εἶναι ἐκεῖ πέρα ὅλην τὴν ἡμέραν· καὶ ἔπειτα τὰ γυμνάσια μὲ τὰ πυρά· καὶ τὰ πανηγύρια

ὅπου γίνονται πρὶν διαλυθῇ τὸ στρατόπεδον, μὲ μουσικήν, μὲ χορούς, καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀκόμη, νὰ διασκεδάζουν καὶ αὐτοὶ ἀνοικτόκαρδοι ἀνάμεσα εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ νὰ ἔρχωνται οἱ κάτοικοι ἀπὸ ὅλα τὰ περίχωρα νὰ βλέπουν τὸ θέαμα καὶ νὰ χειροκροτοῦν. Τότε ἐσὺ θὰ γνωρίζῃς ὅλους τοὺς στρατιώτας τοῦ σώματός σου, θὰ ἔχῃς ἕνα σωρὸν φίλους καὶ τὸ σύνταγμα θὰ σοῦ φαίνεται ὡσὰν μία μεγάλη μεγάλη οἰκογένεια. Καὶ κάθε τιμὴ ποῦ γίνεται εἰς τὸ σύνταγμά σου θὰ σοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἰδική σου τιμή· θ' ἀγαπᾷς τὸν συνταγματάρχην σου ὡσὰν πατέρα, καὶ ὅταν θὰ βλέπῃς νὰ φέρουν τὴν σημαίαν ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ τάγματα, καὶ ἡ μουσικὴ θὰ παίζῃ τὸν ὕμνον, θὰ αἰσθανθῇς τὴν καρδιά σου νὰ κτυπᾷ ἀπὸ εὐχαρίστησιν καὶ ὑπερηφάνειαν καὶ θὰ τρέμῃς ἀπὸ συγκίνησιν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον θ' ἀγαπήσῃς μὲ τὰ σωστά σου κάθε πρᾶγμα, τὰ ὅπλα σου, τὴν στολήν σου, τὴν καραβάναν σου, αὐτὸ ἐδῶ τὸ προαύλιον, αὐτὰ τὰ σκαλοπάτια, αὐτοὺς τοὺς τοίχους· καὶ ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς ποῦ θὰ φύγῃς, καὶ θὰ ὑπάγῃς νὰ χαιρετίσῃς τὸν λοχαγόν σου, τοὺς ἀξιωματικούς σου, τοὺς ὑπαξιωματικούς σου καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι θὰ σὲ περιτριγυρίζουν καὶ θὰ σοῦ φωνάζουν: «ὥρα καλή», «καλὸ ταξίδι», «νὰ μᾶς θυμᾶσαι», τότε θὰ σφιχθῇ ἡ καρδιά, θὰ σοῦ πονέσῃ, θὰ σοῦ πονέσῃ καθὼς ὅταν ἔφυγες ἀπὸ τὸ σπίτι σου. Καὶ ὅταν καταβῇς εἰς τὸν δρόμον, θὰ γυρίσῃς νὰ ἴδῃς διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ παράθυρα τοῦ στρατῶνος καὶ θὰ σταθῇς νὰ

εἴπῃς ἀκόμη μίαν φοράν : «Ἔχε ὑγείαν, δεύτερον πατρικόν μου σπίτι ! ὅπου ἐγνώρισα καὶ ἀγάπησα τόσους καλοὺς φίλους, ὅπου ἐπέρασα τόσας καλὰς ἡμέρας μὲ τὴν συνείδησιν ἐλαφράν, ὅπου τόσας φορὰς ἐσυλλογίσθηκα τοὺς ἰδικούς μου· ἔχε ὑγείαν, κρεβατάκι μου· ἔχε ὑγείαν, λοχία τῆς διμοιρίας μου· ἔχε ὑγείαν, λοχαγέ μου!... ἔχετε ὑγείαν !...» — Τί ἔπαθες ;

Ὁ νεοσύλλεκτος ἔστεκεν ἀκίνητος, μὲ ὄψιν ταραγμένην, μὲ ἀναπνοὴν συχνήν, μὲ μάτια λαμπερά.

— Τί ἔπαθες ;

Ἔβαλε τὰ δυνατά του διὰ νὰ εὕρῃ τὴν φωνήν του, καὶ ἐχαμήλωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐμάκρυνε τὸν λαιμόν του, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ καταπιῇ κἄτι· ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ μόλις ἠμπόρεσε νὰ εἰπῇ γρήγορα καὶ μὲ χαμηλὴν φωνήν :

— Τίποτε.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐμειδίασε.

— Ξεύρεις νὰ γράφῃς ; τὸν ἠρώτησεν.

— Ὀλίγον, ἀπήντησεν ὁ νεοσύλλεκτος.

— Ἔλα μαζί μου.

Ἐβάδισε πρὸς τὸ δωμάτιόν του καὶ ὁ στρατιώτης τὸν ἠκολούθησεν. Ἀφοῦ εἰσῆλθαν, ὁ ἀξιωματικὸς διέταξε τὸν ἀγαθὸν νεοσύλλεκτον νὰ καθίσῃ εἰς τὸ γραφεῖον, τοῦ ἔδωκεν ἕνα κονδυλοφόρον εἰς τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

— Γράψε εἰς τὸν πατέρα σου.

— Τί νὰ τοῦ γράψω ;

— Ὅ,τι εἶδες, ὅ,τι σκέπτεσαι, ὅ,τι ἀκούεις, ὅ,τι θέλεις τέλος πάντων.

Ἀλλά...

Σιωπή! πρὶν τελειώσῃς τὸ γράμμα, δὲν σοῦ ἐπιτρέπω νὰ εἴπῃς λέξιν.

Καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐστάθη κοντὰ εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν ἐφημερίδα. Ὁ νεοσύλλεκτος ἐξηκολούθησε νὰ τὸν κοιτάζῃ μὲ ἀπορίαν, ἔπειτα ἔσκυψε, ἐσκέφθη διὰ μίαν στιγμὴν καὶ ἤρχισε νὰ γράφῃ ἀργά, ἀργά.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ ἀξιωματικὸς ἠρώτησε:

Κοντεύεις νὰ τελειώσῃς;

Ἐτελείωσα, ἀπήντησεν ὁ νεοσύλλεκτος κατευχαριστημένος.

Διάβασε.

Νὰ τὸ διαβάσω;...

Βέβαια.

Ὁ στρατιώτης ἐντρέπετο.

Διάβασε, σοῦ λέγω!

Ὁ στρατιώτης ἐπῆρε τὸ γράμμα νὰ τὸ ἀναγνώσῃ.

Στάσου πρῶτα, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἔγραψες τὴν ἀλήθειαν; Ἔγραψες πραγματικῶς ὅ,τι σκέπτεσαι καὶ ὅ,τι αἰσθάνεσαι;

Ὁ στρατιώτης ἔφερε τὴν μίαν χεῖρα εἰς τὸ στῆθός του.

Διάβασε λοιπόν!

Καὶ ὁ νεοσύλλεκτος ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ μὲ δυσκολίαν τὰ ἀκόλουθα:

«*Ἀγαπητέ μου πατέρα,*

»Ἔφθασα εἰς τὸ σύνταγμα· καὶ μᾶς ἔκοψαν ἀμέσως τὰ μαλλιά, καὶ ὕστερα μᾶς ἔνδυσαν. Ἐκεῖνον τὸν κύριον ἀξιωματικὸν ἀπὸ τὸ χωριό μας, ὅπου γνωρίζεις τὸ ὄνομά του, τὸν εἶδα σήμερα εἰς τὸ προαύλιον καὶ ὡμιλήσαμεν μαζὶ περισσότερον ἀπὸ μίαν ὥραν... Δὲν τρῶμε βασιλικά... ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ γείνῃ φαγητὸν καλὸν διὰ τόσους ἀνθρώπους. Ἔπειτα δὲ ἡ ὄρεξις δὲν λείπει, φθάνει νὰ ξεύρῃς νὰ κάνῃς τὸ χρέος σου. Οἱ ἀνώτεροι μαλλώνουν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὅλοι ἄδικοι, ὅπως λέγουν μερικοί. Εἶναι καὶ μερικοὶ στρατιῶται, ποῦ ποτὲ δὲν ἔφαγαν τιμωρίαν, καὶ τέτοιος ἐλπίζω νὰ γείνω καὶ ἐγώ. Καὶ ὁ καιρὸς περνᾷ γρήγορα, διότι δὲν θὰ μείνωμεν πάντοτε ἐδῶ καὶ ἔχομεν πολλοὺς τόπους νὰ ἰδοῦμεν. Ἔπειτα εἶναι τὰ γυμνάσια καὶ τὰ στρατόπεδα, καὶ οἱ στρατηγοὶ διασκεδάζουν μαζὶ μὲ τοὺς στρατιώτας. Ἔπειτα σοῦ κάμνει εὐχαρίστησιν νὰ βλέπῃς τὴν σημαίαν καὶ ν' ἀκοῦς τὴν μουσικήν. Εὑρίσκει κανεὶς φίλους καὶ ὁ συνταγματάρχης ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς ὅτι εἶναι δεύτερος πατέρας μας, καὶ ἡμεῖς ὅλοι παιδιά του.

»Λοιπὸν σὲ χαιρετῶ καὶ σοῦ εὔχομαι νὰ εἶσαι καλὰ κλπ...

Ὁ ἀγαπημένος υἱός σου.»

— Εὖγε ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ τώρα θὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάριν νὰ πᾷς νὰ πιῇς ἕνα ποτῆρι κρασὶ εἰς τὴν ὑγείαν ὅλων τῶν νεοσυλλέκτων. Νά, πάρε !...

Καὶ τοῦ ἔδωσεν ἓν χαρτονόμισμα.

Κύριε ἀξιωματικέ, εἶπεν ὁ στρατιώτης ἐντρεπόμενος, ὡσὰν νὰ ἠρνεῖτο νὰ δεχθῇ.

Αἴ!... ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικὸς μὲ τρόπον ἀπειλητικόν.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἔλαβε τὸ χαρτονόμισμα καὶ ἐνῷ ἔφευγεν, ἐψιθύριζε μερικὰ λόγια, ὡς νὰ ἤθελε νὰ εὐχαριστήσῃ:

Κύριε ἀξιωματικέ... δὲν εἰξεύρω πῶς νά...

Σιωπή!

Ἐξῆλθε γρήγορα, κατέβη τρία τρία τὰ σκαλοπάτια, εὐχαριστημένος, γελαστός. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον τοῦ Στρατῶνος, ἔπιεν ἓν ποτήρι κρασί, ἐπλήρωσε καὶ ἐξῆλθε.

Μόλις ἐξῆλθεν, ἀπήντησε πάλιν τὸν δεκανέα, ὁ ὁποῖος τώρα τὸν ἐπλησίασε μὲ πρόσωπον ἡμερώτερον καὶ μὲ τρόπον πλέον εὐγενικόν, καὶ τὸν ἠρώτησε:

Δὲν μοῦ λέγεις, συγγενής σου εἶναι αὐτὸς ὁ ἀξιωματικὸς ὅπου ὡμιλοῦσε μαζί σου τόσην ὥραν;

Ὄχι.

Μὰ τὸν ἐγνώριζες;

Πολύ.

Μήπως εἶνε αὐτὸς ὁ ἀξιωματικὸς ὁ χωριανός σου, ποῦ ἐζητοῦσες;

Αὐτὸς εἶναι.

Δὲν εἶχα καταλάβῃ, ὅταν μ' ἐρώτησες.

Ἄ, δὲν πειράζει.

Ἂν τὸ εἶχα καταλάβῃ, θὰ σοῦ ἔλεγα.

— Εὐχαριστῶ.

Ὁ δεκανεὺς ἔφυγε, καὶ ὁ νεοσύλλεκτος, ἀφοῦ ἔμεινε μόνος, ἐσυλλογίσθη :

— Τὸ κάτω κάτω δὲν εἶναι καὶ κακὸς ἄνθρωπος αὐτὸς ἐδῶ ὁ δεκανεύς !

Ἐκείνην τὴν ὥραν οἱ στρατιῶται ἤρχισαν νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὸν στρατῶνα μὲ ζωηρὰς ὁμιλίας καὶ μὲ τραγούδια. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἤρχοντο καὶ μερικοὶ νεοσύλλεκτοι ὀλίγον τι εἰς εὐθυμίαν, οἱ ὁποῖοι ἔκαμναν μεγάλον θόρυβον.

«Ὅταν οἱ ἄλλοι κάμνουν θόρυβον καὶ φωνάζουν, ἔμβα καὶ σὺ εἰς τὴν μέσην καὶ φώναξε περισσότερον», τοῦ εἶχεν εἰπῆ ὁ ἀξιωματικός.

Ὁ νεοσύλλεκτος ἐνθυμήθη αὐτοὺς τοὺς λόγους.

— Πρέπει νὰ κάμω θόρυβον, ἐσυλλογίσθη... ἀλλὰ τί νὰ φωνάξω ;... Ἆ !... ναί !

Καὶ μὲ ὅσην φωνὴν εἶχε μέσα του ἐφώναξε :

— Ζήτω οἱ νεοσύλλεκτοι !

Καὶ οἱ ἄλλοι ἀπήντησαν μὲ δυνατὴν φωνήν :

— Ζήτω !

Ὁ νεοσύλλεκτος τοὺς ἠκολούθησε καὶ ὅλοι μαζὶ μὲ τραγούδια καὶ μὲ φωνὰς ἀνέβησαν εἰς τὸν θάλαμον.

Ὁ ἀξιωματικός, ὁ ὁποῖος τὸν ἔβλεπεν ἀπὸ τὸ παράθυρον, εἶπε :

— Αὐτὸ τὸ παιδὶ θὰ γείνῃ καλὸς στρατιώτης !

ΘΑΝΑΤΟΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΔΙΟΝ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Τὸ θέαμα τοῦ πυροβολικοῦ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης προξενεῖ συγχρόνως καὶ θαυμασμὸν καὶ τρόμον. Ὅλη ἐκείνη ἡ μακρὰ σειρὰ ἀπὸ ἄλογα, ἀπὸ πυροβόλα, ἀπὸ ἁμάξας κινεῖται σύσσωμος μὲ ἓν πρόσταγμα καὶ μὲ κρότον φοβερὸν καὶ ὁρμᾷ· διαβαίνει πεδιάδας, δρόμους, ἀμπέλια, ἀναβαίνει, καταβαίνει, στρέφεται μὲ ταχύτητα καὶ εὐκαμψίαν, καὶ εἰς τὸ τρέξιμόν της τὸ ὁρμητικόν, πηδᾷ προχώματα, αὐλάκια, κρημνίζει φράκτας, καὶ μέσα εἰς ἀνεμοστρόβιλον ἀπὸ σκόνην χάνεται ὀπίσω ἀπὸ τὰ μακρινὰ δένδρα, καὶ ὕστερον πάλιν φαίνεται εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου, καὶ εἰς μίαν στιγμὴν διαλύεται, παρατάσσεται, σκορπίζει εἰς τὸν ἀέρα πυκνὸν καπνὸν καὶ ἀντηχοῦν ὅλαι αἱ κοιλάδες γύρω καὶ εἰς κάθε βολὴν φαίνονται ἐκεῖνα τὰ φοβερὰ στόματα τῶν πυροβόλων νὰ ὀπισθοχωροῦν ὡσὰν τρομασμένα καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὴν τρομερὰν φωνήν των καὶ ἐκεῖ κάτω μακρὰν ἡ βολή των κρημνίζει τοίχους, σπάζει δένδρα καὶ αἱ πυκναὶ φάλαγγες τῶν ἐχθρῶν διασπῶνται καὶ διασπείρονται εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἀπὸ τὴν συναίσθησιν αὐτὴν τῆς θαυμαστῆς καὶ

τρομακτικῆς δυνάμεως τοῦ ὅπλου του ὁ στρατιώτης τοῦ πυροβολικοῦ ἀποκτᾷ τὸν ἰδιαίτερον ἐκεῖνον χαρακτῆρα τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς ὑπερηφανείας, ὁ ὁποῖος μένει εἰς τὴν ψυχήν του καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν του, ἀκόμη καὶ ἀφοῦ χαθῇ ἡ μάχη, ὅταν ὅλοι οἱ ἄλλοι φαίνωνται καταβεβλημένοι ἀπὸ τὴν λύπην καὶ ἀπὸ τὴν ἀποθάρρυνσιν.

Καὶ οἱ πυροβοληταὶ μιᾶς πυροβολαρχίας σοβαροὶ καὶ σκεπτικοί, ἀλλὰ ὄχι ἀποθαρρημένοι, εἰσήρχοντο πρὸς τὴν ἑσπέραν εἰς μικρὰν ἐπαρχιακὴν πόλιν, δεκαπέντε ἡμέρας μετὰ ἀτυχῆ μάχην.

Ἔλειπαν ἀπὸ τὴν πυροβολαρχίαν πολλαὶ ἅμαξαι καὶ πολλοὶ ἵπποι, ἓν πυροβόλον, δύο ἀξιωματικοὶ καὶ μερικοὶ στρατιῶται. Τὴν πυροβολαρχίαν ὡδήγουν εἷς λοχαγὸς καὶ εἷς ὑπολοχαγός. Οἱ κάτοικοι τὴν ἔβλεπαν νὰ περνᾷ σιωπηλοί, λυπημένοι ὡς νὰ διήρχετο λείψανον.

Ἐστάθη εἰς τὴν πρώτην πλατεῖαν. Ὁ λοχαγὸς διέταξε τὸν ἄλλον ἀξιωματικὸν νὰ καταυλισθῇ ἐκεῖ ἡ πυροβολαρχία, αὐτὸς δὲ ἐπέζευσε καὶ ἤρχισε νὰ κοιτάζῃ τριγύρω του ὡς νὰ ἐζήτει κάποιον μέσα εἰς τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ συναθροίζεται ὁλόγυρα.

Μετ' ὀλίγον τὸν ἐπλησίασαν δύο νέοι, ὁ ἕνας εἰκοσιπέντε, ὁ ἄλλος ἐπάνω κάτω δεκαοκτὼ ἐτῶν, τὸν ἐχαιρέτισαν καὶ τὸν ἠρώτησαν μὲ συστολήν:

— Ἡ εὐγενεία σας εἶσθε ὁ λοχαγός;...

Ὁ λοχαγὸς δὲν τοὺς ἄφησε νὰ τελειώσουν· ἔσφιξε τὴν χεῖρα καὶ τῶν δύο, τοὺς ἐκάλεσε φιλικῶς μὲ τὸ ὄνομά των καὶ τοὺς εἶπεν:

Έλαβα τὸ θάρρος νὰ σᾶς γράψω κατ' εὐθεῖαν χωρὶς νὰ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίζω, διότι καὶ δὲν ἐγνώριζα κανένα ἄλλον ἐδῶ εἰς τὸν ὁποῖον ν' ἀποταθῶ· θὰ ἔγραφα καὶ πρότήτερα, ἂν ἐγνώριζα τίποτε περὶ τῆς οἰκογενείας σας. Ἀλλὰ οὔτε οἱ φίλοι τοῦ μακαρίτου — προσέθεσεν ὁ ἀξιωματικὸς μὲ ὕφος λυπημένον — δὲν ἤξευραν νὰ μοῦ εἰποῦν τίποτε. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἶχε φίλους πολλοὺς ὁ δυστυχὴς νέος!

Καὶ πάλιν ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τοὺς δύο νέους.

Εἴπατε τίποτε εἰς τὸν πατέρα σας περὶ τῆς ἐπιστολῆς μου; ἠρώτησεν.

Οἱ νέοι ἀπήντησαν ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν τοῦ εἶπαν παρὰ ὅτι ὁ λοχαγὸς τῆς πυροβολαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκεν ὁ ἀδελφός των, ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ μίαν ἀπ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ. Δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τοῦ εἰποῦν τίποτε περισσότερον, διότι ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἐφοβοῦντο μήπως πάθῃ ἀπὸ τὴν πολλὴν συγκίνησιν. Μερικὰς λεπτομερείας ὅμως περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ του τὰς ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν δευτέραν ἡμέραν μετὰ τὴν μάχην καὶ ἦτο ἀκόμη ἀπαρηγόρητος.

Εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἐπλησίασε καὶ ὁ ὑπολοχαγός.

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀξιωματικός, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ἀνέφερα εἰς τὴν ἐπιστολήν μου, εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνὴν ὁ λοχαγός, καὶ ἐσύστησε τὸν ὑπολοχαγὸν εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐχαιρέτισαν μὲ πολλὰς ἐκφράσεις ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης.

Μετὰ μικρὰν συνομιλίαν ὁ ὑπολοχαγὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πυροβολαρχίαν. Ὁ δὲ λοχαγὸς ἐσυμφώνησε

μὲ τοὺς δύο νέους, ὅτι θὰ ἐπήγαινε τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν πατέρα των κατὰ τὰς ἑπτά, ἐπειδὴ εἰς τὰς ὀκτὼ ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ. Καὶ ἀφοῦ ἐσημείωσε τὴν διεύθυνσίν των, ἔκραξε πάλιν τὸν ὑπολοχαγὸν καὶ τοῦ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ αὐτί:

— Αὔριον εἰς τὰς ὀκτώ, ἐὰν ἐγὼ δὲν ἔλθω, νὰ ἀναχωρήσῃς μὲ τὴν πυροβολαρχίαν· πρόσεχε ὅμως νὰ μὴ περάσῃς ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον...

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἐνόησεν· ἀπήντησεν ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν καὶ ὁ λοχαγὸς ἀπεμακρύνθη μὲ τοὺς δύο ἀδελφούς.

Τὸ πρωῒ κατὰ τὰς ἑπτὰ ὁ λοχαγὸς ἐκτύπα τὴν θύραν τῶν δύο νέων του φίλων.

Ἡ θύρα ἤνοιξε καὶ ἐφάνησαν οἱ δύο ἀδελφοί.

Δὲν τοῦ ἀφῆκαν καιρὸν νὰ ὁμιλήσῃ. Τοῦ ἔνευσαν μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα, ὡς νὰ τοῦ ἔλεγαν «σιωπή», τοῦ ἔνευσαν ἐπίσης νὰ κρατῇ μὲ τὴν χεῖρά του τὸ ξίφος διὰ νὰ μὴ κάμνῃ κρότον, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτισαν σιωπηλά, τὸν ἔβαλαν νὰ καθίσῃ.

— Κοιμᾶται, εἶπεν ὁ μεγαλήτερος ἀδελφός, ἀλλὰ εἶναι πολὺ καλήτερα.

Ὁ λοχαγὸς ἐκάθισε, καὶ οἱ δύο νέοι ἐκάθισαν καὶ ἐπλησίασαν τὰ καθίσματά των ὥστε νὰ ἠμποροῦν νὰ συνομιλοῦν σιγά.

— Νομίζετε ὅτι ἠμπορεῖ νὰ μὲ ἀκούσῃ χωρὶς κίνδυνον;

Τώρα ναί, ἀπήντησαν συγχρόνως καὶ οἱ δύο ἀδελφοί· τώρα δὲν εἶναι κίνδυνος.

Πολὺ καλά· ἂν νομίζετε ὅμως τὸ ἐναντίον, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ εἰπῆτε ἐλεύθερα· δὲν ἤθελα, ἀφοῦ ἦλθα ἐδῶ νὰ φέρω ὀλίγην παρηγορίαν, νὰ γείνω ἀπ' ἐναντίας αἴτιος μεγαλητέρας συμφορᾶς.

Εἴσθε πολὺ καλός, καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν πολύ.

Εἶπεν ὁ μεγαλήτερος ἀδελφὸς καὶ ἐπρόσθεσεν:

Ὁ πατέρας μας εἶναι πράγματι καλήτερα. Ἐν τούτοις ἂν ἦτον ἄλλος καὶ πάλιν θὰ ἐδιστάζαμεν. Ἀλλ' ἐκεῖνος νὰ εἴσθε βέβαιος ὅτι θὰ ἐννοήσῃ τὸ εἶδος τῆς παρηγορίας τὴν ὁποίαν τοῦ φέρετε, ὥστε δὲν εἶναι καμμία ἀμφιβολία, ὅτι θὰ τοῦ κάμουν καλὸν οἱ λόγοι σας. Εἶναι πατέρας φιλόστοργος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ καλὸς πατριώτης.

Τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ λοχαγός.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ ἐφάνη ἓν ξανθὸν παιδάκι δέκα περίπου ἐτῶν. Ἅμα εἶδε τὸν λοχαγόν, ἐτραβήχθη νὰ ἔμβῃ πάλιν μέσα.

Ἔλα ἐδῶ, τοῦ εἶπεν ὁ μεγαλήτερος ἀδελφός.

Τὸ παιδάκι ἐπλησίασεν.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀδελφάκι μας.

Πόσον τοῦ ὁμοιάζει! ἀνέκραξεν ὁ λοχαγός.

Ἀλήθεια, εἶπαν οἱ δύο ἀδελφοί.

Ἀφοῦ συνωμίλησαν ἀκόμη ὀλίγα λεπτὰ μὲ σιγανὴν φωνήν, ὁ λοχαγὸς ἤνοιξε τὸ δέμα καὶ ἔδειξεν εἰς τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς τί ἔφερεν εἰς τὸν πατέρα των. Ἔπειτα ὁ δεύτερος ἀδελφὸς ἐσηκώθη καὶ εἰσῆλθεν εἰς

τὸ πλαγινὸν δωμάτιον, διὰ νὰ ἐξυπνίσῃ τὸν ἀσθενῆ.

Ὁ νέος ἐπλησίασε τὸν πατέρα του μὲ ἐλαφρὰ βήματα.

Ὁ γέρων ἐκοιμᾶτο ἐλαφρά, μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἔξω ἀπὸ τὰ σκεπάσματα καὶ μὲ τὸ πρόσωπον γυρισμένον πρὸς τὴν θύραν.

Ἤνοιξεν ἀργὰ ἀργὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ τὴν χεῖρα, ἡ ὁποία ἦτον ἔξω ἀπὸ τὸ σκέπασμα, ἔσφιξε τὴν χεῖρα τοῦ υἱοῦ του.

Ἐκεῖνος τότε ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον τοῦ πατρός του, ἔσκυψε καὶ τὸν ἠρώτησε πῶς ἦτον.

— Πολὺ καλήτερα, ἀπήντησεν ὁ γέρων.

— Ἆ, καλά... Ἄκουσε, πατέρα, εἶναι κάποιος ἔξω ποῦ θέλει νὰ σὲ ἰδῇ.

— Ἂς ἔλθῃ.

Ὁ νέος δὲν ἐκινήθη.

— Ποῖος εἶναι ; ἠρώτησεν ὁ πατήρ.

— Εἶναι... ἕνας ἀξιωματικός.

Ὁ γέρων ἐκοίταξε τὸν νέον χωρὶς νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ.

— Ἕνας λοχαγός.

— Λοχαγός ; εἶπεν ὁ γέρων, καὶ ἤνοιξε καλὰ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ υἱός, ἀφοῦ ἐδίστασε, ἐπῆρε πάλιν θάρρος καὶ ἐπρόσθεσε :

— Ἕνας λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Ὁ πατὴρ ἔκαμεν αἰφνίδιον κίνημα διὰ νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ καθίσῃ· ἀλλ' ὁ υἱός του τὸν ἠμπόδισεν.

— Ὄχι, πατέρα ! εἶπε μὲ πολλὴν τρυφερότητα, μὴ κινεῖσαι· ἠμπορεῖ νὰ σοῦ κάμῃ κακόν· ὁ ἰατρὸς

παρήγγειλε νὰ προσέχῃς νὰ μὴ κρυώσῃς... μεῖνε πλαγιασμένος, κάθισε ἥσυχος.

Καὶ τοῦ ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμα τὴν χεῖρα. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γέροντος ἔλαμψαν, ἡ ἀναπνοή του ἔγεινε κοπιαστική, καὶ χωρὶς νὰ βλέπῃ κατὰ πρόσωπον τὸν υἱόν του, μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἐψιθύρισε:

Καὶ τί εἶναι αὐτὸς ὁ λοχαγός;

... Ἦτον ὁ λοχαγός του.

Αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν τὴν ἐπερίμενεν.

... Ἦλθεν ἐδῶ ἐπίτηδες διὰ νὰ σὲ ἰδῇ.

Ὁ γέρων ἔμεινε πάλιν σκεπτικός, ἔπειτα ἐκίνησε τὴν κεφαλήν, ἔσφιξε τὰ χείλη, καὶ ἐσκέπασε τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὴν χεῖρα.

Πατέρα, εἶπεν ὁ νέος φιλῶν τὸ μέτωπόν του, ἔχε θάρρος... ὁ λοχαγὸς ἦλθεν ἐδῶ διὰ νὰ σὲ παρηγορήσῃ... καὶ θὰ σὲ παρηγορήσῃ· εἶμαι βέβαιος... Κάμε καρδιὰ πατέρα, καὶ τοῦ ἐσήκωσε τὴν χεῖρα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς.

Κρῦψέ τον.

Τώρα εὐθύς;

Ναί, εὐθύς.

Λοιπόν... νὰ ὑπάγω;

Πήγαινε.

Πηγαίνω, ἀλλά... νὰ ἔχῃς θάρρος, νὰ φανῇς γενναῖος. Ὁ λοχαγὸς θὰ σὲ παρηγορήσῃ· νὰ τὸ ἰδῇς.

Καὶ μὲ γρήγορα βήματα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον. Τὸ βλέμμα τοῦ πατρός του τὸν ἠκολούθησε, καὶ ἔμεινε προσηλωμένον εἰς τὴν θύραν. Ἠκούσθησαν

ψιθυρίσματα, κρότος ξίφους... Εἰσῆλθεν ὁ λοχαγός.

Μόλις τὸν εἶδεν ὁ γέρων, ἥπλωσε τὰς χεῖράς του πρὸς αὐτὸν καὶ ἐφώναξεν :

— Ἆ ! λοχαγέ !... λοχαγέ !

Ἔτρεξεν ἐκεῖνος, τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ εἶπε μὲ ἀγάπην :

— Ὑπομονή, ὑπομονή !

Ὁ μεγαλήτερος υἱὸς καὶ ὁ μικρὸς μικρὸς ἐστάθησαν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τῆς κλίνης· ὁ δεύτερος υἱὸς ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ὁ γέρων εἶχε στηρίξη τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ λοχαγοῦ καὶ ἔκλαιε. Κανεὶς δὲν ἐπρόφερε λέξιν.

Ἔξαφνα ὁ ἀσθενὴς ἄφησε τὴν ἀγκάλην τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐσήκωσε τὴν κεφαλήν, καὶ εἶπε μὲ ὕφος ἀποφασιστικόν :

— Λοχαγέ, ἦσθε παρών... τὸν εἴδατε... εἰπῆτέ μου... διηγηθῆτέ μου... Θέλω νὰ τὰ μάθω ὅλα· θὰ δείξω γενναιότητα... αἰσθάνομαι πολὺ θάρρος· θὰ ἀκούσω χωρὶς νὰ συγκινηθῶ... χωρὶς νὰ σᾶς διακόψω. Ἀλλὰ θέλω νὰ μὴ μοῦ κρύψετε τίποτε... θέλω νὰ μάθω... ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω μὲ τί τρόπον... (καὶ τὰ δάκρυα τοῦ διέκοψαν τὴν φωνὴν) νὰ μάθω πῶς ἀπέθανε τὸ παιδί μου..

Καὶ πάλιν ἄφησε τὴν κεφαλήν του νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ λοχαγοῦ, καὶ ἐφώναξεν ἀπαρηγόρητα :

— Ἄχ ! ἦτον τόσον νέος !

Ὁ λοχαγὸς ἐκάθισεν ὅσον ἠδύνατο πλησιέστερον εἰς τὴν κλίνην καὶ ἐσκέπτετο πῶς ν' ἀρχίσῃ τὴν διήγη-

σιν. Δὲν εὕρισκε τρόπον, οὔτε ἦτο εὔκολον νὰ εὕρῃ· ἀλλὰ τότε ὁ μεγαλήτερος ἀδελφὸς τὸν ἐβοήθησε.

Ἔλαβε πολὺ μέρος εἰς τὴν μάχην, κύριε λοχαγέ, ἡ πυροβολαρχία σας; τὸν ἠρώτησε.

Εἰς τὴν μάχην; Ὄχι καὶ τόσον πολύ. Δηλαδὴ ἀποτέλεσμα πολὺ ὀλίγον ἔφερεν. Ἀλλὰ ὅσον διὰ κόπους, ἔκαμε πολλούς. Ἐτρέχαμεν τρεῖς καὶ τέσσαρας ὥρας, χωρὶς ν' ἀναπνεύσωμεν μίαν στιγμήν, ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, πάντοτε εἰς τοὺς ἰδίους δρόμους. « Λοχαγέ! μοῦ ἐφώναζαν, πήγαινε νὰ καταλάβῃς ἐκεῖνο τὸ ὕψωμα». Καὶ ἐγὼ ἀμέσως ἐπήγαινα τρέχων· μόλις ὅμως ἔφθανα ἐκεῖ ἐπάνω, νά σου ἄλλη διαταγή, νὰ καταβῶ κάτω εἰς τὴν πρώτην μου θέσιν. Καὶ αὐτὸ ἐπανελήφθη τρεῖς ἢ τέσσαρας φοράς, χωρὶς νὰ σταματήσωμεν οὔτε μίαν στιγμήν. Τὰ κακόμοιρα τἄλογα τί ἐτράβηξαν ἐκεῖνο τὸ πρωΐ!... Τοὺς ἤξιζε μὰ τὴν ἀλήθεια καλητέρα τύχη.

Ἐσκοτώθησαν;

Τὰ περισσότερα.

Καὶ ποῦ ἐσταματήσατε ἐπὶ τέλους;

Τὴν θέσιν ἀκριβῶς δὲν τὴν γνωρίζω... ἀλλὰ ἐνθυμοῦμαι ἀκριβέστατα τὸ μέρος ὅπως ἦτον. Ἤμεθα εἰς τὸ μέσον τοῦ κατηφόρου ἑνὸς λόφου, μεταξὺ τῆς κορυφῆς καὶ τῆς πεδιάδος· τὸ ἔδαφος ἦτο τόσον βαθουλόν, ὥστε ἠμποροῦσαν ἐξαίρετα νὰ κρυφθοῦν ἐκεῖ ἓν ἢ δύο τάγματα καὶ νὰ μὴ φανοῦν διόλου ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ ἤρχετο ὁ ἐχθρός. Ὅταν ἔφθασα ἐκεῖ, ἐφαίνοντο μακρὰν εἰς τὴν πεδιάδα τρεῖς

μεγάλαι φάλαγγες ἐχθρῶν καὶ ἐπροχώρουν βραδέως, καὶ πότε ἐφαίνετο ὅτι στρέφουν δεξιά, ἄλλοτε ἀριστερά, πάντοτε ὅμως εὑρίσκοντο ἀπέναντί μας. Ἦσαν πολὺ μακράν· μόλις διεκρίνετο ἡ στολή των καὶ ἔλαμπον αἱ λόγχαι των. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς μου διετάχθη ἀμέσως νὰ ὑπάγῃ μὲ δύο πυροβόλα εἰς τὸ δεξιὸν πλευρὸν τοῦ λόφου. Εἰς τὴν κυρίαν θέσιν ἐμείναμεν ἐγὼ καὶ ὁ ὑπολοχαγός μου μὲ τέσσαρα πυροβόλα. Εἰς τὸ δεξιὸν πυροβόλον—καὶ ὁ λοχαγὸς ἐστράφη πρὸς τὸν μεγαλήτερον υἱὸν—ὑπηρετοῦσεν ὁ ἀδελφός σας...

Ὁ γέρων δὲν ἔκαμε κανὲν κίνημα· ἤκουε προσεκτικός.

Ὁ λοχαγὸς ἐξηκολούθησεν:

— Ἦτο εἰς τὸ δεξιὸν πυροβόλον. Ἤρχισεν ἀμέσως τὸ πῦρ. Ἀφοῦ ἐγεμίσθη τὸ πυροβόλον, ὁ ἀδελφός σας, καθὸ λοχίας, ἔπρεπε νὰ σκοπεύσῃ. «— Ἐπάνω εἰς τὴν κεντρικὴν φάλαγγα!» τοῦ ἐφώναξα. «—Μάλιστα», μοῦ ἀπήντησε, καὶ ἔσκυψε διὰ νὰ σκοπεύσῃ. «— Ἐδῶ σὲ θέλω!» ἐπρόσθεσα. Ἐμειδίασεν αὐτός, ἐσκόπευσεν, ὠπισθοχώρησε δύο βήματα καὶ διέταξε: πῦρ! Σχεδὸν ταυτοχρόνως εἴδαμεν ν' ἀνατιναχθῇ ὁ κορμὸς ἑνὸς δένδρου, εἰς τὸ μέσον τῆς κεντρικῆς φάλαγγος, αὐτὴ δὲ συνεταράχθη διὰ μίαν στιγμήν, ἤνοιξεν, ἐσκόρπισεν· οἱ ἀξιωματικοὶ ἔφιπποι ἔτρεχαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ· ἔπειτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ στοῖχοι ἐσυμπτύχθησαν, συνετάχθη πάλιν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της. «—Εὖγέ σου!» τοῦ ἐφώναξα. «Τὸ ἄλλο

πυροβόλον τώρα!». Ἐσκόπευσεν ἄλλην μίαν φορὰ καὶ πάλιν ἡ βολὴ ἐπέτυχεν.

Ὁ γέρων ἐκτύπησε τὸ στρῶμα μὲ τὴν παλάμην

Ἐπέτυχεν ἀκριβῶς τὸν σκοπόν, ἐξηκολούθησε ὁ ἀξιωματικός, ἡ φάλαγξ ἐταράχθη περισσότερον ἀπ τὴν πρώτην φοράν· καὶ πάλιν οἱ ἀξιωματικοὶ ἔτρεξαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ πάλιν ἡ φάλαγξ ἀνεσχηματίσθη Τὴν ἰδίαν στιγμὴν εἴδαμεν μακρὰν τέσσαρα πυροβόλα τὰ ὁποῖα ἔφθασαν μὲ καλπασμὸν εἰς τὴν γραμμὴ τῶν τριῶν φαλάγγων· τὰ δύο ἐτοποθετήθησαν με ταξὺ τῆς κεντρικῆς φάλαγγος καὶ τῆς ἀριστερᾶς τὰ ἄλλα δύο μεταξὺ τῆς κεντρικῆς καὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἤρχισαν νὰ πυροβολοῦν ἐναντίον μας. «Καρδιά ἐφώναξα πρὸς τοὺς στρατιώτας μου. Ἰδοὺ καλὴ περί στασις νὰ τοὺς δείξωμεν ποῖοι εἴμεθα». Καὶ ἤρχίσα μεν νὰ πυροβολῶμεν ἐναντίον τῶν πυροβόλων το ἐχθροῦ. Αἱ φάλαγγες ὑπεχώρησαν εἰς ἀργὸν διά στημα. Ἡ κεντρικὴ ἐπλησίασεν εἰς ἕνα σπιτάκι κα φαίνεται ὅτι μέσα εἰς αὐτὸ ἐμβῆκαν πολλοὶ ἀπὸ του στρατιώτας. « Λοχία! ἐφώναξα τότε πρὸς τὸν υἱό σας, στεῖλε σὲ παρακαλῶ μίαν ὀβίδα εἰς ἐκεῖνο τ σπίτι.» « Ἀμέσως!» ἀπήντησεν αὐτὸς μὲ τὸ ὕφο του ἐκεῖνο τὸ ἀτάραχον πάντοτε καὶ ἀποφασιστικόν Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπέρασε τρέχων μὲ τὸ ἄλογό του ἕνας συνταγματάρχης τοῦ ἐπιτελείου. Ἄκουσ τοὺς λόγους μου, ἐστράφη πρὸς τὸ πυροβόλον τὸ δε ξιὸν καὶ εἶπε: « Νὰ σᾶς ἰδῶ!». Πῦρ! διέταξ ταυτοχρόνως ὁ γενναῖος λοχίας. Καὶ ἀπὸ τὴν στέγη

τοῦ σπιτιοῦ ἐκείνου εἴδαμεν νὰ πεταχθοῦν ὑψηλὰ καὶ νὰ πέσουν εἰς τὸ μέσον τῆς φάλαγγος σανίδια, κεραμίδια, πάτερα ἕνας σωρός· ἐξῆλθαν στρατιῶται γρήγορα καὶ ἐσκορπίσθησαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Ὁ πατὴρ ἔτριβε καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας τὸ σκέπασμά του, ὡς νὰ τὸν εἶχε καταλάβῃ νευρικὴ ἔξαψις.

— «Λαμπρά!» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης καὶ ἔφυγε τρέχων. Ἀλλὰ τὰ ἐχθρικὰ πυροβόλα δὲν ἐχωράτευαν. Αἱ σφαῖραί των ἔπιπτον ὀκτώ, δέκα βήματα τριγύρω μας, ἐχώνοντο μέσα εἰς τὰ ὀργώματα καὶ ἐσήκωναν σύννεφα ἀπὸ πέτρας καὶ ἀπὸ χώματα, τὰ ὁποῖα κάθε τόσον ἐσκέπαζαν καὶ τὰ πυροβόλα καὶ τοὺς πυροβολητὰς καὶ τοὺς ἔκρυπταν ὅλως διόλου ἀπ' ἐμπρός μου. Ἀφοῦ παρήρχετο τὸ σύννεφον, ἐφαίνετο πάντοτε ὁ ἄξιος υἱός σας, νὰ τινάζῃ μὲ μειδίαμα τὰ χώματα, τὰ ὁποῖα εἶχαν πέσῃ μεταξὺ τοῦ ὑποκαμίσου καὶ τοῦ λαιμοῦ του, ἥσυχος, ἀτάραχος, ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχε δι' αὐτὸν κίνδυνος. Ἐστάθημεν ὅμως ἀτυχεῖς. Μία σφαῖρα ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον ἑνὸς λόχου πεζικοῦ, ὁ ὁποῖος ἔστεκεν ὡς στήριγμα ὄπισθέν μας, καὶ ἐφόνευσε τρεῖς στρατιώτας. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἵππους μας ἐφονεύθη καὶ ἄλλοι δύο ἐπληγώθησαν βαρέως. Αὐτὸ ὅμως ἦτον τὸ μικρότερον κακόν. Δὲν εἶχαν περάσῃ δύο λεπτά, ὅταν ἠκούσθη τρίξιμον φοβερὸν καὶ μία δυνατὴ φωνή. Μία σφαῖρα ἔσπασε τὸν τροχὸν ἑνὸς πυροβόλου καὶ ἐξάπλωσε κάτω κομματιασμένους δύο πυροβολητάς... Δὲν ἦτο τὸ πυροβόλον τοῦ υἱοῦ σας.

Ὁ γέρων ἀνένευσεν, ὡς νὰ τοῦ ἔμεινεν ἡ ἐλπίς, ὅτι ὁ υἱός του ὁριστικῶς εἶχε σωθῆ.

Ὁ υἱός σας, ἐνθυμοῦμαι, ἐκτύπησε μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπόν του καὶ ἐφώναξε μὲ θυμόν. Ἀλλὰ δὲν ἤμεθα καὶ ἀπελπισμένοι· ἠμπορούσαμεν νὰ μείνωμεν εἰς τὴν θέσιν μας ἀρκετὴν ὥραν ἀκόμη· ἄλλα δύο νέα πυροβόλα ἦλθαν καὶ προσετέθησαν εἰς τὰ ἄλλα τέσσαρα· αἱ ἐχθρικαὶ φάλαγγες ἤρχισαν πάλιν νὰ προχωροῦν· δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνωμεν περισσότερον ὅπου ἤμεθα. Ἔξαφνα ἠκούσαμεν ὄπισθέν μας θόρυβον ἀπὸ βήματα, ἀπὸ φωνάς, ἀπὸ ὅπλα καὶ εἴδαμεν δύο τάγματα γρήγορα γρήγορα νὰ παρατάσσωνται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψώματος, ὡς νὰ ἤθελαν νὰ ἀποκρούσουν ἐπίθεσιν τοῦ ἐχθροῦ. Μεταξὺ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου καὶ τῆς θέσεώς μας, καθὼς σᾶς προεῖπα, ἦτο λάκκωμα· διὰ τοῦτο δὲν ἐσύμφερεν εἰς τὸ πεζικὸν νὰ προχωρήσῃ ἕως εἰς τὴν ἰδικήν μας γραμμήν· ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσωμεν ἡμεῖς. Ἡ μεσαία φάλαγξ ἤρχετο κατ' ἐπάνω μας μὲ πολλὴν ὁρμήν. Τὴν ἄφησα νὰ πλησιάσῃ μέχρι σημείου βολῆς, καὶ διέταξα: « Πῦρ μὲ βολιδοφόρους ὀβίδας!» Μὲ τὸ πρόσταγμα «πῦρ!» ἠκούσθη ὡσὰν μιὰ βροντὴ καὶ σφύριγμα ὀξύτατον καὶ συγχρόνως σύννεφον σκόνης μᾶς ἔκρυψε τὴν φάλαγγα. Ὅταν ἐκαθάρισεν, εἴδαμεν τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ εἰς ταραχήν, εἰς ἀναστάτωσιν. Ἀλλὰ ἦτον ἀργὰ πλέον. Οἱ ἐχθροί, ὅσον καὶ ἂν ἐζαλίσθησαν καὶ ἂν ἐσκορπίσθησαν, ἐξηκολούθησαν ν' ἀναβαίνουν μὲ τόλμην. Δὲν ἔπρεπε νὰ χάσωμεν οὔτε στιγμήν. Ἔπρεπε νὰ σώσωμεν τὰ πυροβόλα μας. Τὰ

ἄλογά μας δὲν ἦσαν ἀρκετά. «—Μὲ τὰ χέρια ! ἐφώναξα, πρὸς τὰ ὀπίσω !» Τριᾶντα χέρια δυνατὰ ἥρπασαν ἀμέσως τοὺς τροχούς, τὰ τιμόνια, τὰ πυροβόλα καὶ ἤρχισαν νὰ τὰ σπρώχνουν πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἀπὸ τὸ δεξιὸν πυροβόλον ἔλειπεν ἕνας πυροβολητής. Ὁ υἱός σαν τὸν ἀνεπλήρωσεν . . ἥρπασε τὸν ἀριστερὸν τροχόν. «—Δύναμιν, ἐφώναζεν· ὅσην ἠμπορεῖτε δύναμιν !» Ἀλλὰ τὸ διάστημα ὅσον εἶχε νὰ διατρέξῃ τὸ πυροβόλον ἦτο ἀνώμαλον· οἱ τροχοὶ ἐχώνοντο εἰς τὸ ἔδαφος· ἡ προσπάθεια διὰ νὰ τὸ ἀνασηκώσουν ἦτο φοβερά. Οἱ πέντε ἐκεῖνοι γενναῖοι στρατιῶται ἔκαμναν ὡσὰν εἴκοσι. Ἐφαίνοντο τὰ νεῦρα εἰς τὰ χέρια των καὶ τὸν λαιμόν των νὰ πρήσκωνται, ὡς νὰ ἤθελαν νὰ σπάσουν. Τὰ πρόσωπά των ἦσαν κατακόκκινα· ἔτρεχεν ὁ ἱδρώς· ἦσαν ἀγνώριστοι. «—Θάρρος !» ἐφώναζαν οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψώματος. Καὶ οἱ πυροβοληταὶ ἐδιπλασίαζον τὰς προσπαθείας των... Ἐν τούτοις ὁ θόρυβος τῆς ἐχθρικῆς φάλαγγος καὶ αἱ φωναὶ τῶν ἀξιωματικῶν της ἐπλησίαζαν ὄπισθέν μας· μία σειρὰ ἀκροβολιστῶν ἐσχηματίσθη εἰς τὸ μέτωπον τῆς ἐχθρικῆς φάλαγγος καὶ ἤρχισε νὰ μᾶς στέλλῃ χάλαζαν σφαιρῶν· εἴχαμεν ὅμως φθάσῃ σχεδὸν εἰς τὴν κορυφήν. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπληγώθη. . .

— Ποῦ ; ποῦ ἐπληγώθη ; ἠρώτησε μὲ ἀγωνίαν ὁ γέρων, ὡς νὰ ἤκουε διὰ πρώτην φορὰν τὴν εἴδησιν.

— Εἰς τὸ πόδι.

— Εἰς ποῖον μέρος ;

— Ἐδῶ, ἀπήντησεν ὁ λοχαγός, καὶ ἔδειξε τὸ ψαχνὸν

τῆς δεξιᾶς κνήμης. Ἄμα ἐπληγώθη, ἐστράφη, ἔσκυψε νὰ παρατηρήσῃ τὴν κνήμην του καὶ ἐφώναξε : « Τίποτε, τίποτε !... θάρρος, ἐμπρός !» Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ κινῇ τὸν τροχόν.

Εὖγέ του ! ἐφώναξε μὲ φωνὴν σταθερὰν καὶ δυνατὴν ὁ ἀσθενής.

Ναί, εὖγέ του, πραγματικῶς ! ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός. Οἱ πέντε γενναῖοι ἔβαλαν τὴν τελευταίαν των δύναμιν, ἔσπρωξαν τὸ πυροβόλον ἕως τὴν κορυφήν, ἐφώναξαν δυνατά : « Τὸ ἐσώσαμεν !» καὶ ἐξαπλώθησαν κατάχαμοι κάτω. Ἐσηκώθησαν ὅμως πάλιν ἀμέσως...

Δὲν ἐσηκώθησαν ὅμως ὅλοι ! ἀνέκραξεν ὁ γέρων καὶ ἐσκέπασε τὸ πρόσωπον μὲ τὰς χεῖρας... Ὤ ! τὸ ἤξευρα !...

Εἶχε πληγωθῇ εἰς τὸ πλευρόν.

Ἐσιώπησαν ὅλοι.

Ἀφοῦ τὰ πυροβόλα ἐτραβήχθησαν ὀπίσω ἀπὸ τὴν κορυφήν, ἐπανέλαβεν ὁ λοχαγός, τὰ δύο τάγματα τοῦ πεζικοῦ ἤρχισαν τουφεκισμὸν πυκνὸν κατὰ τοῦ προχωροῦντος ἐχθροῦ. Τὸ δεξιὸν πυροβόλον ἐτραβήχθη ἀκόμη ἕως τριάντα βήματα. Ἐνῷ δὲ τὸ ἔσυραν (καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐσηκώθη ὄρθιος), ὁ γενναῖος υἱός σας, ἐξαπλωμένος κατὰ γῆς μὲ τὸ χέρι εἰς τὴν πληγήν του, ἐφώναξε δύο τρεῖς φοράς !.. « Ἐμπρός ! ἐμπρός !» Ἀλλὰ δὲν εἶχε πλέον φωνὴν καὶ ἔκαμνε νεῦμα...

Ὤ ! φθάνει, λοχαγέ ! ἐφώναξεν ὁ γέρων μὲ φωνὴν πνιγμένην.

— Ἀφοῦ ἐσταμάτησαν τὰ πυροβόλα μας, μᾶς ἦλθαν τὰ ἄλογα μερικῶν ἄλλων πυροβόλων, τὰ ὁποῖα εἶχαν πέση εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Διέταξα νὰ τὰ ζεύξουν ἀμέσως. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἐπέζευσε καὶ ἐπρόσεχε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ διαταγή μου. Ἐστέκετο ἐμπρὸς εἰς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ. Τὰ ἄλογα εἶχαν ζευχθῇ· ἦτον ἕτοιμος νὰ στραφῇ πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ μοῦ εἰπῇ ὅτι ἦσαν ἕτοιμοι. Ὅταν ἔξαφνα ἠσθάνθη νὰ τοῦ σφίγγουν τὸ γόνατον· στρέφεται καὶ βλέπει...

Ὁ γέρων ἀνεπήδησεν εἰς τὸ στρῶμά του, ἥρπασε τὴν χεῖρα τοῦ λοχαγοῦ καὶ ἠρώτησε :

— Ποῖον ;...

— Τὸν υἱόν σας.

— Τὸν υἱόν μου !

— Τὸν υἱόν σας. Ἐξηντλημένος, ἑτοιμοθάνατος, εἶχε συρθῇ ἕως ἐκεῖ διὰ νὰ δώσῃ τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν εἰς τὸ πυροβόλον του καὶ εἰς τοὺς συντρόφους του... «— Τί θέλεις, παλληκάρι μου ; τὸν ἠρώτησεν ὁ ὑπολοχαγός· λέγε μου τί θέλεις ;» Ἐκεῖνος ἐσήκωσε ὑψηλὰ τὰ χέρια καὶ τὰ ἥνωσεν ὡς νὰ ἐνηγκαλίζετο κἄτι. Τότε, ὡσὰν νὰ ἦλθεν ἔμπνευσις τοῦ ὑπολοχαγοῦ, ἐκτύπησε μὲ τὴν παλάμην τὸ πυροβόλον καὶ τὸν ἠρώτησεν : «— Αὐτό ;» «— Ναί, ναί, ναί !...» ἐφάνη ὅτι ἤθελε νὰ εἰπῇ μὲ κίνημα τῆς κεφαλῆς. Οἱ δύο στρατιῶται τὸν ἀνεσήκωσαν ἕως τὸ πυροβόλον· ἐκεῖνος τὸ ἐνηγκαλίσθη, τὸ ἔσφιξεν εἰς τὸ στῆθός του, ἀνεστέναξε καὶ... ἐξεψύχησεν.

Ὁ πατήρ, ἕως ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤκουε τὸν λο-

χαγὸν μὲ αὐξάνουσαν συγκίνησιν καὶ ἐψηλάφει σπασμωδικῶς ἄλλοτε τὴν χεῖρά του, ἄλλοτε τὸ ξίφος, ἄλλοτε τὴν ἄκραν τῆς στολῆς του, ὅπως θὰ ἔκαμνε τυφλός. Ὅταν ἤκουσε τοὺς τελευταίους ἐκείνους λόγους, οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοί του ἠστραψαν καὶ τὸ λυπημένον του πρόσωπον ἐφωτίσθη ἀπὸ ὑπερηφάνειαν.

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἤρπασε μὲ τὰ δύο του χέρια τὴν κεφαλὴν τοῦ υἱοῦ σας, τὸν ἐκοίταξε μέσα εἰς τὰ μάτια, ὡς νὰ ἦτον ἀκόμη ζωντανός, καὶ εἶπε μ' ἐνθουσιασμόν: « Γενναῖο, ἀγαπημένο, τιμημένο παλληκάρι!» « Ζήτω!» ἐφώναξαν μὲ μίαν φωνὴν ὅλοι οἱ στρατιῶται. Καὶ ἐγὼ διέταξα: « Χαιρετίσατε!» Καὶ ὅλοι ὕψωσαν τὴν χεῖρα εἰς τὸ πηλήκιον καὶ ἐφώναξαν πάλιν ὅλοι μαζί: « Ζήτω!»

Ὁ γέρων ἔκλαιε.

Ναί, ναί, ἐξηκολούθησεν ὁ λοχαγός, μὲ περισσοτέραν συγκίνησιν, κλαύσατε, χύσατε αὐτὰ τὰ γλυκὰ δάκρυα· θὰ σᾶς ἐλαφρώσουν. Ἦτο τὸ καύχημα τῆς πυροβολαρχίας μας· δὲν θὰ τὸν λησμονήσωμεν ποτέ. Μετὰ εἴκοσι ἔτη, ὅταν οἱ στρατιῶταί μας θὰ προφέρουν τὸ ὄνομά του, ἡ καρδία των θὰ κτυπᾷ καθὼς κτυπᾷ ἡ ἰδική μας τώρα, καὶ θὰ λέγουν ὅλοι ὅτι ἦτον γενναῖος καὶ θὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ θὰ τὸν εὐλογοῦν ὡς ἀδελφὸν των ξενιτευμένον. Ναί, ναί, κλαύσατε τώρα· τώρα ἠμπορεῖτε νὰ κλαύσετε· μάλιστα θέλω ἐδῶ ἐπάνω μου νὰ κλαύσετε, νὰ μοῦ βρέξετε μὲ τὰ δάκρυά σας τὸ στῆθος.

Καὶ ἔσφιγξεν εἰς τὴν ἀγκάλην του τὴν λευκὴν κεφαλὴν τοῦ γέροντος. Οἱ νέοι ἔκλαιον καὶ αὐτοί.

Ἔπειτα ὁ ἀσθενής, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν μακρὰν καὶ βαθεῖαν συγκίνησιν, ἀφῆκε τὴν κεφαλήν του νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὸ προσκέφαλον καὶ εἶπε μὲ φωνὴν διακεκομμένην :

— Σὲ εὐχαριστῶ, λοχαγέ μου, σὲ εὐχαριστῶ. Οἱ λόγοι σου πολὺ καλὸ μοῦ ἔκαμαν. Μοῦ φαίνεται ὡσὰν νὰ μοῦ ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ στῆθος μέγα βάρος. Μοῦ φαίνεται ὡσὰν νὰ μὴν πονῶ πλέον. Μοῦ ἐδώσατε μεγάλην παρηγορίαν, καλέ μου λοχαγέ· εὐχαριστῶ.

Ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἡσύχασε διὰ μίαν στιγμήν.

— Λοχαγέ, εἶπε μετ' ὀλίγον, ὡσὰν νὰ συνήρχετο.

— Τί θέλετε ;

— Ἦτο λοχίας σας ;

— Μάλιστα.

— Τότε ἴσως θὰ ἔχετε... κανένα του χαρτί... καμμίαν ἐπιστολή, τίποτε ἀπὸ τὸ χέρι του...

Καὶ ἐδυσκολεύετο νὰ εὕρῃ τὴν λέξιν.

— Ἀναφοράν του θέλετε νὰ εἰπῆτε ;

— Μάλιστα· ἔχετε καμμίαν, λοχαγέ ;

— Ἔχω, ἔχω πολλάς· μόλις φθάσω θὰ σᾶς στείλω ἀργότερα. Τὸ ἐσυλλογίσθην. Καὶ ἂν δὲν μοῦ τὸ ἐλέγατε σεῖς τώρα, θὰ σᾶς τὸ ἔλεγα ἐγώ.

— Ὢ, λοχαγέ μου ! ἐφώναξεν ὁ γέρων. Πόσα σᾶς χρεωστῶ ! θὰ τὰ φυλάξω ὡς ἱερὸν ὅ,τι ἔγραψε τὸ καϋ-

μένο τὸ παιδί μου. Θὰ τὰ διαβάζω δέκα φορὰς τὴν ἡμέραν, στείλετέ μού τα.

Δὲν ἔχω μόνον αὐτὸ νὰ σᾶς δώσω.

Τί ἄλλο; ἠρώτησεν ὁ γέρων καὶ ἀνεσηκώθη πάλιν.

Ὁ λοχαγὸς ἀνέσυρεν ἀπὸ τὸν κόλπον του καὶ ἔδωσεν εἰς τὸν πατέρα ἓν μετάλλιον ἀνδρείας μὲ τὴν ταινίαν του.

Μόλις τὸ εἶδεν ὁ γέρων, ἀμέσως τὸ ἥρπασε καὶ τὸ ἔσφιγξεν εἰς τὸ στῆθός του.

Ἐσιώπησαν ὅλοι ἀρκετὴν ὥραν, ἕως ὅτου ὁ λοχαγὸς εἶπε σιγὰ εἰς τοὺς δύο νέους ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσῃ. Ἦτον ὀκτὼ ἡ ὥρα.

Πατέρα, εἶπε τότε ὁ μεγαλήτερος.

Ὁ γέρων ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ λοχαγὸς θὰ φύγῃ.

Θὰ φύγῃ;... Τόσον γρήγορα!... Θὰ φύγῃ; διατί; Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μείνετε ἀκόμη ὀλίγην ὥραν μαζί μας, κύριε λοχαγέ;

Δὲν ἠμπορῶ, λυποῦμαι πολύ· πρέπει νὰ φύγω ἀμέσως.

Ὁ γέρων ἔκαμε κίνημα λύπης, ἥρπασε καὶ ἔσφιγγε τὴν χεῖρα τοῦ λοχαγοῦ.

Θὰ ἐπιστρέψω... θὰ ἔρχωμαι κάποτε νὰ σᾶς βλέπω· θὰ σᾶς γράφω. Εἶναι ἀδύνατον νὰ σᾶς λησμονήσω πλέον. Σᾶς εἶχα ἀγαπήσῃ καὶ πρὶν νὰ σᾶς γνωρίσω. Τὸν πατέρα ἑνὸς γενναίου στρατιώτου δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ τὸν ἀγαπᾷ κανείς, καὶ ἂς μὴ τὸν ἔχῃ

ἰδῇ. Τώρα, ἀφ' οὗ σᾶς εἶδα καὶ σᾶς ἐγνώρισα, τώρα ὄχι μόνον σᾶς ἀγαπῶ, ἀλλὰ καὶ σᾶς θαυμάζω. Λοιπὸν σᾶς ἀποχαιρετῶ καὶ νὰ ἦσθε βέβαιοι ὅτι, ὅπως συμμερίζομαι τὴν θλῖψίν σας, ἄλλο τόσον συμμερίζομαι τὴν ὑπερηφάνειάν σας, καὶ καθὼς σεῖς θὰ λέγετε : «Ὁ ἥρως ἐκεῖνος ἦτο υἱός μου !» θὰ λέγω καὶ ἐγώ : «Ὁ ἥρως ἐκεῖνος ἦτο στρατιώτης μου !» Ἔχετε ὑγείαν !

— Μείνατε ὀλίγον...

Ὁ λοχαγὸς ἤνοιγε τὸ στόμα διὰ νὰ ὁμιλήσῃ· ἀλλ' ὁ γέρων ἔξαφνα ἔκαμε νεῦμα ἔντονον μὲ τὴν χεῖρα, διὰ νὰ ἐπιβάλῃ σιωπήν, ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐστάθη ἀκίνητος, ὡσὰν νὰ ἠκροάζετο μακρινὸν κρότον.

— Τί εἶνε ; ἠρώτησεν ὁ μικρὸς υἱός.

— Σιωπή ! ἐπανέλαβεν ὁ πατήρ.

Ὅλοι ἐσιώπησαν. Ὁ λοχαγὸς καὶ αὐτὸς ἠκροάσθη, ἔκαμε κίνημα ἐκπλήξεως καὶ δυσαρεσκείας καὶ ἐψιθύρισεν !...

— Ὁ ὑπολοχαγὸς ἐλησμόνησε τὴν διαταγήν μου, ἢ δὲν τὴν ἐκατάλαβε.

Ἠκούετο πραγματικῶς μακρινός, ὑπόκωφος, ἀόριστος θόρυβος, καὶ βαθμηδὸν ἐπλησίαζεν.

— Πατέρα, τί ἀκούεις ; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ υἱός.

Ὁ γέρων, χωρὶς νὰ κινήσῃ οὔτε τὴν κεφαλὴν οὔτε τοὺς ὀφθαλμούς, ἥπλωσε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν λοχαγόν, ἤγγισε τὸν βραχίονά του καὶ τὸν ἠρώτησε μὲ χαμηλὴν φωνήν :

— Λοχαγέ ;... ἀκούετε ;

— Ἐγώ ;... ὄχι... δὲν ἀκούω τίποτε.

Ἠκούσθη μία φωνὴ μακρινή, ὡσὰν στρατιωτικὸν πρόσταγμα. Ὁ θόρυβος ὁλονὲν ἐπλησίαζεν.

Λοχαγέ! ἐφώναξε μὲ ὁρμὴν ὁ γέρων ἀναπηδῶν εἰς τὸ στρῶμά του, αὐτὸ εἶνε πυροβολικόν...

Ὁ λοχαγὸς ἐταράχθη.

Εἶνε ἡ πυροβολαρχία σας!

Δὲν πιστεύω.... ἀπατᾶσθε...

Εἶναι ἡ πυροβολαρχία σας. Τὴν αἰσθάνομαι... τὴν ἀκούω, τὴν βλέπω!... Εἰπῆτέ μου τὴν ἀλήθειαν, λοχαγέ!

Καὶ τὸ πρόσωπόν του καὶ ἡ φωνή του εἶχάν τι τὸ ἐπιτακτικόν.

Ὅλοι ἐσιώπων· καὶ ἠκούετο τώρα καθαρὰ ὁ κρότος τῶν ἁμαξῶν, ὁ ποδοβολητὸς τῶν ἵππων καὶ τὰ προστάγματα τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἆ! καλὰ τὸ ἔλεγα!... ἐφώναξεν ὁ γέρων. Τὰ ᾐσθάνετο ἡ ψυχή μου ὅτι ἦσαν κανόνια... ὡσὰν νὰ τὰ ἔβλεπα!... Γρήγορα!... τὰ φορέματά μου!... Θέλω νὰ σηκωθῶ, θέλω νὰ καταβῶ...

Ὄχι, πατέρα, ὄχι, ὄχι!... δὲν πρέπει νὰ καταβῇς· εἶσαι ἄρρωστος.

Καὶ προσεπάθησαν νὰ τὸν κρατήσουν. Αὐτὸς ὅμως ἄνοιξε μὲ δύναμιν τὰς χεῖράς του καὶ τοὺς ἀπώθησεν.

Ἀφήσατέ με! ἐφώναξε. Δώσατέ μου γρήγορα νὰ ἐνδυθῶ.

Καὶ προσεπάθησε νὰ καταβῇ ἀπὸ τὴν κλίνην. Τὸν

ἠμπόδισαν, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν συγκρατήσουν πλέον.

Τοῦ ἔδωσαν τὰ ἐνδύματά του καὶ τὸν ἐβοήθησαν γρήγορα νὰ ἐνδυθῇ, ἐνῷ τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ ἐπιμένῃ.

— Ὄχι, ὄχι !... ἐπανελάμβανεν αὐτὸς μὲ φωνὴν πνιγμένην, θέλω νὰ καταβῶ... θέλω νὰ ἰδῶ !

Ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τοὺς υἱούς του, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον μὲ βήματα κλονιζόμενα, ἐνῷ ὁ λοχαγός, ἀπὸ τὸ παράθυρον, διέτασσε τὸν ὑπολοχαγὸν νὰ περάσῃ γρήγορα ἡ πυροβολαρχία.

Ἡ διαταγή του ἐξετελέσθη.

Ὁ γέρων ἔφθασε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν θύραν, εἶδε τὴν πυροβολαρχίαν νὰ φεύγῃ καὶ ἐφώναξε μὲ ἀπελπισίαν.

Ὁ λοχαγὸς συνεκινήθη.

— Δεκανέα ! εἶπε πρὸς ἕνα ὑπαξιωματικόν, τρέξε νὰ εἴπῃς εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν νὰ σταματήσῃ ἀμέσως τὴν πυροβολαρχίαν.

Ἡ πυροβολαρχία ἐσταμάτησεν. Ὁ γέρων στηριζόμενος εἰς τοὺς υἱούς του, καὶ ἀκολουθῶν τὸν λοχαγὸν διηυθύνθη πρὸς τὰ πυροβόλα, τὰ ὁποῖα εἶχαν προχωρήσῃ.

Ἔφθασαν εἰς τὸ τελευταῖον. Ὁ γέρων ἐστράφη πρὸς τὸν λοχαγὸν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ προφέρῃ λέξιν τὸν ἠρώτησε διὰ νεύματος.

— Ὄχι, δὲν εἶνε αὐτό, ἀπήντησεν ὁ λοχαγός· παρεμπρός.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθε καὶ ὁ ὑπολοχαγός.

Ἐπλησίασαν εἰς τὸ δεύτερον πυροβόλον.

— Οὔτε αὐτό!...

Ἔφθασαν εἰς τὸ τρίτον.

Ὁ λοχαγὸς ἔκρινε περιττὸν νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ γέρων ἐρρίφθη μὲ ἀπερίγραπτον ὁρμὴν ἀγάπης ἐπάνω εἰς τὸ πυροβόλον καὶ τὸ ἐνηγκαλίσθη...

Ὁ λοχαγὸς ἔνευσε καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς ἐπέζευσεν· κατέβησαν ἀπὸ τὴν ἅμαξαν καὶ οἱ δύο πυροβοληταί, ἀκριβῶς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶχαν κρατήσῃ τὸν πληγωμένον λοχίαν· καὶ οἱ τρεῖς ἐσταάθησαν ὀπίσω ἀπὸ τὸν γέροντα· ὁ ἀξιωματικὸς εἰς τὸ μέσον.

— Κύριε, ἐφώναξεν ὁ ὑπολοχαγός.

Ὁ πατήρ, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγκάλην του τὸ πυροβόλον, ἔστρεψε τὴν κεφαλήν, εἶδε τοὺς τρεῖς ἐκείνους· ὡσὰν ἀστραπὴ τοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν ἡ σκηνή, τὴν ὁποίαν εἶχε διηγηθῇ ὁ λοχαγός· ἀνετινάχθη, ἥπλωσε τὰς δύο χεῖρας εἰς τοὺς ὤμους τῶν δύο στρατιωτῶν καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος τοῦ ὑπολοχαγοῦ.

— Ὅλοι εἶσθε παιδιά μου! ἐφώναξεν.

Ὁ λοχαγὸς διέταξε καὶ ὅλοι οἱ στρατιῶται ἐσηκώθησαν ὄρθιοι καὶ ἐχαιρέτισαν τὸν γέροντα στρατιωτικῶς.

Ἐκεῖνος ἠσθάνθη τότε νὰ κλονίζωνται τὰ γόνατά του καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν υἱῶν του...

Μετ' ὀλίγον καὶ τὸ τελευταῖον πυροβόλον τῆς πυροβολαρχίας ἔγινεν ἄφαντον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δρόμου·

ὁ πατὴρ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τῆς κατοικίας του, τὸ ἀπεχαιρέτιζε μὲ τὴν χεῖρα ὡς νὰ ἔφευγε πραγματικῶς μαζὶ καὶ ὁ υἱὸς ὁ νεκρός...

— Πατέρα, εἶπε τότε ὁ μικρότερος υἱός, ὁ ἀδελφός μας δὲν ἀπέθανε.

Ὁ γέρων ἐσήκωσεν ὑπερήφανα τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπεκρίθη :

— Καὶ οὔτε θ' ἀποθάνῃ !

Ο ΣΚΟΠΟΣ

Ἦτο μία ἀπὸ τὰς τελευταίας νύκτας τοῦ Ἰανουαρίου. Ἐχιόνιζεν.

Οἱ δρόμοι τῆς πόλεως, αἱ πλατεῖαι, οἱ ἐξῶσται καὶ αἱ στέγαι τῶν οἰκιῶν, ὡς καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ δένδρα τῶν κήπων, ὅλα ἦσαν κατάλευκα, φορτωμένα χιόνα.

Ἔπιπτεν ἡ χιὼν ἀργὰ ἀργά, πυκνὴ καὶ ἐπάνω εἰς τὸ χιονισμένον στρῶμα τοῦ δρόμου· ἂν ἐχαράσσετο κάποτε κανὲν ἴχνος, ἐξηλείφετο ἀμέσως. Οἱ φανοὶ εἰς τὰς γωνίας τῶν δρόμων ἔρριπτον φῶς ἀμυδρὸν καὶ μελαγχολικόν, καὶ εἰς τὰ σταυροδρόμια, ὅσον κανεὶς καὶ ἂν παρετήρει, ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω, δεξιὰ ἢ ἀριστερά, δὲν ἐφαίνετο ψυχή. Παντοῦ ἐβασίλευε σιωπή. Ἐνόμιζέ τις ὅτι θ' ἀκούσῃ τὴν χιόνα νὰ πίπτῃ.

Ἦτο μία ἀπὸ τὰς νύκτας ἐκείνας ὅτε, ἐὰν κανεὶς εὑρεθῇ ἔξω, σπεύδει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Περιπατεῖ πλησίον τῶν τοίχων μὲ βῆμα ταχὺ καὶ ἀθόρυβον, ὡς φάντασμα, μὲ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γῆν, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς κανένα λάκκον, σκυμμένος καὶ τρέμων ἀπὸ τὸ ψῦχος. Φθάνει, χώνεται εἰς τὴν θύραν

του, ἀναβαίνει τὴν κλίμακα, κτυπῶν δυνατὰ τὰ κάθυγρα ὑποδήματά του καὶ τινάσσων τὴν χιόνα ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του, ἀνοίγει μὲ βίαν τὸ δωμάτιόν του, πετᾷ τὸ ἐπανωφόριόν του! Σύρει τὸ πρῶτον τυχὸν κάθισμα πρὸς τὴν ἀναμμένην ἑστίαν, κάθηται, συνδαυλίζει τὰ ξύλα, ἐνῷ καπνίζει ἥσυχα ἥσυχα τὸ σιγάρον του, καὶ κἄπου κἄπου ψιθυρίζει:

— Τί ἄθλιος καιρός!

Μία ἀπὸ τὰς νύκτας κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἔγγαμος ἀγαπᾷ ἀκόμη περισσότερον τὴν οἰκίαν του καὶ ὁ ἄγαμος ὀνειρεύεται τὴν ἥσυχον εὐχαρίστησιν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Μία ἀπὸ τὰς νύκτας τέλος πάντων, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ζωὴ ὁλοκλήρου πόλεως περιορίζεται ἐντὸς τοῦ οἴκου, ὅτε αἱ συνήθεις φιλικαὶ συναναστροφαὶ παρατείνονται πέραν τῆς τακτικῆς ὥρας.

Ὅλοι, ὡς καὶ οἱ πλέον πτωχοί, εὑρίσκουν τὰς νύκτας αὐτὰς ἓν καταφύγιον, ὅλοι ἀναπαύονται, ὅλοι κοιμῶνται, ὅλοι...

Ἐκτὸς τοῦ φρουροῦ!

Δι᾽ αὐτὸν δὲν ὑπάρχει οὔτε στέγη, οὔτε ἑστία, οὔτε ἀνάπαυσις, παρὰ μόνον ξυλίνη σκοπιά, ὁ μανδύας του καὶ ἡ διαταγὴ τῶν ἀνωτέρων του.

Ἰδέτε ἐκεῖ κάτω, εἰς τὴν ἄκραν τῆς χιονισμένης πλατείας, μὲ τὰς τέσσαρας μακρὰς σειρὰς τῶν φανῶν, πλησίον εἰς τὴν μεγάλην θύραν τοῦ μεγάλου ἐκείνου καὶ παλαιοῦ ἀνακτόρου, μὲ τὰ παράθυρα τὰ φωτισμένα. Ἰδέτε εἰς ἐκείνην τὴν σκοπιὰν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον

τὸν κουκουλωμένον, ἀκίνητον ὡς ἄγαλμα. Πρὸ πολλῆς ὥρας μένει ἐκεῖ, χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξιν, μὲ τὴν χεῖρα παγωμένην ἐπάνω εἰς τὴν κάννην τοῦ τουφεκίου του, μὲ τοὺς πόδας εἰς τὴν χιόνα.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν οἱ ὀφθαλμοί του κλείουν, ἡ κεφαλή του πίπτει σιγὰ σιγὰ πρὸς τὸ στῆθος. Ἀλλ' εὐθὺς μία ἐνδόμυχος φωνὴ τὸν ἐπιπλήττει καὶ σηκώνει πάλιν ἀποφασιστικῶς τὴν κεφαλήν.

Ἰδέτε τον! Ὅλοι, καὶ αὐτοὶ οἱ πλέον πτωχοὶ ἔχουν στέγην, ἔχουν κλίνην, ἔχουν καταφύγιον αὐτὸς δὲν ἔχει.

Αὐταὶ αἱ σκέψεις μοῦ ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν μία νύκτα πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου, ἐνῷ ἤμην ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς, ἀκριβῶς εἰς ἐκείνην τὴν πλατεῖαν καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀνάκτορον.

Σκεπτόμενος αὐτά, περιεπάτουν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς θύρας ἐπὶ τῆς χιονισμένης πλατείας μὲ βήματα ἀργά, στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τὰ φωτισμένα παράθυρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἤρχοντο μέχρι τῆς ἀκοῆς μου ἦχος μουσικῆς χοροῦ καὶ κρότος βαρὺς βημάτων.

Ἔπειτα ἔβλεπα κάτω εἰς τὴν μεγάλην εἴσοδον τὰ κρυστάλλινα πολύφωτα καὶ τοὺς τάπητας καὶ τὰ ἀγγεῖα μὲ τὰ ἄνθη, καὶ τὸ μαρμαροστρωμένον ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους σκεπασμένους ἀπὸ πλούσια παραπετάσματα· ἐμπρός μου δέ, πλησίον τῆς θύρας ἀκατάπαυστον κίνησιν πολυτελῶν ἀμαξῶν, φωνὰς διαρκεῖς τῶν ἀμαξηλατῶν, ἀδιάκοπον ἀνεβοκατέβασμα κυρίων καὶ κυριῶν, τρέξιμον εἰς τὰς θυρίδας τῶν ἀμαξῶν,

ἀνοίγματα μὲ ὑποκλίσεις, προσφορὰν τῶν χειρῶν μὲ σεβασμόν, βιαστικὰς διασταυρώσεις τῶν ὑπηρετῶν μὲ τὰς λαμπράς των οἰκοστολάς.

Ἰδού! προχωρεῖ μία ἅμαξα μὲ οἰκόσημα, σταματᾷ· οἱ ὑπηρέται πηδοῦν γρήγορα κάτω· ὅλοι τὴν περιστοιχίζουν· δέκα χεῖρες ἀγωνίζονται ποία πρώτη ν' ἀνοίξῃ τὴν θυρίδα· ἀνοίγεται ἡ θυρίς· τὸ πλῆθος παραμερίζει καὶ σχηματίζει δύο σειράς, δεξιὰ καὶ ἀριστερά· οἱ λαιμοὶ μακρύνονται, τὰ βλέμματα προσηλώνονται· μία κεφαλή, ἓν μικρὸν ὑπόδημα, ἓν χεράκι μὲ κατάλευκον χειρόκτιον· μία ἄλλη χεὶρ ἁπλώνεται μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος, καὶ σφίγγει ἁπαλὰ τὴν ἄκραν τῶν δακτύλων· τὸ μικρὸν ὑπόδημα, σιγὰ σιγά, μὲ προφύλαξιν, πατεῖ κάτω. Ὢ, τί εὔμορφον! Ἀλλοίμονον ἐὰν ἐπατοῦσε τὴν χιόνα. Ἀλλά... ἔμεινεν ὀπίσω ἡ οὐρὰ τοῦ φορέματος. Ὢ, δυστυχία! θὰ ἐσκάλωσεν εἰς κανὲν καρφί!... Γρήγορα!... τρέξετε!... ποῦ ἐπιάσθη;—ἐδῶ—ὄχι, ἐκεῖ! —σιγὰ—μὲ προσοχήν! —ἐλαφρά, ἐλαφρά!—ἄ, νά!—Ἡ οὐρὰ ἠλευθερώθη, ἡ κυρία περιπατεῖ. Τί ὡραῖον ἀνάστημα! Κάμετε τόπον, ὀπίσω, κοιτάξατέ την. Μιὰ καλύπτρα ἀδιάκριτος δὲν ἀφίνει νὰ φανῇ παρὰ πολὺ ὀλίγον μέρος ἀπὸ τὸ εὔμορφον ἐκεῖνο πρόσωπον.

Ἡ ὡραία κυρία προχωρεῖ μὲ ἀξιοπρέπειαν, στρέφει, πατεῖ τὸ κατώφλιον, διακρίνεται ἀκόμη μία ἄκρα τοῦ φορέματός της... ἔγινεν ἄφαντος! Τί κρῖμα! Ἀλλὰ ἡ φαντασία τὴν ἀναγνωρίζει μέσα εἰς τὰς αἰθούσας μεταξὺ τόσων ἄλλων κεφαλῶν στολισμένων μὲ ἀδάμαντας

καὶ μὲ ἄνθη καὶ τὴν παρακολουθεῖ εἰς τὰ γρήγορα γυρίσματα τοῦ χοροῦ...

Καὶ αὐτός, ὁ δυστυχισμένος ὁ στρατιώτης, μένει ἐκεῖ, ἐστενιόμενην. Μένει ἐκτεθειμένος εἰς τὸ κρύον, εἰς τὴν χιόνα μόνος, βωβός, παρημελημένος, χωρὶς παρηγορίαν, χωρὶς ἐλπίδας. Ἐκεῖ ἐπάνω παίζουν μουσικήν, χορεύουν, γελοῦν, εὐθυμοῦν, διασκεδάζουν, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἐρημίαν του εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑπομείνῃ ὅλον τὸν θόρυβον τῆς χαρᾶς, ὁ ὁποῖος ἀντηχεῖ ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλήν του καὶ νὰ τὸν συγκρίνῃ μὲ τὴν ἰδικήν του μόνωσιν, μὲ τὴν μελαγχολίαν τῆς ἰδικῆς του καρδίας. Πρέπει νὰ ὑφίσταται τὸ μαρτύριον, νὰ βλέπῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὡραῖα πρόσωπα, ὅλα ἐκεῖνα τὰ βλέμματα καὶ μειδιάματα, καὶ νὰ εἶναι αὐτὸς μόνος, μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του, χωρὶς νὰ ἔχῃ κανὲν γυναικεῖον πρόσωπον νὰ τοῦ μειδιάσῃ! Καὶ ἐνῷ βλέπει τὰς ἀδαμαντοστολίστους καὶ ἀνθοστολίστους ἐκείνας κεφαλάς, αὐτὸς ὀνειρεύεται μίαν ἀγαπημένην κεφαλήν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει οὔτε ἀδάμαντας οὔτε ἄνθη..

Λεκανέα! φωνάζω.

Παρών!

Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ στρατιώτης;

Ὁ δεῖνα...

Καλά· πήγαινε.

Καλὰ τὸ ὑπέθεσα! Εἶναι νεοσύλλεκτος. Κατετάχθη μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὸ σύνταγμα καὶ εἶναι ἀκόμη ζαλισμένος ἀπὸ τὴν νέαν ζωήν του. Ὁ νοῦς του καὶ ἡ καρδία του εἶναι ἀκόμη εἰς τὸ σπίτι του,

μαζὶ μὲ τὴν μητέρα του καὶ μὲ τὰς παλαιὰς συνηθείας του. Ἡ προσδοκία τῆς ἐπιστροφῆς ἀκόμη δὲν τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν. Καὶ πῶς νὰ τοῦ ἔλθῃ ἡ ἐλπὶς τόσον μακρινῆς εὐτυχίας! Εἰς τὸ σύνταγμα ἀκόμη δὲν ἀπέκτησε φίλους, ὑποφέρει ἀπὸ τὰ πειράγματα τῶν παλαιοτέρων στρατιωτῶν καὶ ἀπὸ τὰς πρώτας βαρείας ὑποχρεώσεις τῆς ὑπηρεσίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ αἱ πλέον δυσάρεστοι· δὲν ἀκούει καμμίαν φωνὴν φιλικήν, κανένα λόγον συμπαθείας· δὲν βλέπει κανὲν μειδίαμα, τίποτε· μόνον φωνὰς ὠργισμένας καὶ ἀπειλητικάς. Ἀφοῦ μείνῃ φρουρὸς ἄλλην μίαν ὥραν, θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ φυλακεῖον, κατάκοπος, καταβρεγμένος καὶ δὲν θὰ εὕρῃ παρὰ ὀλίγα σκληρὰ σανίδια νὰ πλαγιάσῃ ἐπάνω νὰ ἀναπαυθῇ καὶ θὰ κοιμηθῇ ὕπνον διακεκομμένον καὶ τεταραγμένον, καὶ θὰ ἐξυπνήσῃ μὲ ἓν σπρώξιμον, ἢ μὲ μίαν ἀγρίαν φωνήν. Δὲν ἔχει ὀλίγην φωτιὰν νὰ στεγνώσῃ τὰ ροῦχά του· δὲν ἔχει κρασί· ἴσως δὲν ἔχει οὔτε καπνόν... καὶ οὔτε λεπτὰ διὰ ν' ἀγοράσῃ. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν θὰ ὑποφέρῃ. Ἡ μουσικὴ καὶ ὁ χορὸς τὸν ἐνοχλοῦν· θέλω νὰ βεβαιωθῶ... θέλω νὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ... ὄχι!... διατὶ ὄχι; θὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ...

Καὶ ἐπροχώρησα. Ἐπέρασα ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν σκοπιάν, ἐκοίταξα μέσα· ἦτο σκοτεινά· δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὸν ἰδῶ καλὰ κατὰ πρόσωπον. Ἐγύρισα ὀπίσω· ἐσταμάτησα μίαν στιγμὴν καὶ ἐσυλλογίσθην:

— Ὅταν κατέχεται κανεὶς ἀπὸ ζωηρὸν αἴσθημα λύπης ἢ χαρᾶς, ὁ ἦχος τῆς πρώτης λέξεως τὴν ὁποίαν θὰ προφέρῃ, εἶναι ἀδύνατον εὐθὺς ἀμέσως νὰ μὴ εἶναι

ἀντήχησις αὐτοῦ τοῦ αἰσθήματος καὶ νὰ μὴ τὸ φανερώνῃ! Ἂς δοκιμάσω.

Ἐπλησίασα πάλιν εἰς τὴν σκοπιὰν καὶ ἐστάθην ἀπέναντι. Ὁ σκοπὸς μὲ εἶδεν, ἐκινήθη καὶ ἐπροχώρησεν ἕως τὴν ἄκραν τῆς σκοπιᾶς. Δὲν τὸν διέκρινα, οὔτε αὐτὸς μὲ διέκρινε.

Τὸν ἠρώτησα μὲ ὕφος δῆθεν ἀδιάφορον:

— Κρυώνεις;

Ἐδίσταστεν ὀλίγον· ἔπειτα ἀπήντησεν:

— Ὄχι.

Μοῦ ἤρκει αὐτό· ἡ φωνή του ἔτρεμεν ὀλίγον. Δὲν ἦτο ἀμφιβολία, δὲν ἔσφαλα· εἶχα καλὰ μαντεύσῃ τί ἠσθάνετο.

— Δὲν κρυώνεις ἀλήθεια, καθόλου, καθόλου;

— Αἴ, ὄχι... ὀλίγον ἐννοεῖται... ἀλλὰ ὄχι καὶ τόσον πολύ.

Ὁ κακόμοιρος! Καὶ ὅμως ἦτο παγωμένος! Ἐφοβεῖτο μήπως παραβῇ τὴν πειθαρχίαν ἂν μοῦ ἔλεγεν ὅτι ἐπάγωνεν ἀπὸ τὸ κρύον. Ὡσὰν νὰ ἦτο αὐτὸς ὑπεύθυνος, διότι ἐχιόνιζεν ἢ ὡσὰν νὰ εἶχε χιονίσῃ κατὰ διαταγήν μου.

Μοῦ ἤρεσε πολὺ ἡ ἀπάντησίς του. Ἂς μὴ μοῦ εἴπῃ κανεὶς περὶ ἀποστάσεως μεταξὺ ἀξιωματικοῦ καὶ στρατιώτου. Μάλιστα εἰς τοιαύτην στιγμήν!... Ἡ καρδία δὲν ἔχει γαλόνια, ὅπως ἔχει τὸ πηλήκιον. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι κανεὶς τόσον αὐστηρὸς καὶ ἀπότομος! Πρέπει νὰ ἔχῃ σπλάγχνα πέτρινα!

Δὲν ἤθελα ὅμως νὰ φανῇ ὅτι τὸν ἐπλησίασα διὰ νὰ

τὸν παρηγορήσω· οὐδὲ πάλιν νὰ τὸν ἀφήσω χωρὶς νὰ τὸν ἐγκαρδιώσω μὲ ὀλίγα φιλικὰ λόγια.

— Πόσην ὥραν θὰ μείνῃς ἀκόμη σκοπός; τὸν ἠρώτησα.

— Δὲν ἠξεύρω, κύριε ὑπολοχαγέ... τὸ ὡρολόγιον δὲν ἀκούεται ἐδῶ... ἴσως ἐξ αἰτίας τῆς μουσικῆς.

— Βέβαια... εἶπα μὲ οἰκειότερον ὕφος... Νὰ κάθηται κανεὶς ἐδῶ ἀκίνητος, μὲ αὐτὸν τὸν καιρὸν δὲν εἶναι διόλου εὐχάριστον. Ἐννοεῖται!... Ἀλλὰ τί τὸ θέλεις, παιδί μου. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπάγγελμά μας!... πρέπει νὰ τὸ πάρωμεν ἀπόφασιν. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε· νὰ ἦσο εἰς τὸν πόλεμον, θὰ ἔβλεπες καὶ ἄλλα χειρότερα. Ὅταν παραδείγματος χάριν εὑρίσκεσαι εἰς τὰς προφυλακὰς μέσα εἰς δάσος σκοτεινὸν καὶ βρέχῃ, βρέχῃ διαρκῶς, τόσον ὥστε τὸ νερὸν περνᾷ τὰ ἐνδύματα καὶ φθάνει ἕως εἰς τὰ κόκκαλα! Καὶ εἶσαι μόνος, ἔρημος, καὶ δὲν βλέπεις μίαν πιθαμὴν ἐμπρός σου. Καὶ ὅμως πρέπει νὰ μένῃς ἐκεῖ, ἀκίνητος, ὄρθιος ὡσὰν στῦλος, μὲ τὸ μάτι ἄγρυπνον, μὲ τὸ αὐτὶ τεντωμένον· διότι ἐμπροστὰ εἶναι ὁ ἐχθρὸς καὶ ἠμπορεῖ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ ἔλθῃ κατεπάνω μας. Καὶ ἔπειτα ἀφοῦ περάσῃς ὁλόκληρον νύκτα ἐκεῖ, ἐπιστρέφεις εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ δὲν εὑρίσκεις νὰ φάγῃς διὰ νὰ σοῦ περάσῃ ἡ πεῖνα, δὲν εὑρίσκεις οὔτε τόπον νὰ κοιμηθῇς καὶ ἀναγκάζεσαι νὰ ἐξαπλωθῇς εἰς τὴν λάσπην, ἢ ἐπάνω εἰς τὰς πέτρας ἢ εἰς τὰ χόρτα τὰ βρεγμένα. Αὐτή, μάλιστα αὐτὴ εἶναι ζωὴ βασανισμένη!

Ἐδῶ δὲν εἶναι τίποτε. Κ᾽ ἐκείνην ὅμως τὴν ζωήν,

ὅσον καὶ ἂν εἶναι γεμάτη ἀπὸ κακουχίας καὶ ἀπὸ κινδύνους, οἱ καλοὶ στρατιῶται τὴν περνοῦν καλόκαρδοι καὶ δὲν παραπονοῦνται. Ὅταν ἠμποροῦν νὰ κοιμηθοῦν, καλά! Ὅταν δὲν ἠμποροῦν, ὑπομονή! Ὅταν ἔχουν ψωμί, ἅγιος ὁ Θεός! Ὅταν δὲν ἔχουν, νηστεία καὶ ἡ ὥρα ἡ καλή! Δὲν ἀπελπίζεται κανείς. Καὶ ἠξεύρεις διατί; διότι ζῇ μεταξὺ καλῶν συντρόφων καὶ αἰσθάνεται ὅτι ἐκτελεῖ τὸ καθῆκόν του, ὅτι εἶναι στρατιώτης διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν τόπον ὅπου ζῇ ἡ οἰκογένειά του, οἱ φίλοι του καί...καὶ ὅ,τι περισσότερον ἔχει ἀγαπημένον καὶ ἱερὸν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἐκατάλαβες;

Συλλογίσου ἐκείνους τοὺς στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι φυλάττουν τὴν τάξιν. Πόσοι χάνονται! Καὶ ὅμως ποῖος τοὺς συλλογίζεται, ποῖος ἐνθυμεῖται κἂν τὰ ὀνόματά των, ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας των; Καὶ μὅλα ταῦτα οἱ στρατιῶται γυρίζουν μὲ προθυμίαν εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ δάση, διατί; διότι ἠξεύρουν ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ καθῆκόν των...

Ἐπίσης καὶ ὁ σκοπός! Τὴν νύκτα, καὶ μάλιστα νύκτα ὡσὰν αὐτήν, ποῖος τοὺς βλέπει τοὺς σκοπούς, τυλιγμένους μὲ τὸν μανδύαν των, κουκουλωμένους, μέσα εἰς τὴν σκοπιάν των, ποῖος τοὺς συλλογίζεται, ποῖος ἠξεύρει ἂν ὑπάρχουν; Κανείς. Καὶ ὅμως ὁ σκοπὸς πρέπει νὰ μένῃ ἐκεῖ ἀκίνητος εἰς τὴν θέσιν του, μὲ προθυμίαν καὶ μὲ ὄρεξιν, χωρὶς νὰ τοῦ περνοῦν ἀπὸ τὸν νοῦν μελαγχολικαὶ ἰδέαι, πρέπει νὰ σκέπτεται καὶ νὰ λέγῃ:

« Ὅλοι κοιμῶνται καὶ ἐγὼ μόνος ἀγρυπνῶ· ἀλλὰ

φυλάττω τὸν ὕπνον ὅλων. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον σκοποί, κανεὶς δὲν θὰ ἐκοιμᾶτο ἀπὸ τὸν φόβον του. Αὐτὴ ἡ μικρά μου ἡ σκοπιὰ προστατεύει τὰ μεγαλήτερα παλάτια· ὅπου δήποτε καὶ ἂν τραγῳδοῦν, καὶ ἂν παίζουν ὄργανα, εὐθυμοῦν καὶ διασκεδάζουν ἥσυχοι, διότι ἐγὼ στέκω καὶ φυλάττω καὶ ἔχω τὸ μάτι καὶ τὸ αὐτὶ ἄγρυπνον διὰ λογαριασμὸν ὅλων. Αὐτὸς ὁ χονδρομανδύας μου προστατεύει τὰ μεταξωτὰ φορέματα τῶν κυριῶν, ὅσαι πηγαίνουν εἰς τοὺς χορούς· αὐτὸ ἐδῶ τὸ σκότος προστατεύει ἐκεῖνα τὰ φῶτα· ἡ ἰδική μου σιωπὴ ἐξασφαλίζει τὴν ζωηρότητα τῶν ἄλλων».

Αὐτὰ πρέπει νὰ αἰσθάνεται ὁ στρατιώτης διὰ νὰ ἐγκαρδιώνεται, αὐτὴ εἶναι ἡ ὡραιοτέρα ἀμοιβὴ τῶν κόπων του καὶ τῶν θυσιῶν του. Συμφωνεῖς ;

— Μάλιστα, κύριε ὑπολοχαγέ !...

Ἡ φωνή του ἔτρεμε· ἤρχετο κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴν καρδίαν του, ἀλλὰ εὑρῆκεν ἐμπόδιον εἰς τὸ μέσον τοῦ λάρυγγός του.

Τὸ ἐνόησα καὶ ἐξηκολούθησα·

— Καὶ ὅταν μετὰ δύο ἔτη, δύο ἀτελείωτα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα κάθε ἡμέραν, κάθε ὥραν, κάθε στιγμὴν ὁ στρατιώτης ἐθυσίασε τὴν θέλησίν του, τὴν ἐπιθυμίαν του, τὰ αἰσθήματα τῆς καρδιᾶς του, τὰς συνηθείας του, τὰς σκέψεις του, τὰ πάντα, καὶ τὰ ἐθυσίασε χάριν τοῦ καθήκοντός του, χάριν τῆς σημαίας του, ὅταν μετὰ δύο ἔτη ἔλθῃ ἡ πατρίς του καὶ τοῦ εἰπῇ: «Φθάνει πλέον· ἔκαμες τὸ καθῆκόν σου· δός μου ὀπίσω αὐτὸ τὸ ὅπλον, μὲ τὸ ὁποῖον μοῦ ὑπερήσπισες τὴν τι-

μήν μου καὶ τὴν ζωήν μου καὶ πήγαινε εἰς τὸ σπίτ σου, διότι ἡ μητέρα σου σὲ περιμένει καὶ αἱ ἀδελφαὶ σου θέλουν νὰ σὲ ἰδοῦν καὶ μία ἄλλη ψυχὴ πρὸς τὸ βράδυ προβάλλει εἰς τὸ παράθυρον καὶ κοιτάζει μακρὰν τὴν ἄκραν τοῦ δρόμου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μέλλεις νὰ ἐπιστρέψῃς»... Ὤ! τότε πίστευσε, παιδί μου, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ὑπηρέτησεν ὡς καλὸς στρατιώτης ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του μὲ τὴν συνείδησιν ἥσυχον, μὲ τὸ μέτωπον καθαρὸν καὶ ὑπερήφανον, πίστευσέ με, αἰσθάνεται τὴν μεγαλητέραν καὶ ἱερωτέραν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς του. Τὸ καταλαμβάνεις αὐτό;... τὸ πιστεύεις;

Μάλιστα, κύριε ὑπολοχαγέ!...

Καὶ ἀφοῦ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ σπιτάκι σου, τὸ βράδυ τὸ καλοκαῖρι, ὅταν λάμπῃ τὸ φεγγάρι... τότε ἀρχίζεις πάλιν τὰς διασκεδάσεις σου, καὶ θὰ ἔχῃς, ἔξω εἰς τὰ ἀλώνια μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους σου, χοροὺς καλητέρους ἀπ' αὐτόν... Αἴ;... δὲν εἶναι ἀλήθεια;

Ὁ στρατιώτης δὲν ἀπεκρίνετο.

Ἀλήθεια ἢ ὄχι;

Ὤ! ναὶ!... εἶπε τέλος πάντων ὁ στρατιώτης μὲ φωνήν, τὴν ὁποίαν νομίζω ἀκόμη ὅτι ἀκούω. Ὤ!... βέβαια!... βέ...βαι...

Καὶ ἡ φωνή του διεκόπη.

Καὶ ἠξεύρετε διατὶ διεκόπη;

Διότι συγκινημένος, ταραγμένος ἀπὸ ἀγάπην, ἀπὸ στοργήν, ἠξεύρω κ' ἐγὼ ἴσως καὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ ἀδελφικά μου ἐκεῖνα λόγια, ὁ καλὸς νέος ἐλη-

μόνησε διὰ μίαν στιγμὴν ὅτι ἐγὼ ἤμην ἀξιωματικὸς .αὶ ὅτι αὐτὸς ἦτο ἁπλοῦς, ταπεινὸς νεοσύλλεκτος, καὶ ιοῦ ἔδωκε τὴν χεῖρα.

Εὐθὺς ὅμως συνησθάνθη τὸ σφάλμα καὶ ἀπέσυρεν :μέσως τὴν χεῖρα, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ παλάμη του :ἶχε προφθάση νὰ ἐγγίση τὸν μανδύαν μου.

— Αἴ!... τί ἔχεις; τοῦ εἶπα.

Αὐτὸς ἐταράχθη, κἄτι ἐψιθύρισεν ὡς νὰ ἐζήτει συγ-γνώμην διὰ τὸ κίνημά του καὶ ἐτραβήχθη εἰς τὸ βά-θος τῆς σκοπιᾶς του.

Μοῦ ἐφάνη ὅτι τὸν ἤκουσα ἐκεῖ ν' ἀναπνέῃ μὲ κό-πον. Ἴσως ἔκλαιεν.

Ἀπεμακρύνθην μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν. Ἠσθανόμην ὅτι εἶχα κάμῃ καλὴν πρᾶξιν καὶ ἤμην εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μου.

Ἐκοίταξα τότε ὑψηλὰ πρὸς τὰ φωτισμένα παρά-θυρα· ἤκουσα πάλιν τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐν τῷ μεταξὺ δὲν εἶχα προσέξῃ. Καὶ ὁ νοῦς μου ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μαγευτικὸν θέαμα τῶν λαμπρῶν ἐκείνων αἰθουσῶν... Ἀλλ' αἱ εἰκόνες του τώρα εἶχαν ὠχριάσῃ...

— Ἡ εὐχαρίστησις αὐτῶν ἐκεῖ ἐπάνω, ἐσκέφθην, δὲν συγκρίνεται πρὸς τὴν ἰδικήν μου.

Ο ΠΛΗΓΩΜΕΝΟΣ

Τὸ βράδυ, ὅταν εἶναι ὀλίγον ἀργά, ἡ θέα τῆς ἐξοχῆς προξενεῖ εἰς τὴν καρδίαν ἀόριστον μελαγχολίαν, ἡ ὁποία ὁμοιάζει κάπως μ' ἐκεῖνον τὸν κτυπόκαρδον, τὸν ὁποῖον αἰσθάνονται τὰ παιδιά, ὅταν φύγουν ἀπὸ τὴν οἰκίαν των καὶ τριγυρίζουν ἔξω εἰς τὰ χωράφια καὶ πηγαίνουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἀπὸ μονοπάτι εἰς μονοπάτι, ἐμπρός, ἀδιάκοπα ἐμπρός, ἕως ὅπου βλέπουν ἔξαφνα ὅτι εἶναι μόνα. Κοιτάζουν τότε τριγύρω· τὸ μέρος εἶναι σκοτεινὸν καὶ ἄγριον, κοιτάζουν ὀπίσω καὶ βλέπουν ὅτι ἔχασαν τὰ ἴχνη τοῦ δρόμου· σηκώνουν ὑψηλὰ πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ μάτια· ὁ ἥλιος ἐχάθη πλέον. «Καὶ ἡ καϋμένη ἡ μητέρα, περιμένει, λέγουν· Θεέ μου! τί ἐκάμαμεν!» Καὶ μένουν ἐκεῖ παραζαλισμένα, μὲ ἕνα κόμπον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ μὲ τὴν καρδίαν τρομαγμένην μέσα εἰς τὸ στῆθός των.

Ὁμοία ἐπάνω κάτω εἶναι καὶ ἡ μελαγχολία, ἡ ὁποία ὀλίγον κατ' ὀλίγον κυριεύει τὴν καρδίαν, ὅταν εὑρισκώμεθα εἰς τὴν ἐξοχήν, ἀφοῦ ὁ ἥλιος ἔχει δύση καὶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα ἀρχίζουν ν' ἀποκτοῦν τὸ ἴδιον χρῶμα καὶ ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τῶν βουνῶν φαίνεται μόνον μία λεπτὴ λωρίδα οὐρανοῦ χρυσοκίτρινος καὶ ὑψηλότερα ἀρχίζουν νὰ προβάλλουν τὰ ἄστρα.

Εἶναι ὥρα μελαγχολικὴ καὶ τὴν κάμνουν ἀκόμη πε-

ρισσότερον μελαγχολικὴν ἐκείνη ἡ μονότονος φωνὴ τῶν βατράχων καὶ ἐκεῖνα τὰ μακρινὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων, τὰ ὁποῖα διακόπτουν κάθε τόσον τὴν βαθεῖαν σιωπὴν τῆς ἐξοχῆς.

Ἂν κανεὶς ἐκείνην τὴν ὥραν περιπατῇ εἰς δρομίσκον ἐρημικὸν τῆς ἐξοχῆς ἐπιστρέφων εἰς τὴν πόλιν καὶ εὑρίσκεται ἀκόμη μακράν, καὶ δὲν διακρίνῃ τριγύρω του ψυχὴν ζῶσαν, καὶ δὲν ἀκούῃ ἄλλον κρότον παρὰ τὸν κρότον τῶν βημάτων του, ἐκεῖνα τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων ἀρχίζουν νὰ τὸν ἐνοχλοῦν· ὄχι ὅτι φοβεῖται, ἀλλὰ τέλος πάντων θὰ ἐπροτίμα νὰ μὴ εὑρίσκεται ἐκεῖ. Καὶ ὅταν περνᾷ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰς θύρας τῶν κήπων, περιπατεῖ εἰς τὰς ἄκρας τῶν ποδῶν, διὰ νὰ μὴ ἐξυπνίσῃ τὰ μανδρόσκυλα, τὰ ὁποῖα φυλάττουν ἐκεῖ μέσα· καὶ κρατεῖ τὴν ἀναπνοήν του καὶ ἀκροάζεται· καὶ ἐνῷ ἔχει προσπεράσῃ τὴν θύραν καὶ νομίζει ὅτι διέφυγε τὸν κίνδυνον, ἔξαφνα ἀκούει ὀπίσω του γαύγισμα· τραβᾷ ἐμπρός, χωρὶς διόλου νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ τοῦ φαίνεται ὅτι βλέπει τὸ ἀναθεματισμένον μανδρόσκυλον, μὲ τὸ ῥύγχος ἀνάμεσα εἰς τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας καὶ μὲ τὰ ἀγριευμένα μάτια του.

Καὶ προχωρεῖ, ἀλλ' ἀπὸ τὴν μέσην τοῦ δρόμου· δὲν τὸν μέλει διὰ τὴν πολλὴν σκόνην· ἀρκεῖ ὅτι δὲν περνᾷ πολὺ κοντὰ εἰς τοὺς φράκτας. Ἂν τυχὸν δὲ ἀκούσῃ ὄπισθέν του κρότον βημάτων ἢ τὰς ὁμιλίας διαβατῶν, δὲν γυρίζει καθόλου νὰ κοιτάξῃ, διὰ νὰ μὴ δείξῃ ὅτι φοβεῖται. Προχωρεῖ καὶ προσποιεῖται ὅτι κοιτάζει τὰ χωράφια, ἐνῷ τοὺς ἐξετάζει μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλ-

μου. Καὶ ἂν ἴδῃ νὰ ἔρχωνται πρὸς αὐτὸν μακρόθεν δύο ἱππεῖς τυλιγμένοι μὲ τοὺς μανδύας των καὶ καταλάβῃ ὅτι ἐκεῖνοι οἱ δύο εἶναι ἔφιπποι χωροφύλακες, ἔρχεται τότε ἡ καρδία του εἰς τὸν τόπον της, ἐπιταχύνει τὸ βῆμα, καὶ ὅταν πλησιάσουν οἱ δύο ἐκεῖνοι ἀπροσδόκητοι φίλοι, παραμερίζει μὲ προθυμίαν νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἐλεύθερον ὅλον τὸν δρόμον καὶ τοὺς κοιτάζει μὲ ἔκφρασιν σεβασμοῦ καὶ στοργῆς καὶ δέχεται μὲ αἴσθημα εὐαρεσκείας τὸ αὐστηρὸν ἐρευνητικὸν βλέμμα των. Ὅταν δὲ φθάσῃ τέλος πάντων εἰς τὴν εὐλογημένην εἴσοδον τῆς πόλεως καὶ διακρίνῃ τοὺς πρώτους φανοὺς τοῦ πρώτου δρόμου :

Δόξα σοι ὁ θεός !... ἐφθάσαμεν ! φωνάζει.

Ἐκείνην τὴν ὥραν, ἐὰν κανεὶς περνᾷ ἔμπροσθεν νεκροταφείου, μολονότι περιφρονεῖ τοὺς φαντασιώδεις φόβους τῶν ἀνθρώπων τοῦ ὄχλου καὶ τῶν παιδιῶν, δὲν σταματᾷ, ἀλλὰ προχωρεῖ κατ' εὐθεῖαν καὶ στρέφει τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος.

Ἐκείνην τὴν ὥραν, πρὸ τοῦ σβύσῃ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς δύσεως, αἱ οἰκογένειαι, ὅσαι μένουν τὸ καλοκαῖρι εἰς τὴν ἐξοχήν, κάθηνται εἰς τοὺς ἐξώστας καὶ παρατηροῦν μὲ σιωπὴν τὴν νύκτα ν' ἁπλώνεται εἰς τὴν πεδιάδα. Τὰ παιδία δεικνύουν ἓν πρὸς ἓν μὲ τὸ δάκτυλον τὰ φῶτα καθ' ὅσον ἀνάπτονται εἰς τὰ ἐξοχικὰ σπιτάκια· ἢ ἐρωτοῦν τὸν πατέρα των τὰ ὀνόματα τῶν ἄστρων καὶ ζητοῦν νὰ μάθουν ἂν καὶ εἰς αὐτὰ κατοικοῦν ἄνθρωποι ὡσὰν ἡμᾶς...

Ὢ ! ἡ ἑσπερινὴ ἐκείνη ὥρα εἰς τὴν ἐξοχὴν εἶναι ὥρα

θλιβερά. Ὅσον καὶ ἂν εἶσθε εὐτυχεῖς, ἀπὸ τὸν νοῦν θὰ σᾶς περνοῦν μόνον σκέψεις καὶ εἰκόνες λυπηραὶ καὶ εἰς τὰ χείλη θὰ σᾶς ἔρχωνται μόνον μελαγχολικοὶ λόγοι.

Εἰς ὥραν ὡσὰν αὐτήν, μίαν ἀπὸ τὰς πρώτας ἑσπέρας τοῦ Μαΐου, εἰς ἕνα ἔρημον δρομίσκον, εἰς τὸν κατήφορον λόφου, πλησίον εἰς ἓν μικρὸν ἐξοχικὸν εἰκονοστάσιον μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας εἰς τὸ βάθος, ἐκάθηντο καὶ συνωμίλουν σιγὰ μία νέα καὶ ἕνας στρατιώτης.

Ἐκείνη ἦτο καθισμένη ἐπάνω εἰς πέτραν μὲ τοὺς ἀγκῶνας εἰς τὰ γόνατα καὶ μὲ τὸ πρόσωπον εἰς τὰς παλάμας· ὁ δὲ στρατιώτης ὄρθιος πλησίον της, στηρίζων τὴν ράχην εἰς τὸν τοῖχον τοῦ εἰκονοστασίου, ἐσταύρωνε τὰς χεῖρας εἰς τὸ στῆθος.

Ἔφερεν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ πηλήκιον· εἰς τοὺς ὤμους τὸν μανδύαν· κατὰ γῆς ἦτον ὁ σάκκος του καὶ ἐπάνω εἰς τὸν σάκκον δέμα. Τῆς νέας τὸ πρόσωπον ἐξέφραζεν ἀδημονίαν καὶ κόπωσιν, τὰ δὲ βλέμματά της ἦσαν προσηλωμένα εἰς τὴν γῆν. Ἡ κανδήλα, ἡ ὁποία ἔκαιεν ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἐφώτιζεν ἀμυδρῶς τὸ πρόσωπον, μισοκρυμμένον μὲ τὰ χέρια της, καὶ τὰ ἴχνη τῶν δακρύων, γύρω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

Ὁ στρατιώτης οὔτε ζωστῆρα εἶχεν οὔτε ὅπλον καὶ ἐφαίνετο ὡσὰν νὰ μὴ εἶχεν ἀναλάβῃ ἀκόμη ὑπηρεσίαν. Πράγματι ἀνῆκεν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἡλικίας, ὅσαι εἶχαν προσκληθῇ εἰς τὰ ὅπλα καὶ ἦτον ὑποχρεωμένος ἑπτὰ ἡμέρας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Διατάγματος νὰ παρουσιασθῇ· ὥστε ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν πλησιόχωρον πόλιν.

Ἀπὸ τὴν στάσιν καὶ τῶν δύο καὶ ἀπὸ τὰ ὀλίγα καὶ ἀραιὰ λόγια των ἐφαίνετο ὅτι ἦσαν ἐκεῖ πρὸ πολλῆς ὥρας. Εἰς τὸν δρόμον, δὲν ἐφαίνετο ψυχὴ ζῶσα. Βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο μακριναὶ φωναί. Προήρχοντο ἀπὸ μίαν καλύβην εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ὅπου πότε ἐφαίνετο καὶ πότε ἐχάνετο φῶς λύχνου. Ἦσαν ἐκεῖ χωρικοὶ ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τὰ κτήματα· ἄφιναν τὰ ἐργαλεῖα των καὶ ἔσπρωχναν τὰ βώδια εἰς τοὺς σταύλους των καὶ ὡμίλουν δυνατὰ μεταξύ των ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς φράκτης.

Ἔξαφνα ὁ στρατιώτης ἐκινήθη ἀπὸ τὸν τοῖχον ὅπου ἦτον ἀκκουμβισμένος, ἐπῆρε καὶ τὰ δύο χέρια τῆς νέας, ἡ ὁποία ἐσηκώθη ὀρθή, καὶ τῆς εἶπε μ' ἐκεῖνον τὸν τόνον τὸν δειλὸν καὶ πονετικόν, μὲ τὸν ὁποῖον συνηθίζομεν νὰ ὁμιλῶμεν, ὅταν ἔχωμεν ν' ἀναγγείλωμεν κανὲν πρᾶγμα δυσάρεστον :

Ἄκουσε, Μαρία, εἶναι ἀργά. Φεύγω, διότι αὔριον τὸ πρωῒ πρέπει νὰ εἶμαι εἰς τὴν πόλιν ἐνωρὶς κ' ἔχω νὰ κάμω πολὺν δρόμον.

Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ἐσιώπησε, καὶ ἐκοίταξεν εἰς τὰ μάτια τὴν νέαν. Αὐτή, χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξιν, ἐπλησίασεν, ἐστήριξε καὶ τὰ δύο της τὰ χέρια ἐπάνω εἰς τὸν ὦμον του, ἔσκυψεν ἐκεῖ ἐπάνω τὴν κεφαλήν της καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Κάμε ὑπομονήν! τῆς ἔλεγεν ἐκεῖνος· Θὰ γυρίσω γρήγορα ὀπίσω.

Θὰ γυρίσῃς ! ἐπανέλαβεν ἐκείνη, ἀφοῦ ἀνεψή-

κωσε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἄφησε πάλιν νὰ πέσῃ εἰς τὸν ὦμον του. Καὶ ποῖος ἠξεύρει! ἐπρόσθεσε καὶ ἐπροσπάθησε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της.

Ἐσιώπησαν ὀλίγας στιγμάς· ἔπειτα ὁ στρατιώτης ἐπανέλαβε·

— Λοιπόν, καλὴν ἐντάμωσιν!

Ἔπιασε τὸ κεφάλι της μὲ τὰ χέρια του, τὴν ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον, ἔσκυψεν, ἐπῆρε τὸν σάκκον του, τὸν ἔβαλεν εἰς τὸν ὦμόν του, ἐπέρασε τὰ λωρία καὶ τὰ ἔδεσεν, ἔσκυψεν ἄλλην μίαν φορὰν διὰ νὰ πάρῃ τὸ δέμα, καὶ ἀφοῦ ἔδωσε τὸ χέρι εἰς τὴν νέαν, ἡτοιμάσθη ν' ἀναχωρήσῃ.

Αὐτὴ εἶχε σκεπάσῃ τὸ πρόσωπόν της μὲ τὴν ἄκραν τῆς ποδιᾶς της καὶ ἐστέκετο ἀπολιθωμένη ἀπὸ τὴν θλῖψιν της. Διὰ μιᾶς ἀνετινάχθη καὶ ἥρπασε μὲ τὰ δύο της τὰ χέρια τὸ χέρι τοῦ στρατιώτου.

— Θὰ μοῦ γράφῃς! τοῦ εἶπε μὲ φωνὴν δυνατὴν καὶ ἀποφασιστικήν, ὡς νὰ ἤθελε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ βραδύνῃ ἀκόμη ὀλίγον τὴν ἀναχώρησίν του. Θὰ μοῦ γράφῃς κάθε ἡμέραν;

— Κάθε ἡμέραν!.. Ὄχι δά!.. ἀπήντησε μὲ ἀγάπην ὁ στρατιώτης.

— Καὶ διατί ὄχι; ἠρώτησεν ἐκείνη μὲ ὕφος ἐπιπλήξεως.

— Μὰ ἀφοῦ θὰ περιπατῶ ὅλην τὴν ἡμέραν!

— Ἆ, ναί! ἀπήντησεν ἡ νέα, μὲ φωνὴν ἀσθενῆ. Ἀλλὰ τοὐλάχιστον, ἐπανέλαβεν ἔπειτα διὰ μιᾶς ἐμψυχωνομένη, τοὐλάχιστον κάθε ἡμέραν ὅπου θὰ

γίνεται μάχη, θὰ μοῦ γράφῃς ὅτι εἶσαι καλά;

Αὐτὸς ὁ ὁποῖος εἰς ἄλλην περίστασιν θὰ ἐμειδία διὰ τὴν χαριτωμένην ἀφέλειαν τοιαύτης ἐρωτήσεως, ᾐσθάνθη τότε ἐντός του ἕνα κλονισμὸν τόσον αἰφνίδιον, καὶ τόσον δυνατόν, ὥστε ἐνόησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀμέσως χωρὶς περισσότερα λόγια.

Τὴν ἐνηγκαλίσθη, τὴν ἐφίλησε καὶ ἔφυγε δρομαίως.

Ἄκουσε... ἐφώναξεν ἀπηλπισμένη ἐκείνη μὲ φωνὴν παρακλητικήν, καὶ ἔτρεξεν ὀπίσω του ὀλίγα βήματα μὲ τὰ χέρια ἁπλωμένα δυὸ λόγια ἀκόμη!...

Αὐτὸς ὅμως δὲν ἐστράφη. Ἐσταμάτησεν ἡ νέα, ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν της μὲ τὰς χεῖρας, ἐστάθη μίαν στιγμὴν ἀκίνητος εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, ἔπειτα ἐγύρισε πρὸς τὸ εἰκονοστάσιον, καὶ ἔπεσε γονατιστὴ μὲ δάκρυα καὶ στεναγμούς.

Ὁ στρατιώτης ἐξηκολούθει νὰ περιπατῇ βιαστικὸς χωρὶς νὰ στραφῇ ὀπίσω. Ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ, ὅπου ὁ δρόμος ἐχωρίζετο εἰς δύο, ἐσταμάτησε· καὶ ἀφοῦ ἐδίστασεν ὀλίγον, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ τὴν εἶδεν. Αὐτὴ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐσήκωσε τὰ μάτια, ἐκοίταξε πρὸς τὸ μέρος του καὶ τῇ ἐφάνη ὅτι τὸν εἶδεν· ἐσηκώθη ἀμέσως ὀρθία· ἀλλ' ὁ στρατιώτης ἔγεινεν ἄφαντος.

Εἶχεν ἀκολουθήσῃ τὸν κατηφορικὸν δρόμον πρὸς τὴν πόλιν.

Προσῆλθεν ἀμέσως εἰς τὸ σύνταγμά του, ἀπὸ τότε δὲ σχεδὸν κάθε ἡμέραν ἔγραφε γράμμα καὶ ἐλάμβανε

ἐπίσης γράμμα σχεδὸν κάθε ἡμέραν, ἢ ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἢ ἀπὸ τὴν μητέρα του, ἢ ἀπὸ τὴν μνηστήν του· ὅλα ὅμως τὰ γράμματα ἦσαν γραμμένα μὲ τὸ χέρι της, διότι οἱ γονεῖς του δὲν ἦσαν τόσον γραμματισμένοι, ὥστε νὰ ἠμποροῦν νὰ γράφουν ἐπιστολάς.

Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πρώτην μάχην. Ἔκτοτε ὅμως ἐπέρασαν δύο ἑβδομάδες χωρὶς οἱ ἰδικοί του νὰ λάβουν οὔτε μίαν γραμμὴν ἀπὸ τὸ χέρι του. Φαντασθῆτε τὴν στενοχωρίαν, τὴν θλῖψιν, τὴν ἀγωνίαν τῶν δυστυχισμένων αὐτῶν ἀνθρώπων.

Ἐπὶ τέλους τοὺς ἦλθεν ἓν γράμμα. Ἡ χαρά των ἦτον ἀπερίγραπτος. Τὸ ἤνοιξαν... Ἆ! δὲν ἦτο γραμμένον μὲ τὸ χέρι του! Ὠχρίασαν ὅλοι. Ὅταν ὅμως τὸ ἀνέγνωσαν, συνῆλθαν ὀλίγον ἀπὸ τὸν πρῶτον τρόμον, διότι τοὺς ἔγραφεν ὅτι εἶχε πληγωθῇ εἰς τὸ χέρι τὴν ἡμέραν τῆς μάχης, πολὺ ἐλαφρά, καὶ ὅτι εἰς ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἐθεραπεύετο ἐντελῶς· ἔγραφεν ὅτι θὰ ἦτο σηκωμένος ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ἂν δὲν εἶχεν ἕνα μικρὸν πυρετὸν ἐξ αἰτίας τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον εἶχε χάσῃ· ἔλεγε δὲ νὰ μὴ ἀνησυχήσουν, διότι τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀσήμαντον, καὶ νὰ τὸν συγχωρήσουν διότι δὲν ἔγραψε τὸ γράμμα ἰδιοχείρως, ἐπειδὴ ἀκριβῶς τὸ πληγωμένον χέρι του ἦτο τὸ δεξιὸν καὶ τοῦ ἐπόνουν ἀκόμη τὰ δάκτυλα· ἀλλὰ ὀλίγον, πολὺ ὀλίγον, σχεδὸν τίποτε.

Ἡ οἰκογένειά του βαθμηδὸν ἡσύχασε. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἔλαβαν τὴν πρώτην ἰδιόχειρον ἐπιστολήν του· ἔγραφεν ὅτι εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σύνταγμά

του καὶ περὶ τῆς μικρᾶς πληγῆς δὲν ἔκαμαν πλέον λόγον· ελεγαν μόνον ὅτι ἠμποροῦσε νὰ τοῦ συμβῆ καὶ χειρότερον κακὸν καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ δοξάζουν τὸν Θεὸν ὅτι ἐγλύτωσε τόσον εὐθηνά.

Οἱ δυστυχισμένοι! θὰ ἔπρεπε νὰ δοξάσουν τὸν Θεόν, ἐὰν τωόντι τὸ πρᾶγμα ἦτον ὅπως ἐνόμιζαν! Δὲν ἐγνώριζαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ ταλαίπωρος στρατιώτης εἶχε πληγωθῆ ἀπὸ σφαῖραν τουφεκίου εἰς τὸν πόδα καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ εἶχε σπάση τὰ δύο κόκκαλα· τὸν μετέφεραν εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ τοῦ ἔκοψαν τὸ πόδι τέσσαρα δάκτυλα ἐπάνω ἀπὸ τὸ γόνατον.

Μετὰ σαράντα περίπου ἡμέρας, τοῦ ἔβαλαν ξύλινον πόδι, τοῦ εδωκαν δύο δεκανίκια καὶ ἓν φύλλον πορείας μὲ τὴν ἄφεσίν του, τοῦ ἤνοιξαν τὴν θύραν τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ εἶπαν:

Πήγαινε τώρα, γύρισε εἰς τὸ σπίτι σου, καλορρίζικε· τὸ χρέος σου τὸ ἔκαμες.

Πρὶν ἀναχωρήση διὰ τὸν τόπον του, ἔγραψεν εἰς τὴν μητέρα του, νὰ τὴν εἰδοποιήση ποίαν ἡμέραν καὶ ὥραν θὰ φθάση. Ἀφοῦ τὰ ἔγραψεν αὐτά, ἐσυλλογίσθη, ἐπροσπάθησεν, ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ φανερώση τὸ δυστύχημά του· δέκα φορὰς ἤρχισε νὰ γράφη τὴν πρώτην λέξιν καὶ ἀμέσως τὴν ἔσβυνεν. Ἀλλὰ μόλις ἔστειλε τὸ γράμμα του, τοῦ ἦλθαν εἰς τὸν νοῦν ὅλαι αἱ πιθαναὶ συνέπειαι, αἱ βέβαιαι μάλιστα καὶ ἀναπόφευκτοι συνέπειαι αὐτῆς τῆς ἀποσιωπήσεως.

Καὶ μετενόησε πικρά, διότι ἔκρυψε τὴν συμφοράν του, καὶ δὲν ἐσκέφθη προτήτερα ὅτι περισσοτέραν λύ

πην καὶ ἀπελπισίαν θὰ ἐπροξένει ἡ σιωπή του εἰς τὴν οἰκογένειάν του, παρὰ ἂν ἐξωμολογεῖτο ὅλην τὴν ἀλήθειαν ἐξ ἀρχῆς. Καὶ συλλογιζόμενος ὁλονὲν περισσότερον τί θὰ συνέβαινεν ὅταν θὰ παρουσιάζετο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, προαισθανόμενος τὴν ἀπελπισίαν τῶν γονέων του, ὅταν θὰ τὸν ἔβλεπαν εἰς τὴν ἀπροσδόκητον καὶ τρομερὰν αὐτὴν κατάστασιν καὶ φανταζόμενος τὴν ἀρραβωνιαστικήν του, κατελήφθη ἀπὸ ἀπελπισίαν.

Ἀλλὰ ἦτο ἀργὰ πλέον.

Ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν πλησίον τοῦ χωρίου του πρὸς τὸ βράδυ τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔμελλε, σύμφωνα μὲ τὸ γράμμα του, νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σπίτι του. Ἐκοιμήθη εἰς ἓν πτωχικὸν ξενοδοχεῖον· καὶ τὸ πρωῒ ἐνωρίς, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὸν ξενοδόχον, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸ ἁμαξάκι ἑνὸς μυλωνᾶ, ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ διαβῇ ἀπὸ τὸ χωρίον του. Ἀπέθεσε τὰ δεκανίκια εἰς μίαν ἄκραν, ἐξηπλώθη ἐπάνω εἰς δύο σάκκους ἀλεύρου· ὁ μυλωνᾶς ἐκτύπησε τὸ ἄλογον καὶ τὸ ἁμάξι ἀνεχώρησεν.

Ὁ δρόμος εἰς ἀρκετὸν διάστημα διέσχιζε τὸ βάθος τῆς κοιλάδος. Ὥστε ἐχρειάσθη ἀρκετὴ ὥρα ἕως ν' ἀρχίσουν ν' ἀναβαίνουν εἰς τὸν ἀπέναντι λόφον. Εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ δυστυχὴς στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἠμπόρεσε νὰ κλείσῃ μάτι, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον ἀνησυχίαν καὶ ἀπὸ τὰ θλιβερά του προαισθήματα, εἶχε βυθισθῇ εἰς ἓν εἶδος νάρκης, τὴν ὁποίαν ηὔξανεν ἡ μονοτονία τοῦ δρόμου καὶ τὸ ἀργὸν βάδισμα τοῦ ἁμαξίου καὶ διέκοπταν κάπου κάπου τἀνατινάγματα

τῶν τροχῶν ἐξ αἰτίας τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους.

Ὅταν ὅμως ᾐσθάνθη ἔξαφνα εἰς τὰ μάτια του τὸ φῶς ζωηρὸν καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν του δροσερώτερον τὸν ἀέρα, ἐκατάλαβεν ὅτι τὸ ἁμάξι εἶχεν ἀφήσῃ τὸν δρόμον κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ ἤρχιζε ν' ἀναβαίνῃ εἰς τὸν λόφον· καὶ τότε, ὡσὰν νὰ ἐξύπνησε διὰ μιᾶς, εἶδεν ἐκεῖνον τὸν γνωστὸν λόφον, τὸν γνωστὸν δρόμον, τὰ σπίτια, καὶ ἔκλεισε πάλιν εὐθὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔγυρεν ὀπίσω τὴν κεφαλήν, ὡς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος. Ἡ καρδία του ἔπαλλεν ὁρμητικὰ καὶ ὁ νοῦς του ἐζαλίσθη, ὡς νὰ τοῦ εἶχαν καταφέρῃ δυνατὸν κτύπημα εἰς τὴν κεφαλήν.

Ἔμεινεν ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.

Ἀνεσηκώθη ὕστερον ὀλίγον κατ' ὀλίγον μὲ τὴν ράχην γυρισμένην πρὸς τὸν λόφον. Ἔπειτα βαθμηδὸν ἔστρεψε τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὰ βλέμματα. Ἔπειτα ἤρχισε νὰ κοιτάζῃ τὸ ἄλογον· κατόπιν ἔρριψε τὸ βλέμμα ὀλίγον ὑψηλότερα πρὸς τὸν δρόμον, δεξιά, ἀριστερά, ἐμπρός!... Ἆ! νά τα τὰ καϋμένα τὰ σπιτάκια τοῦ χωριοῦ!... Καὶ ἡ καρδιά του ἀνεπετάχθη, ὡς νὰ ἔφθανεν ἐκεῖ κατὰ τύχην καὶ ὡς νὰ ἔβλεπεν ἐμπρός του τὰ σπίτια ἐκεῖνα αἰφνιδίως καὶ χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ.

Ἦσαν ἀκόμη μακράν, δὲν ἐφαίνοντο καθαρά· μόλις διεκρίνοντο οἱ ἄσπροι τοῖχοι των μισοκρυμμένοι μέσα εἰς τὰ δένδρα. Καὶ ὅμως ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκοντο πλησίον· ἐνόμιζεν ὅτι εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἔμελλε νὰ φθάσῃ...καὶ τότε οἱ γονεῖς του καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ

φίλοι θὰ ἔτρεχαν ὁλόγυρα εἰς τὸ ἁμάξι, καὶ τότε αὐτὸς ἔπρεπε νὰ καταβῇ... Καὶ πῶς θὰ κατέβαινε!....

Καὶ ἐφαντάζετο ὅτι ἔβλεπε νὰ τὸν περιμένουν ὅλα ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα συναγμένα εἰς τὸ τρίστρατον, ἐμπροστὰ εἰς τὴν θύραν ἢ κοντὰ εἰς τὸν φράκτην. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἔφθαναν εἰς τὴν ἀκοήν του αἱ φωναί των καὶ μέσα εἰς αὐτὰς τὰς φωνὰς ὅτι διέκρινε μίαν πλέον γλυκεῖαν καὶ ἐσφίγγετο ἡ καρδιά του καὶ ἐπεθύμει τότε νὰ ἦσαν μακρὰν τὰ σπίτια ἐκεῖνα τόσον ὥστε νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ τὰ διακρίνῃ. Ἐν τούτοις τὰ σπίτια ὁλονὲν ἐπλησίαζαν. Ἐφαίνοντο μᾶλλον ὅτι ἔρχονται ἐκεῖνα ἢ ὅτι αὐτὸς προχωρεῖ.

Ἔξαφνα εἶδεν ὄχι μακρὰν τοῦ δρόμου μίαν μεγάλην βαλανιδιάν. Ὁ κορμός της ἦτο σχισμένος εἰς τὸ μέσον καὶ κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ πυκνὰ κλαδιά της ἦτον ἓν κάθισμα ἀπὸ μίαν σανίδα στηριζόμενον ἐπάνω εἰς δύο πέτρας.

Ἐκοίταξε καλὰ ἐκεῖνο τὸ κάθισμα, ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον· οἱ ὀφθαλμοί του ἔλαμψαν· ἡ ὄψις του ἐκοκκίνισε καὶ κρατῶν τὸ βλέμμα ἀκίνητον πρὸς τὰ ἐκεῖ: Ναί, ἔλεγε, ναί, ναί!... αὐτὸ ἦτο τὸ μέρος, ὅπου ἤλθαμεν ἕνα βράδυ μαζί, ἂν καὶ ἡ μητέρα μοῦ εἶχεν εἰπῇ: Μὴ πηγαίνετε πολὺ μακρυά! Καὶ ἐκείνη δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ, τόσον ἀργὰ μαζί μου! Ἀλλὰ τὴν παρεκάλεσα τόσον πολύ, καὶ ἦτον ὁ οὐρανὸς τόσον καθαρὸς καὶ τόσον ὡραία ἡ βραδυά, καὶ τόσον μοσχομυρισμένη ἡ ἐξοχή, ὥστε ἐπὶ τέλους ἐπείσθη... Κ' ἐκαθίσαμεν εἰς ἐκεῖνο τὸ σκαμνὶ καὶ τῆς

εἶπα διὰ πρώτην φορὰν ὅ,τι εἶχα εἰς τὴν καρδιά μου...

Βυθισμένος εἰς τὴν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν ἐλησμόνησεν ὁ δυστυχὴς ὅλον τὸν καιρὸν ὅσος ἐπέρασε μεταξὺ ἐκείνης τῆς ἑσπέρας καὶ αὐτῆς τῆς ἡμέρας, ἐλησμόνησεν ὅλα ὅσα συνέβησαν εἰς τὸ μεταξύ, καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὴν πληγήν του καὶ τὸ κομμένον του πόδι. Ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἔβλεπε μετ' ὀλίγον τὴν ἀγαπητήν του παρουσιάσθη εἰς τὸν νοῦν του μόνη, ξεχωριστὰ ἀπὸ τὰς τόσας ἄλλας θλιβερὰς σκέψεις του καὶ παρακινούμενος ἀπὸ ὁρμὴν ἀκατανίκητον τῆς καρδίας του, ἔκαμε νὰ σηκωθῇ ὄρθιος, χωρὶς τὴν βοήθειαν τῶν χειρῶν του, μὲ τόσην δύναμιν, ὥστε τὰ νεῦρα τοῦ κομμένου ποδός του ἐπόνεσαν τόσον, ὥστε ἐφώναξεν ἀπὸ τὸν πόνον. Καὶ τότε ἐπανερχόμενος εἰς τὴν φοβερὰν πραγματικότητα, ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τοὺς σάκκους καὶ εἶπε μὲ φωνὴν παραπονετικὴν καὶ ἀπηλπισμένην :

Ὤ ! καθὼς κατήντησα, δὲν θὰ μὲ θέλῃ πλέον!.. δὲν θὰ μὲ θέλῃ !...

Ὁ μυλωνᾶς, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε πεζὸς ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ ἁμάξι, ἐστράφη καὶ τὸν ἠρώτησε·

Τί ἔπαθες ;

Ὁ στρατιώτης ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔχει τίποτε· καὶ ὁ μυλωνᾶς δὲν τοῦ ὡμίλησε πλέον.

Ἐν τούτοις εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν ἐπερίμεναν οἱ γονεῖς του καὶ οἱ φίλοι του, οἱ ὁποῖοι ἔμαθαν ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἡμέραν τὴν εὐχάριστον εἴδησιν τοῦ ἀνελπίστου ἐρχομοῦ του, καὶ ἐσυνάχθησαν ἐκεῖ διὰ νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν μὲ ἀγάπην καὶ μὲ τιμήν.

Μόλις ἔφεξεν, οἱ γονεῖς του ἐσηκώθησαν καὶ ἐνεδύθησαν μὲ τὴν ἀνυπομονησίαν τῶν παιδίων, ὅταν ἑτοιμάζωνται νὰ κάμουν ἐκδρομὴν εἰς τὴν ἐξοχήν. Καὶ ἤρχισαν νὰ περιφέρωνται βιαστικά, ν' ἀνοίγουν θύρας καὶ παράθυρα, νὰ κτυποῦν δυνατὰ εἰς τὴν ράχην ὅσων ἐκοιμῶντο ἀκόμη καὶ νὰ φωνάζουν :

— Ἐμπρός, παιδιά ! ξυπνήσατε !

Καὶ αὐτοὶ ἤνοιγαν τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα κ' ἔστρεφαν γύρω γύρω βλέμμα νυσταγμένον καὶ τὸ πρόσωπόν των εἶχε τὴν ἔκφρασιν ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου ταράσσουν τὴν ἡσυχίαν. Ἀλλὰ ὅταν συνῆλθαν ἀπὸ τὸν ὕπνον καὶ ἐκατάλαβαν τὴν αἰτίαν τῶν φωνῶν, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ μεγάλην χαρὰν καὶ ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ φωνάζουν καὶ αὐτοί, ἐπήδησαν ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ ἔτρεχαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ γρήγορα νὰ ἑτοιμάσουν τὴν οἰκίαν καὶ ἐμειδίων ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον, ὅταν ἐσυναντῶντο.

Μετ' ὀλίγον ἦλθε βιαστικὴ καὶ ἡ μνηστή, ἡ ὁποία ἐκατοικοῦσεν ἐκεῖ πλησίον, συντροφευμένη ἀπὸ δύο φίλας της. Ἦτο ἐνδεδυμένη μὲ τὰ ἑορτάσιμά της, μὲ ἄνθη εἰς τὴν κεφαλήν, ὁλοκόκκινη. Ἔτρεξε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της, ἐχαμογέλασεν, ἔπεσεν εἰς τὴν ἀγκάλην της, ἔπειτα ἐξέφυγεν, ἔκρυψε μίαν στιγμὴν μὲ τὸν βραχίονα τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰ βλέμματα καὶ τὰ πειράγματα τῶν ἄλλων καὶ ἤρχισε νὰ τριγυρίζῃ καὶ αὐτὴ μέσα εἰς τὸ σπίτι, τὸ ὁποῖον ἐθεώρει πλέον ὡς ἰδικόν της.

Καὶ ὅλαι μαζὶ αἱ γυναῖκες ἤρχισαν νὰ συγυρίζουν, νὰ ξεσκονίζουν τὰ ἔπιπλα, νὰ σκουπίζουν παντοῦ.

Ὅτε κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἡ οἰκία ἦτο καθαρά, μοσχομυρισμένη ὡσὰν κῆπος, καὶ ἡ αὐλὴ ἔλαμπεν ὡς νὰ ἦτο μαρμαρόστρωτος. Καὶ πῶς ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν διαφορετικά, ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ ὑποδεχθοῦν στρατιώτην, ὁ ὁποῖος ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ μάλιστα πληγωμένος! Αὐτὸ ἔλεγεν ἡ μητέρα εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας, ἐνῷ ἐγύριζεν ἀπὸ δωμάτιον εἰς δωμάτιον καὶ ἐκαμάρωνε τὴν τάξιν καὶ τὴν καθαριότητα ὅλων τῶν πραγμάτων.

Ἐξῆλθαν εἰς τὴν αὐλήν. Ἡ μητέρα ἔμεινε μέσα· ἐφώναξε μὲ τὸ ὄνομά της τὴν νέαν, ἡ ὁποία ἔτρεξε γελαστή. Τὴν ἔπιασεν ἀπὸ τὸ χέρι, τὴν ἔφερεν εἰς τὸ δωμάτιόν της, τὴν ἔσπρωξεν ἐμπροστὰ εἰς ἕνα μικρὸν καθρέπτην.

Κοίταξε, τῆς εἶπεν· ἐχάλασες τὸ κτένισμά σου.

Ἆ! εἶπεν ἡ νέα, πῶς νὰ τὸ ἐχάλασα;

Τρέχεις ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀσυλλόγιστα καὶ δὲν ἐπρόσεχες. Κάθισε....

Καὶ ἡ νέα ἐκάθισεν, ἡ δὲ μητέρα ἐστάθη ὀπίσω της, τῆς ἔλυσε τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ ἐκτένισεν, ἔπειτα τὰ ἔπιασε καὶ τὰ ἔσφιξεν ὅλα μὲ τὴν μίαν χεῖρα διὰ νὰ τὰ κρατῇ καλὰ τεντωμένα καὶ νὰ κάμῃ τὴν χωρίστραν. Καὶ μὲ πολλοὺς ἀστεϊσμοὺς καὶ πολλὰς θωπείας τῆς ἔπλεξε πάλιν τὰς πλεξίδας, ἔτριψε δύο τρεῖς φορὰς μὲ τὰς παλάμας ἀνοικτὰς τὰ μαλλιὰ ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω, διὰ νὰ τὰ κάμῃ ὁμαλά, καὶ ἔπειτα ἐστύλωσε τὰς χεῖρας εἰς τοὺς δύο της ὤμους, τὴν ἐκοίταξε καλὰ εἰς τὸ πρόσωπον, τὴν ἐφίλησε καὶ τῆς εἶπε:

— Πηγαίνωμεν.

Ἡ νέα ἐσηκώθη καὶ τὴν ἠκολούθησε, μὲ τὸ πρόσωπον γυρισμένον πρὸς τὸν καθρέπτην, ἕως ὅτου ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον.

Ὅλοι οἱ ἄλλοι, σκορπισμένοι εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἐπηγαινοήρχοντο ἀδιάκοπα. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διαρκὲς σῦρε κ' ἔλα ἀδύνατον ἦτο νὰ συναπαντηθοῦν καὶ νὰ κοιταχθοῦν δύο χωρὶς ν' ἀνταλλάξουν ἕνα φαιδρὸν λόγον ἢ ἓν μειδίαμα, διότι τὸ βλέμμα τοῦ ἑνὸς ἐνθύμιζεν εἰς τὸν ἄλλον τὴν κοινὴν χαράν.

Μόνον ὁ πατέρας ἐστέκετο κἄποτε ἐμπρὸς εἰς τὴν νύμφην του καί, σοβαρὰ σοβαρά, τῆς ἔλεγε :

— Δὲν θὰ ἔλθῃ.

— Πῶς ; διατί ; ποῦ τὸ ἔμαθες ; ἠρώτα ἐκείνη μὲ ἔξαψιν, καὶ ἡ μορφή της ἤλλαζεν ἀμέσως.

— Μά... ἔτσι μοῦ φαίνεται, ἀπεκρίνετο μειδιῶν.

— Ἀ ! ἔλεγε τότε ἐκείνη μὲ ἀναστεναγμόν, καὶ συνήρχετο πάλιν... Χωρατεύεις !... Καλὰ τὸ ἔλεγα ἐγώ, ἐκεῖνος πάντοτε κρατεῖ τὸν λόγον του.

Ἔπειτα ἐστράφη πρὸς τὴν μητέρα, ἡ ὁποία ἦτο ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλόθυραν καὶ ἐκοίταζε πρὸς τὸν δρόμον.

— Αἴ, μητέρα, τὴν ἠρώτησε, βλέπεις τίποτε ;

— Ὄχι, δὲν βλέπω παρὰ ἕνα ἁμάξι ποῦ ἔρχεται, πολὺ μακρυά...

Καὶ ἡ νέα ἐξηκολούθει νὰ χωρατεύῃ μὲ τὸν πατέρα χωρὶς διόλου ν' ἀνησυχῇ.

Ἐν τούτοις τὸ ἁμάξι ὁλονὲν ἐπλησίαζε καὶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ στρατιώτου εἶχε γείνῃ ἀλλόκοτος

μεταβολή. Ἐφαίνετο ὅτι δὲν εἶχε πλέον συνείδησιν τῆς καταστάσεώς του, ὅτι εἶχε λησμονήσῃ τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα διήρχετο. Ἐκράτει καρφωμένον τὸ βλέμμα ὡσὰν ἠλίθιος εἰς τὸ σπίτι του, τοῦ ὁποίου ἤρχιζε νὰ διακρίνῃ καθαρὰ τὰ παράθυρα, ἢ τὸ ἔστρεφεν ἀργὸν καὶ ἄψυχον εἰς τὰ χωράφια, εἰς τὰ σπίτια, εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰ πλάγια τοῦ δρόμου.

Ὁ δυστυχὴς νέος, ὡς νὰ εἶχε χάσῃ ὅλως διόλου τὴν συναίσθησιν τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀπελπισίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ βυθίσῃ τὴν οἰκογένειάν του, ἔμενε μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν καὶ μὲ προσηλωμένους ὀφθαλμούς. Πρὸ [illegible] ὥρας ᾐσθάνετο πόνον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κομμένου ποδός του. Ἔλυσε λοιπὸν τὰ λωρία, ἀφήρεσε τὸν ξύλινον πόδα ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ τὸν ἔβαλε κατὰ μέρος.

Καὶ τὸ ἀμάξι ἐν τοσούτῳ ἐπροχώρει, ἐπροχώρει ὁλοένα, αὐτὸς δὲ ἔτριβε τὸν πληγωμένον πόδα του μὲ τὴν χεῖρα, διὰ νὰ καταπραΰνῃ τὸν πόνον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔμενεν ἀκόμη. Ἔξαφνα ἐσήκωσε τὰ μάτια καὶ τὸ πρόσωπόν του ἤλλαξε χρῶμα, ἤνωσε τὰ χέρια του καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος.

Εἶδε τὸ εἰκονοστάσιον, συνῆλθεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὅλαι αἱ ἀναμνήσεις ὅσαι δι' ὀλίγην ὥραν εἶχαν κοιμηθῇ, ἐξύπνησαν διὰ μιᾶς, καὶ ἡ καρδία του ἐπλημμύρησεν ἔξαφνα ἀπὸ χίλια σφοδρὰ αἰσθήματα.

Ἐκοίταζε πολλὴν ὥραν τὸ εἰκονοστάσιον μὲ τὸ πρόσωπον ὠχρόν, μὲ τὰ μάτια ὀρθάνοικτα, μὲ τὰ χείλη

τρέμοντα. Ἔπειτα ἥπλωσε τὰς χεῖρας μὲ τρόπον παρακλητικὸν καὶ ἐφώναξεν :

— Ὦ Μαρία μου, Μαρία μου !...

Καὶ ἐξηπλώθη σωρὸς ἐπάνω εἰς τὸ ἁμάξι.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν μία φωνὴ διαπεραστικὴ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκοήν του καὶ τὸν ἐκλόνισεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐσήκωσε τὴν κεφαλήν, ἐκοίταξε, διέκρινε τί ἦτο, ἥρπασε τὸν ξύλινον πόδα, ἔχωσε μέσα εἰς αὐτὸν τὸ σκέλος του τὸ κομμένον, ἐπῆρε σπασμωδικὰ μὲ τὰ δάκτυλα τὰ λωρία, καὶ ἐπροσπάθησεν, ἐπροσπάθησεν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν δέσῃ.

Καὶ ἐν τούτοις ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος ἐπλησίαζε μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτάς, μὲ τὰ χείλη ἕτοιμα νὰ τὸν δεχθοῦν μὲ φωνὰς χαρᾶς... Καὶ αὐτὸς ὁ δυστυχισμένος τίποτε ἄλλο δὲν ἔκαμνε παρὰ νὰ τρίβῃ μὲ τὰς δύο του χεῖρας τὸν πονεμένον του πόδα ἄλαλος...

Ἰδοὺ ἐπλησίασαν !... ἡ μητέρα πρώτη. Τοῦ ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας μὲ μειδίαμα στοργῆς... εἶδε... καὶ μὲ φωνὴν τρομερὰν ἀπελπισίας, μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς της ἐχύθη ἐπάνω του καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐσκέπασαν τὸ πρόσωπον μὲ τὰς χεῖρας.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ πληγωμένος εὑρέθη κάτω ἀπὸ τὸ ἁμάξι· τὰ λωρία του εἶχαν δεθῇ χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ καταλάβῃ.

— Νὰ τὸν ἀφήσωμεν νὰ ὑπάγῃ μόνος του, ἐσκέφθησαν ὅλοι διὰ μιᾶς, νὰ τὸν ἰδοῦμεν νὰ περιπατῇ ἔτσι ; Ὤ, ὄχι ! πρέπει νὰ τὸν σηκώσωμεν. Νὰ τὸν σηκώσωμεν ; Ὤ, ὄχι, ὄχι !... μόνον τοὺς ἀποθαμέ-

νους σηκώνουν... ὄχι, ὄχι!... νὰ μὴ τὸν σηκώσωμεν.

Αὐτὴ ἡ σκέψις ἐπέρασεν ὡσὰν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸν νοῦν ὅλων.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ πληγωμένος ἐστηρίχθη εἰς τὰ δεκανίκια του καὶ διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ ταχύτερον τοὺς ἰδικούς του ἀπὸ τὸ θλιβερὸν θέαμα, διηυθύνθη μὲ μεγάλα πηδήματα πρὸς τὸ σπίτι. Οἱ ἄλλοι τὸν ἐκοίταξαν, ὅλοι ἐκτὸς τῆς μητρός του καὶ τῆς νέας· αὐταὶ εἶχαν κρύψη τὸ πρόσωπον σκυμμέναι ἡ μία εἰς τὸν ὦμον τῆς ἄλλης.

Ἐμβῆκεν εἰς τὸ σπίτι πρῶτος· εὐθὺς τὸν ἐπερικύκλωσαν ὅλοι, τοῦ ἐπῆραν ἀπὸ τὰς χεῖρας τὰ δεκανίκια, τὸν ἔβαλαν νὰ καθίσῃ πλησίον εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐστήριξεν αὐτὸς ἐκεῖ σταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ ἔσκυψεν ἐπάνω τὴν κεφαλήν.

Ἀλλ' εὐθὺς μετ' ὀλίγον ἠσθάνθη εἰς τὸ μέτωπόν του μίαν χεῖρα, ἡ ὁποία ἔτρεμεν. Ἀνεσήκωσε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδεν ἐμπρός του ἓν στῆθος ἀναπνέον μὲ στενοχωρίαν. Ἐγνώρισε τίνος ἦτο χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα, καὶ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον ἐπάνω εἰς τῆς μητρός του τὸ στῆθος.

Γύρω ἦτο βαθεῖα ἡ σιωπή· ἀκόμη δὲν ἐτόλμα κανεὶς νὰ κλαύσῃ.

Ἔξαφνα ἠκούσθη θρῆνος γυναικός. Ὁ πληγωμένος ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του, ἔρριψεν ἓν βλέμμα τριγύρω.

Ἐσὺ εἶσαι! ἐφώναξε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς γεμάτους δάκρυα, καὶ ἤνοιξε τοὺς βραχίονας.

Ἡ νέα ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του μὲ ὁρμήν, μὲ πάθος, ὡσὰν νὰ ἦτο ἔξω ἀπὸ τὰ λογικά της.

Ἡ μήτηρ, ὡς νὰ τῆς ἦλθεν αἰφνιδίως μία ἰδέα, ἐστράφη πρὸς τοὺς ἄλλους ὅσοι εὑρίσκοντο ἐκεῖ, τοὺς ἔκαμε νεῦμα καὶ ὅλοι ἐξῆλθαν· καὶ αὐτὴ τοὺς ἠκολούθησεν.

Ἡ νέα ἐκοίταξε τριγύρω εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ ἀφοῦ εἶδεν ὅτι δὲν εἶναι κανείς, ἐτοποθέτησε γρήγορα ἕνα κάθισμα πλησίον εἰς τὸ κάθισμα τοῦ στρατιώτου, ἐκάθισεν, ἐπῆρε μὲ τὴν ἀριστεράν της μίαν του χεῖρα, ἐστήριξε τὴν δεξιάν της εἰς τὸν ὦμόν του καὶ μὲ τὸ πρόσωπον ὑγρὸν ἀπὸ τὰ δάκρυα, ἤρχισε νὰ λέγῃ σιγαλά, γρήγορα, διακεκομμένα, ἐνῷ ἔρριπτε κάθε τόσον ἓν βλέμμα πρὸς τὴν θύραν μὴ τυχὸν ἤθελεν ἔλθῃ κανείς:

— Ἄκουσε, Θάνο, καὶ πίστευσέ με, διότι σοῦ ὁμιλῶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου... Σὲ ἀγαπῶ περισσότερον ἀπὸ πρῶτα... γίνομαι γυναῖκά σου ὅπως εἶσαι τώρα μὲ μεγαλήτερον πόθον... παρὰ ἄλλοτε... Νὰ μοῦ ἔλθῃ κακὸν τώρα, αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἂν δὲν σοῦ λέγω καθαρὰ καθαρὰ ὅ,τι πραγματικῶς αἰσθάνομαι. Καὶ ἂν τυχὸν ἐσύ — ἄκουσέ με, Θάνο καὶ μὴ κλαίῃς — ἂν τυχὸν ἐσὺ δὲν μὲ ἤθελες πλέον, ἐγὼ θὰ ἠρχόμην νὰ σὲ παρακαλέσω γονατιστὴ νὰ μὲ πάρῃς, νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι χωρὶς ἐσένα δὲν ἠμπορῶ νὰ ζήσω, καὶ ἂν μοῦ ἔλεγες ὄχι, θ' ἀπέθνησκα ἀπὸ τὴν λύπην μου. — Φθάνει ! μὴν ἀπελπίζεσαι τόσον !... — Καὶ ἂν ἐσὺ δὲν ἐγύριζες ὀπίσω ἀπὸ τὸν πόλεμον... ἐὰν ἐγώ... ἐὰν ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ σὲ χάσω, νομίζεις ὅτι θὰ ἔπερνα ἄλλον ἄν-

ὅρα; Οὔτε τὸν βασιλέα δὲν θὰ ἔπερνα, ἂν ἤρχετο νὰ μὲ ζητήσῃ. Ἄκουσε ποῦ σοῦ τὸ λέγω! Ἂν προτήτερα σὲ ἀγαποῦσα πολύ, μὲ τὴν καρδιά μου, τώρα... (καὶ ἐσκέπασε τὸ πρόσωπον μὲ τὴν ποδιά της καὶ ἔκλαυσε), τώρα..., ἐπανέλαβε, θὰ σὲ λατρεύω γονατιστή!

Καὶ ἀπὸ τὸ κάθισμα ἔπεσε μὲ τὰ γόνατα ἐμπροστά του· αὐτὸς δέ, μὲ τὸ σπασμωδικὸν κίνημα τῶν χειρῶν του, ἤθελε νὰ τῆς εἴπῃ μίαν λέξιν, μίαν μόνην... Ἀλλὰ δὲν κατώρθωνε νὰ τὴν ἐκστομίσῃ καὶ ἐπροσπάθει καὶ ἠγωνίαζεν, ἕως ὅτου ἔφθασαν εἰς τὰ χείλη του τρεῖς φοράς, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα του:

Ὦ! σ' εὐχαριστῶ! σ' εὐχαριστῶ! σ' εὐχαριστῶ!

Καὶ τὴν ἥρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖρας διὰ νὰ τὴν σηκώσῃ.

Ὄχι, ὄχι, ἀπήντησεν ἐκείνη μὲ ὕφος ἀποφασιστικόν, ἄφησέ με ἐδῶ, ἐδῶ θέλω νὰ μένω.

Καὶ ἐξηκολούθησε μὲ ἔξαψιν:

Θὰ εἴμεθα πάντοτε μαζί, ἐγὼ δὲν θὰ πηγαίνω πλέον νὰ ἐργάζωμαι εἰς τὰ κτήματα· θὰ εἶμαι ὅλην τὴν ἡμέραν πλησίον σου. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω οὔτε στιγμήν· θὰ ἐργάζωμαι εἰς τὸ σπίτι καθισμένη κοντά σου, νά, ὅπως τώρα... Μά, τί ἔχεις; διατί κλαίεις;... Εἰπέ μου το ἐμένα... ἐμένα ποῦ τόσον σὲ ἀγαπῶ. Τί ἔχεις;

Καί..., ἠρώτησεν ὁ δυστυχὴς δειλά, δειλά, καὶ ἐγώ;...

Ἐσύ;... Τί θέλεις νὰ εἰπῇς;...

Καὶ ἐπερίμενε ν' ἀκούσῃ.

Κ' ἐγώ;... κ' ἐγώ; πῶς θὰ κάμω νὰ δουλεύω ἐγώ; εἶπεν ὁ ἀκρωτηριασμένος καὶ ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖρας.

— Διατὶ μοῦ ὁμιλεῖς ἔτσι ; Τί λόγια εἶναι αὐτά ; Καὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ ; Δὲν εἴμεθα ὅλοι μας ;

Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τὸν παρηγορῇ μὲ σχέδια τῆς μελλούσης ζωῆς των γονατιστή, πάντοτε ἐμπρός του μὲ τὴν μίαν της χεῖρα ἐπάνω εἰς τὸν ὦμόν του καὶ μὲ τὴν ἄλλην ψηλαφῶσα τὰ κομβία τοῦ στρατιωτικοῦ του μανδύου.

Καὶ ὁ δυστυχὴς στρατιώτης τὴν ἐκοίταζε καὶ τὴν ἤκουεν ἐκστατικός· καὶ ὅταν ἡ νέα ἐσιώπησε καὶ προσήλωσε τὰ μάτια της εἰς τὰ μάτια του, ὡς νὰ τοῦ ἐζήτει ἀπόκρισιν, ἐκεῖνος τῆς εἶπεν ὅ,τι γλυκύτερον ἠμποροῦσεν ἐκείνη ν' ἀκούσῃ.

— Ὦ Μαρία ! τῆς εἶπε, μὲ κάμνεις νὰ λησμονήσω τὴν δυστυχίαν μου.

— Καὶ οὔτε θὰ σ' ἀφήσω νὰ τὴν ἐνθυμηθῇς πλέον! ἐφώναξε μὲ ζέσιν ἡ νέα.

Καὶ ἐνηγκαλίσθησαν ὁ εἷς τὸν ἄλλον καὶ ἔκλαυσαν.

Ἔξαφνα ἠκούσθη εἰς τὸν δρόμον μουσικὴ χαρμόσυνος ἀπὸ τραγούδια, φλογέρας καὶ τύμπανα.

— Εἶνε οἱ ἔφεδροι ποῦ φεύγουν ! ἐφώναξεν ἡ μήτηρ του, ἐνῷ εἰσήρχετο μὲ τοὺς ἄλλους.

Ὁ πληγωμένος ἀνετινάχθη ὄρθιος καὶ στηριζόμενος εἰς τὴν μητέρα του καὶ εἰς τὴν μνηστήν του ἐπροχώρησεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Εἶδε τοὺς ἐφέδρους διερχομένους καὶ ἐφώναξε :

— Στὸ καλό, παιδιά ! στὸ καλό !

Ἐκεῖνοι ἐστράφησαν, εἶδαν τὸν κομμένον του πόδα, ἐνόησαν καὶ ἀπήντησαν ὅλοι μὲ μίαν φωνήν :

— Ζήτω ὁ γενναῖος στρατιώτης !

Αὐτὸς δὲ ἐχαιρέτιζε κινῶν τὴν χεῖρα καὶ τὴν κεφαλήν.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πολλὴν συγκίνησιν καὶ τὴν κούρασιν δὲν εἶχε φωνὴν πλέον νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ζήτω ὁ γενναῖος στρατιώτης! ἐπανέλαβον οἱ ἔφεδροι, ἐνῷ ἀπεμακρύνοντο.

Ἐκεῖνος ἔκαμε τελευταῖον κίνημα ἀποχαιρετισμοῦ. Ἔπειτα ἐπέρασε τὸν βραχίονα γύρῳ εἰς τὸν λαιμὸν τῆς νέας, ἡ ὁποία τὸν ἐκράτει ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος, ἐστράφη πρὸς τὴν μητέρα του, καὶ μὲ φωνὴν γλυκεῖαν καὶ γεμάτην ἀπὸ ἀγάπην εἶπεν:

— Ὦ μάννα! θὰ τὸ πιστεύσῃς;... εἶμαι πολὺ εὐτυχής!

Καὶ ἔγυρε τὴν κεφαλὴν ἐπάνω εἰς τὸν ὦμόν της.

Οἱ ὀφθαλμοὶ ὅλων ἐκεῖ ἐγέμισαν δάκρυα. Καὶ ἡ μουσικὴ σιγὰ σιγὰ ἀπεμακρύνετο ἐκεῖ κάτω εἰς τὸν δρόμον.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΑΥΤΗΣ διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Μαΐου 1873 Β. Διατάγματος.
ΕΔΡΑ αἱ Ἀθῆναι.
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ἐν Πειραιεῖ καὶ Πάτραις.
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ἐννεαμελές.
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ *Δημοσθ. Ι. Σαμιωτάκης.*
ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ *Γεώργ. Παρίσης.*

Ὅροι ἐργασιῶν τῆς Τραπέζης. — Ἡ Τράπεζα παρέχει πιστώσεις διὰ τὴν προεξόφλησιν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων. Χορηγεῖ ἐπίσης πιστώσεις ἐπὶ ἀνοικτῷ λογαριασμῷ, ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων ἢ ἐνεχυριάσει ἀξιῶν Ἑλληνικῶν ἢ ξένων τῷ κομιστῇ ἐγγεγραμμένων εἰς τὸ Χρηματιστήριον καὶ εὐκόλως διαπραγματευομένων.

Δανείζει ἐπίσης μὲ συμφωνίας ἰδιαιτέρας ἐπὶ μετοχῶν, ὁμολογιῶν καὶ δημοσίων χρεωγράφων.

Δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, χορηγεῖ δὲ ἐπ' αὐτῶν τόκον:

3 ο/ο διὰ τὰς καταθέσεις εἰς πρώτην ἀναζήτησιν
4 ο/ο » » » ἀπὸ 1 ἔτους ἕως 3 ἐτῶν
5 ο/ο » » » » 3 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα

Διὰ τὰς εἰς χρυσὸν καταθέσεις γίνονται ἰδιαίτεραι συμφωνίαι. Ἀγοράζει καὶ πωλεῖ συναλλάγματα καὶ ἐπιταγὰς ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς εἴδους χρηματιστικῶν ἐντολῶν, τὴν εἴσπραξιν ἀξιῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ὡς καὶ ὅλων τῶν ἐξαργυρωτέων τοκομεριδίων καὶ τίτλων.

Δέχεται πρὸς φύλαξιν μετοχάς, ὁμολογίας, δημόσια χρεώγραφα, ἑλληνικὰ ἢ ξένα, ὀνομαστικὰ ἢ τῷ φέροντι ὡς καὶ πᾶν πολύτιμον ἀντικείμενον μὲ μικρὰ δικαιώματα.

Αἱ ἀποδείξεις τῶν πρὸς φύλαξιν χρεωγράφων δὲν εἶνε μεταβιβάσιμοι.

Τὰ εἰσπραττόμενα φύλακτρα εἶνε $^1/_4$ $^0/_0$ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν τοκομεριδίων καὶ 5 λεπτὰ κατὰ τίτλον καὶ καθ' ἑξαμηνίαν, ὅταν δὲν χορηγῆται μέρισμα.

Διὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν τοκομεριδίων τῇ φροντίδι τῆς Τραπέζης ὁρίζεται προμήθεια $^1/_4$ $^0/_0$ ἐπὶ πλέον ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ 1900.

1. **Ὁ οὐρανός,** ὑπὸ τοῦ καθ. *Δ. Αἰγινήτου* (ἔκδοσις Β΄).
2. **Ἡ Ἐκκλησία μας,** ὑπὸ *Δ. Μπαλάνου,* Π. Θ.
3. **Ἡ Γῆ τοῦ πυρός,** ὑπὸ *Δ. Βικέλα.*
4. **Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ σῶμα του,** ὑπὸ *Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου.*
5. **Τὰ ὠφελιμώτερα πτηνὰ τῆς Ἑλλάδος,** ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ *Ν. Χ. Ἀποστολίδου.*
6. **Ὁ Στρατιώτης,** διηγήματα ἐκ τῶν τοῦ de Amicis ὑπὸ *Χ. Ἀννίνου.*
7. **Ὁ Ὑλικὸς κόσμος,** στοιχειώδεις γνώσεις χημείας ὑπὸ τοῦ καθ. *Α. Δαμβέργη.*
8. **Τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου,** ὑπὸ *Ε. Λυκούδη.*

Κατόπιν δὲ θὰ ἐκδοθῶσιν ἕτερα τέσσαρα μεταξὺ τῶν ἑξῆς ἢ καὶ ἄλλων:

Η. Ἀγγελοπούλου, *ὁ ἀτμός.*
Τ. Ἀργυροπούλου, καθ. *Ἀνακαλύψεις τοῦ 19ου αἰῶνος.*
Ρ. Δημητριάδου, *ἡ τροφός μας Γῆ,* ἀρχαὶ γεωπονίας.
Π. Καββαδία, *ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη.*
Π. Καρολίδου, καθ. *ἡ Εὐρώπη 1800—1900.*
Ἀρ. Π. Κουρτίδου, *τί κατορθώνει ἡ θέλησις.*
Σ. Π. Λάμπρου καθ. *ἡ Ἁγία Σοφία*
Α. Μάτεσι, *πῶς ἔγεινε πλούσιος,* δημώδης οἰκονομική.
Α. Μελᾶ, (τοῦ συγγραφέως τοῦ Γεροστάθη) *ὁ Μικρὸς Πλούταρχος.*
Π. Πρωτοπαπαδάκη, *ὑγιεινὴ τοῦ οἴκου καὶ τῆς πόλεως.*
Κ. Σάββα, *ὑγιεινή.*
Κ. Σαμίου, *τὰ δάση.*
Γ. Στρέϊτ, καθ. *ἡ Γερμανία.*
Χ. Τσούντα, *ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν.*

ΛΕΠΤΑ 30